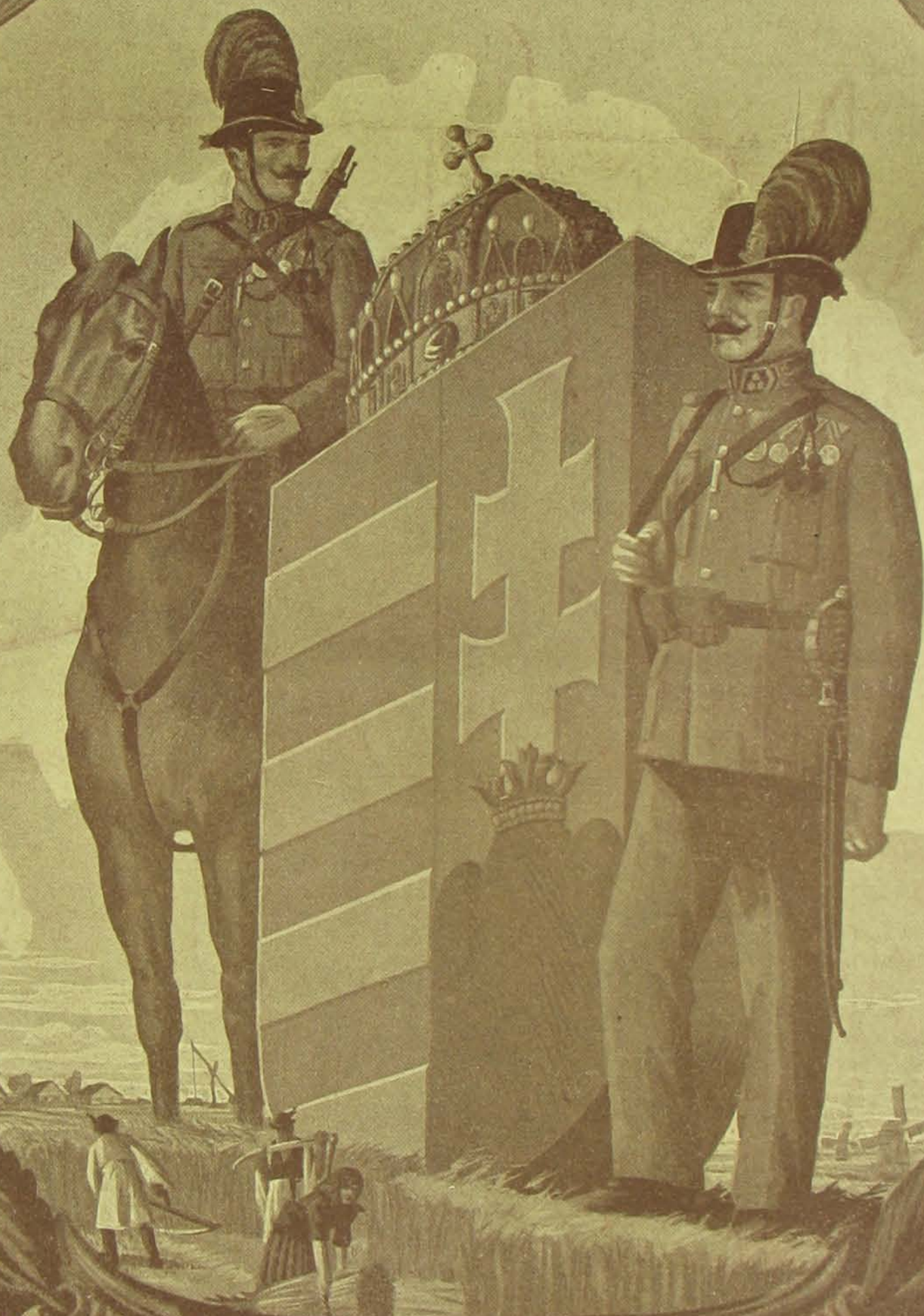

CSENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ:
PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS

SEGÉDSZERKESZTŐ:
MAHÁCS LAJOS SZÁZADOS

MEGJELENIK HAVONTA HÁROMSZOR
SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, I., ORSZÁGHÁZ UTCA 30. SZ.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ: PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS, SEGÉDSZERKESZTŐ: MAHÁCS LAJOS SZÁZADOS.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Egész évre 12 pengő,
félévre 6 pengő.

Megjelenik
havonta háromszor

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Budapest, I., Országház-utca 30.

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

Egy szövetséghez.

Kinek ne élnének még élénk emlékezetében a mi derék háborús bajtársaink, munkánkat megosztó becsületes segítőtársaink: az öreg népfölkelők. A gigászi küzdelem elvitte mellőlünk a fiatalokat: nekünk már csak az öregje jutott. Mintha most is látnók őket, egyetlen és erősen »hadi« zubbonyukban vagy vékonyka köpönyegben, mindig talpalni való bakancsban, hatalmas, de ritkán teli kenyértarisznyával és kétöles pus-kájukkal, amint komoly kötelességtudással rótták a mi oldalunkon hét ország hegyeit, völgyeit fagyban, forróságban, hóban, sárban, tikkasztó napsütésben és vaksötét éjjel mindig hűségesen és fáradhatatlanul.

Bőségesen voltak a világháborúnak összehasonlíthatatlanul többet szenvedett és összességükben vagy egyénileg messze kimagaslóbb érdemeket szerzett katonái, mint a mi népfölkelőink, akiknek már a koruk is lehetetlenné tette, hogy a fiatalokkal egy sorban bírják az iramot. De annak a feladatnak, amely elé állították őket, megfeleltek híven, becsülettel és — sokszor bebizonyították — vitézül is. Meg kell vallanunk őszintén, hogy az ő segítségük nélkül a létszámában erősen megfogyatkozott csendőrség egyáltalában nem lett volna képes a vele szemben támasztott követelményeknek eleget tenni. Ezzel — azt hisszük — mindent megmondottunk, amit érdemeik méltánylására és elismerésére mondhatunk.

A lövészárkok hőseinek mindenkivel szemben való dicsőségét senki sem vitatja. A halál állandó tanyát a lövészárkokban ütött s vele a nap minden percében találkozója lehetett annak, akit katonasorsa az első vonalba szólított. De éppen a lefolyt háború bebizonyította, hogy a hadsereg erkölcsi és anyagi energiaforrásának, a háterszágnak rendje és biztonsága nem másodrendű érdeke a hadviselésnek. Ha a pótcsendőrök alkalmazását és főleg kiválogatását illetően voltak is a háborúnak megszívlelendő tanulságai, el kell ismernünk, hogy pótcsendőreink túlnyomó része dicséretreméltó lelkiismeretességgel igyekezett eleget tenni új és szokatlan hivatásának. Nem egyet ismerünk, aki valósággal jobbkezévé vált az őrsparancsnokának, csendőrségi ismeretek tekintetében pedig felvette a versenyt némelyik tényleges csendőrrel is. Hogy pedig, ha kellett, nemcsak a közbiztonsági szolgálatban, hanem az ellenséggel szemben is megállották a helyüket, azt a harctereken, Szerbiában, Albániá-

ban, legszebben pedig Erdélyben számtalanszor beigazolták.

Öreg pótcsendőreink mindig szeretettel és büszkén gondolnak vissza arra az időre, amelyet a csendőrség kötelékében töltöttek el. Alkalmuk volt arra, hogy közelebbről megismerjék a testületet s talán éppen ez az oka annak, hogy a bajtársi kapcsolatokat, amelyek őket a csendőrséghez fűzték, a polgári életben sem akarják megszakítani. Egy lelkes bizottság gróf Csáky Zsigmond ny. altábornaggyal, a bielitzi tábori csendőr pótkeretek, majd a szerbiai tábori csendőrség volt parancsnokával az élén augusztus 21-én Budapesten megalakítja a Tábori Csendőrök Bajtársi Szövetségét, hogy annak keretében egy táborba tömörítsen mindenkit, aki a világháború tábori vagy belterületi csendőrségében teljesített szolgálatot s hogy fenntartsa és ápolja a testületünk iránt való szeretetet és ragaszkodást mindazok lelkében, akiket háborús emlékeik mihozzánk fűznek.

A bizottság felhívása élénk visszhangra talált az ország minden részében. Százával jelentkeztek a volt pótcsendőrök az augusztus 21-iki találkozón való részvételre és a bajtársi szövetségbe való belépésre. Nincs kétségünk afelől, hogy a bizottság teljes mértékben meg fogja valósíthatni a célt, amelyet maga elé tűzött. Mi, mai csendőrök is természetesen csak örömmel üdvözölhetjük ezt a kezdeményezést, amely a mi szempontunkból nem csak egy háborús bajtársi szövetséget jelent, hanem jelenti egyúttal a csendőrség barátainak a megszervezését is, mert hiszen nem férhet kétség hozzá, hogy a bajtársi egyesület minden tagja nemcsak a maga személyében válik elválaszthatatlan barátunkká, hanem barátokat fog szerezni nekünk a maga rokoni és baráti környezetében is, ez pedig a csendőrség népszerűségét bizonyára csak növelni fogja.

Ma már majdnem mindegyik világháborús csapattestnek megvan a maga bajtársi szövetsége, amelyek a háború dicsőséges emlékeinek ápolása mellett a magyar nemzeti és hazafias gondolatnak is védőbástyái. Ez kell, hogy legyen a Tábori Csendőrök Bajtársi Szövetségének is a második célja. Tagjaival való kapcsolata révén terjesztenie és ápolnia kell azokat az eszméket, amelyeknek a csendőrség mindig zászlóvivője volt, mert ezek nélkül a testületünkkel való bajtársi közösség csak formai lehet.

Meleg kézszorítással üdvözöljük a Budapesten egybegyült öreg bajtársakat. Legyen a szövetezésük igazi magyar összefogás s a múltak tradícióinak jegyében a dicsőséges magyar feltámadás lelkes előkészítője. Vigyük magukkal szerte az országba a csendőrség hármasszavát, plántálják be azokat a fiatalok lelkébe is, hogy ne csak követői, hanem apostolai is legyenek annak a szellemnek, amely ezt a szövetségüket megteremtette.

Nem hivatalból üldözendő bűncselekmények nyomozása és feljelentése.

Irta : MILDSCHÜTZ KÁLMÁN százados.

Lapunk »Lexikon« rovatát és a »Szerkesztői üzenetek«-et figyelemmel kísérve feltűnt, hogy nagyon sok az olyan kérdés, amely a bűncselekmények nyomozásának megindítása és a feljelentések mikénti megtétele tárgyában kér felvilágosítást.

Ugy gondolom, jó segítséget nyújtok az örsöknek, ha az alábbiakban minden irányba kiterjedő, összefoglaló ismertetést bocsájtok rendelkezésükre. Cikkemmel azt a célt óhajtom elérni, hogy a különböző törvényekben, szabályzatokban és utasításokban elszórtan lefektetett eljárási szabályzatokat könnyen érthető módon megmagyarázzam s hogy ezáltal a szabályzatok és utasítások útvesztőiben mozgó csendőr kezébe biztos fonalat adjak. Ismertetésemet igyekeztem úgy összeállítani, hogy az örsök azt oktatási segédletül is felhasználhassák. Remélem azt is, hogy cikkemmel a Csendőrségi Lapokat sok ilyen irányú kérdezősködéstől fogom mentesíteni és így több helye jut majd egyéb kérdések számára.

Nem szeretném azonban, ha szavam pusztába kiáltó szó lenne. Hogy nem alap nélkül gondolok erre, felhívom olvasóim figyelmét a »Lexikon«-ban megjelenő feleletekre és felvilágosításokra. Lapozzák csak át lapunkat és látni fogják, hogy nagyon sok esetben intéznek a laphoz olyan kérdéseket, melyekre a szerkesztőség hetekkel, esetleg hónapokkal előbb már ki-

merítő felvilágosítást adott. Ebből csak arra lehet következtetni, hogy a Csendőrségi Lapokban megjelenő felvilágosításokat és szakközleményeket az örsökön csak átolvassák, de nem jegyzik meg. Nem hiszem, hogy lapunk azért nyitotta volna meg »Lexikon«-rovatát, hogy az abban adott felvilágosítást csak éppen az olvassa el, aki a kérdést intézte, s valószínűleg nem azért jelennek meg a csendőrségi szolgálatot olyannyira érintő szakközlemények sem, hogy azok az oktatásnál fel ne használtassanak.

Mielőtt tulajdonképpeni cikkem tárgyalásába fognék, még csak egy tanácsot szeretnék adni olvasóimnak ahhoz, hogy a lapunkban megjelenő felvilágosításokat és szakkikkeit miként használhatnák fel legjobban az oktatáshoz. Nem kerül sok munkába, az eredmény pedig messze túlszárnyalná a reá fordított időt. Igen sok kiváló szakközlemény, felvilágosítás és magyarázat jelenik meg lapunkban, melyek a Btk., Szut., vagy a Csüsz. egyes §-aira, illetve pontjaira vonatkoznak. Nem kellene mást tenni, mint ezeket az illető §-oknál, pontoknál előjegyezni, és ha oktatásra kerül a sor, felolvasni és megtárgyalni. Az oktató munkája lényegesen meg lenne könnyítve, mert nem kellene keresgélnie a megfelelő példákat, nem kellene különböző nehéz eljárási esetek után kutatnia, mert mindezekből bőséges választékot kap a lapunkban. Ezeket jól összeválogatva, az oktatásra kerülő pontokat és §-okat oly módon találják megvilágítva, mely után teljes nyugalommal igazodhatnak. Megmenekülne az oktató attól is, hogy helytelen, vagy talán soha elő nem forduló példákat hozzon fel, vagy helytelen magyarázatot adjon. Az oktatást ellenőrző, illetve irányító tisztai parancsnokok külö-

Mekkám : Kolozsvár.

*Mekkám: szépséges városom, Kolozsvár,
Naponkint százszor sírva gondolok rád;
Feledhetem-e Szent Mihály harangját,
Palotáid, Mátyás király szobrát?*

*Feledhetem-e temetőd, a Hóját,
Színházad és a sok esti sétát
S a délutánt, mikor füstös cafében
Abrándoztunk mi ifjú, víg poéták?*

*Az álmatag, csendes Szamos beszédét,
A Fellegvár morcos, mogorva, kúpját,
A sétatér pompázó gesztenyéit
S a jüzeket, mik fejük összedugják?*

*El nem feledlek szépséges Kolozsvár,
Te vagy nekem a szent győzelmi zálog:
Te engedtéél büszkén biztatva messze
S balsorsban is bízó hittel megállok.*

*Ma, könnyesen, sápadt arccal köszöntlek,
De még mint diadalmas, büszke férj
Fogok Tehozzád egyszer visszatérni!*

Mihály László.

Erdély fekete napjaiból.

Feljegyezte : BARÉNYI FERENC.

Verőfényes őszi napon hívó harangszóra a templomba tödült a hívők serege. Bús, szomorú, magyar arcok keserű vonásai bizakodóvá derültek az Isten házában. A templom lépcsőjén két férfi beszélgetett. Az egyik fehér hajú öregember, tisztos fekete ruhában. A fiatalabbik napsütött arcú, kemény kötésű dalia, polgárian szabott zöld zubbonyban, s fekete csizmanadrágban. A ruházatáról, de még a magatartásáról is lerítt, hogy magyar csendőr volt.

— Várni kell, Márton öcsém, türelemmel várni, — mondta az öreg s nagyot sóhajtott.

— Nem lehet már várni, Mihály bátyám! — pattant fel Márton. — Mikor még ezt a szinmagyar várost is máról-holnapra kiforgatták magyar mivoltából. Leszedték a magyar feliratokat. A régi utcaneveket átkeresztelték idegenre, hogy már az idevalósi sem ismeri ki magát az édes szülővárosában.

— Igaz. — hagyta rá búsan az öreg. — Tudja Márton öcsém, nem egy-könnyen áll az én szemem sírásra, de tegnap mégis elpityeredtem, amikor látnom kellett, hogyan verik le a póstáról a koronás magyar címet.

Márton keze ökölbe szorúlt. Mihály bátya könnyet morszolt el a szemében s keserű hangon mondta:

— Ma meg úgy hallom, hogy katonák fogják el a templomba menő lányokat, akik magyar ruhát viselnek...

nösen nagy befolyást tudnának ezen a téren gyakorolni.

Ezen — talán kissé hosszúra is nyúlt — bevezetés után most rátérek tulajdonképpen cikkem tárgyalására.

I.

A bűncselekmények felosztása üldözhetőségük szempontjából.

A bűncselekmények legnagyobb része nemcsak egyes emberek érdekeit sérti, hanem a közérdeket is. A közérdek szempontjából szükséges tehát, hogy az ilyen bűncselekményeket elkövetett egyének minden esetben, tehát akkor is megtorlásban részesüljenek, ha az egyénileg sértett ezt nem kívánná is. Miután tehát az állam büntető hatalma ezeket az egyéneket megtorlásban részesíti, tekintet nélkül arra, hogy a sértett megbüntetésüket kívánja-e, vagy sem, a csendőr az ilyen bűncselekmények elkövetőit »hivatalból« üldözni tartozik. Ezen bűncselekményeket tehát »hivatalból üldözendő« bűncselekményeknek hívjuk.

Vannak olyan bűncselekmények, melyek csak egyes állami vagy társadalmi intézmények vagy magasabb személyek érdekeit sértik. Minthogy az ilyen bűncselekmények elkövetőinek üldözésétől néha magasabb állami vagy politikai szempontok miatt el kell tekinteni, azok elkövetőit az állam büntető hatalma csak akkor üldözi, ha erre a sértett intézménytől, vagy személytől felhatalmazást kapott, illetve ha ezek azt kívánják. Ezeket a bűncselekményeket ezért »felhatalmazásra«, illetve »kívánatra üldözendő« bűncselekményeknek hívjuk.

A bűncselekmények egy harmadik része oly termé-

szetű, hogy egyes családok vagy személyek jóhírnevét veszélyeztetheti s ezért talán maga a sértett igyekezne az eset kiderítése elé nehézségeket támasztani. Miután ezen bűncselekmények által a közérdek tulajdonképpen csak másodsorban sértetik meg, ilyen esetben az állam büntető hatalma a tettest csak akkor üldözi, ha ezt a sértett fél óhajtja. Ezeket a bűncselekményeket, amelyeket csak a sértett magánfél indítványára lehet üldözni, »magánindítványra üldözendő« bűncselekményeknek hívjuk.

Vannak végül olyan bűncselekmények, amelyek kizárólag annyira csak magánérdekeket sértenek, hogy a közvádlo ezekben a vádat nem is képviseli, hanem ha a sértett a tettes megbüntetését kívánja, a vádat saját magának kell képviselnie. Ezért ezeket a bűncselekményeket »főmagánvádra üldözendő« bűncselekményeknek hívjuk.

Röviden összefoglalva tehát a bűncselekményeket üldözhetőségük szempontjából négy csoportra osztjuk és pedig:

1. hivatalból-,
2. felhatalmazásra- vagy kívánatra-,
3. magánindítványra- és
4. főmagánvádra üldözendő bűncselekményekre.

Miután minden egyes csoportnál a nyomozás megindítása és a feljelentés megtétele körüli eljárás más és más, a bűncselekmények ily módon való felosztásának ismerete elkerülhetetlenül szükséges.

Lássuk most már, milyen az egyes csoportokban a nyomozási eljárás.

Márton megijedt. Izgatottan ragadta meg Mihály kezét: — Igaz ez, Mihály bátyám!

— Hát én látni nem láttam, csak másoktól hallottam. De elhiszem, mert ezektől minden kitelik.

Márton ernyedten bocsátotta le a kezét; nehéz sóhajtás tört elő aggodalommal telt szívéből.

— Klári húgom is nemzeti viseletben ment ki máma...

Mihály bátya bosszúsan vakarta meg a fejét.

— Ez baj, nagy baj. Nem volt elég a csúfságot megérni, hogy végigtiporták Magyarországot, még ráadásul ilyen gyalázatosan bánnak velünk! Legszentebb jogainkban vérig sértenek minket.

— Nem is állom én ezt tovább, Mihály bátyám! — robant ki Márton indulatosan. — Naponta jelentkeznünk kell az oláh parancsnokságnál, váratnak órahosszat és úgy bánnak velünk, hogy forr a vérünk. Én azt már ki nem bírom.

Mihály csitítva fogta fel Márton fenyegetőre lendült karját.

— Pedig birni kell, Márton öcsém. Birni kell, mondom én, mert végül az győz, aki jobban bírja. Ki kell várni, amíg rájön a kutyára a dér, mert előbb vagy utóbb, de rájön!

— Nem bírom én mégsem, Mihály bátyám. Nem bírom na! — Márton haragosan rázta meg a fejét, aztán óvatosan körülnézett és Mihály füléhez hajolva, titkolózva súgta. — Elhatároztam, hogy megszököm. Már ki is eszeltem a módját.

Aggodalom ült ki a Mihály arcára. Félénken körülnézett s mikor látta, hogy nincs senki körülöttünk megölelte Mártont.

— Márton öcsém, hallgasson rám. Nem megmondtam már ezerszer, hogy verje ki a fejéből a szökést. Veszedelmes, nagyon kockázatos. Nehezen sikerül, még a fübe harap idő előtt. Ha elfogják, elhurcolják valamelyik oláhországi fogolytáborba.

Mihály szavai olajat öntöttek a Márton szívében lap-

pangó tűzre, ahelyett, hogy eloltották volna, lánggra lobbanították.

— Mit bánom én, ha veszedelmes; álltam én már nagyobb veszedelmet is! Megsegített a jó Isten, most is meg fog segíteni...

— Ne, ne, Márton öcsém! Ne is gondoljon rá. Maradjon csak itt közöttünk.

— Nem lehet, Mihály bátyám, nem. A Dunántúlon már szervezik a magyar hadsereget, hallottam, hogy országszerte felszólították a volt magyar csendőröket, hogy jelentkezzenek szolgálatra. Már sokan odaszöktek... — Márton lehajtott a fejét és mélyen elpirult. Aztán dacosan vetette fel a fejét. — Hát mit gondol Mihály bátyám, hogyan vehetkedhetnek felőlem a bajtársaim, meg a volt előljáróim, hogy még mindig hiányzom onnan!? Hogy még mindig itt vagyok és nem közöttük!

Mihály megdöbbsent. Reszkető kézzel simította hátra a homlokára hullt fehér haját.

— Nem úgy van az, Márton öcsém, nem úgy van. Tudom, hogy nehéz ezt megállani, de hát ide is ember kell, még pedig a javából.

Mihály öreg szeme gyanakodva körülpislantott, s aztán Mártonhoz hajolva titkolózva sugdolózott:

— Majd ha a magyar hadsereg nyomni kezdi őket, akkor mi is lábraállunk. Van itt fegyverfogható ember elég, csak vezető kell. Olyan ember, amilyen maga, Márton öcsém. Ezért kell itt maradni...

Márton éppen felelni akart Mihálynak, amikor sikoltás vágott a szavába:

— Marci, segits, letépik a szalagomat!

Szép barna leány futott Márton felé, a nyomában két toprongyos oláh katona, előreszegzett szuronyos fegyverrel. Durva kézzel nyúlt az oláh a leány keble felé.

II.

Hivatalból üldözendő bűncselekmények esetében a nyomozást be kell vezetni és a tényállás tisztázása után a feljelentést az illetékes helyre meg kell tenni. Ehhez részletesebb magyarázat nem szükséges.

III.

Eljárás felhatalmazásra- vagy kívánatra üldözendő bűncselekmények esetében.

Az 1914. évi XLI. t.-c. 8., 9., 11. és 12. §-ai szerint minősülő bűncselekmények csak felhatalmazásra, illetve kívánatra üldözhetők.

Mielőtt ezen cselekmények nyomozati eljárásának tárgyalásába bocsátkoznék, szükségesnek tartom olvasóim figyelmét egyes körülményekre felhívni.

A felhatalmazás, illetve kívánat alapján véve szintén magánindítvány s ettől csak annyiban különbözik, hogy a felhatalmazás, illetve kívánat megadása után a bűncselekmény »hivatalból« üldözendővé válik, a felhatalmazás, illetve kívánat pedig nem vonható vissza. A Bp. 90. §-a értelmében a magánindítvány a csendőrségnél is megtehető (ennek alapján intézkedik a Szut. 399. pontja olyképpen, hogy a csendőrségnek a magánindítványra üldözendő bűncselekmények esetében az indítványtételre jogosulttól a magánindítványt be *kell* követelnie), míg ezzel szemben a Bp. 91. §-a a felhatalmazás tekintetében úgy intézkedik, hogy a felhatalmazás csak a kir. ügyészségnél, vagy az igazságügyi miniszternél adható meg. Ebből folyóan a felhatalmazás, illetve kívánat megszerzése *nem* a csendőrség feladata. Bizonyítja ezt az is, hogy a kir. ügyészségek a gyakorlatban azt a szokást követik, hogy olyan esetekben, amikor felfogásuk szerint a bűncselekmény csak

— Piroska! — kiáltott fel Márton ijedten s amikor meglátta az oláh katona szemérmetlen mozdulatát, egyszerre Piroska elé ugrott:

— Ne bánts! Ne nyúlj hozzá te cudar! — Mellbe vágta az oláh katonát, az neki szegezte a szuronyos puskát, de Márton kicsavarta a kezéből s messze elhajította.

— Ne, Márton öcsém, ne bánts! Csigavér! — csillapította Mihály az indulatos Mártont és a hozzáhúzódó Piroskát védően ölelte át. De beszélhetett Mártonnak, se látott, se hallott, mint a megvadult bika, gyúrta az oláh katonát a földre.

— Jaj Istenem! Marci... — sikoltott Piroska eszelősen, mert csak ő látta meg, hogy a másik oláh katona hátulról Mártonba döfte a szuronyát.

— Megszúrt, — jajdult fel Márton és vérző szájjal rogyott le a templom lépcsőjére.

— Istenem, Márton öcsém! — szakadt ki a fájdalmas döbbenet Mihály rémült lelkéből. Hamar odaugrott Mártonhoz és felkapta a lépcső kövére hajló fejét. Márton Mihályra vetette halódó szemét és bágyadtan, halkan suttopta:

— Mihály bátyám... mégis... csak... itt... maradtam...

— Nem így gondoltam, Márton öcsém, — felelte Mihály zokogva és gyengéd kézzel zárta le a haldokló üvegesedő szemeit. Amint fájdalomából felocsúdva Piroska után nézett, akkor látta meg, hogy a két katona taszigálva hurcolja.

Mihály kiegyenesedett. Fehér üstökébe belekapaszkodott a szél. Öreg szeme lángot vetett s ökölbe szorult kézzel fenyegetett utánuk:

— Ezért meglakoltok!

Aztán imára kulcsolta a kezét és letérdelt a halott mellé. A templomból csendesen, lopva szűrődött ki az áhítatos imádság: Hazádnak rendületlenül...

felhatalmazásra, illetve kívánatra üldözendő, azok hiányában nem teszik félre a feljelentést, hanem hivatalból értesítik a felhatalmazás, illetve kívánat megadására illetékes hatóságot, intézményt, vagy személyt, hogy a felhatalmazás megadása kérdésében nyilatkozzék. Erre mutat a Szut. 401. pontjának rendelkezése is, mely szerint ilyen bűncselekmények esetében a nyomozás megindításával egyidejűleg a kir. ügyészségnek is jelentést kell tenni, holott ezt a Szut. máskor csak a súlyosabb bűncselekmények esetében írja elő.

Miután azonban a Szut. a csendőrség intézménye, és egyes csendőrszemélyek ellen elkövetett bűncselekmények esetében az eljárást részletesen szabályozza, különbség van ilyen és más felhatalmazásra üldözendő bűncselekmények nyomozásánál.

Nézzük már most ezen eseteket egy-két példa keretében.

1. Kun János 10.000 pengő megtakarított pénzét, melyet az ágyban elrejtve tartott, ismeretlen tettes ellopta. A nyomozás hónapokon keresztül eredménytelen maradt. Kun efeletti elkeseredésében egy alkalommal a korcsmában barátai előtt a következőképpen fakadt ki: »Nem igaz, hogy a csendőrök nem találták meg a tettest. Eltussolták a dolgot és biztosan megosztottak azzal a gazemberrel.«

2. A helyi ügyeleti szolgálatot teljesítő Balog csendőr titkos kéjelgésen érte tetten Nagy Erzsébetet, kit emiatt meg is büntettek. Nemsokára rá hallotta Balog csendőr, hogy Nagy Erzsébet úton-útfélen azt híreszteli, hogy bosszúból jelentette fel őt Balog csendőr, mert nem akart a szeretője lenni.

Mindkét esetben felhatalmazásra üldözendő rágalmazási eset fordult elő.

Az első esetben az örs a nyomozást bevezeti és egyúttal a Szut. 401. pontja értelmében az illetékes kir. ügyészségnek is jelentést tesz. A nyomozás lefolytatása után a feljelentést a kir. ügyészségnek címezve megszerkeszti.

A második esetben a csendőr panaszát örskihallgatáson bejelenti, egyidejűleg pedig írásban benyújtja az illetékes kir. ügyészséghez címzett feljelentést, melyben a bűnvádi eljárás megindítását és a vádnak a közvádlo által való átvételét kéri.

Mindkét esetben az örs az így szabályszerűen megszerkesztett feljelentést az előjáró kerületi parancsnoksághoz címzett jelentés kíséretében a szárnyparancsnoksághoz terjeszti fel.

3. Amennyiben nem csendőrséget érintő, felhatalmazásra üldözendő bűncselekményről van szó, az örs a nyomozást bevezeti, de egyidejűleg az illetékes kir. ügyészséghez is jelentést tesz. Amennyiben az ügyészség másként nem intézkedik, az örs az eset kinyomozása után a feljelentést szabályszerűen megszerkesztve megteszi. A felhatalmazás, illetve kívánat megszerzése nem a csendőrség kötelessége.

IV.

Eljárás magánindítványra üldözendő bűncselekmények esetében.

Annak dacára, hogy a Szut. 398. és 399. pontjai a magánindítványra üldözendő bűncselekmények nyomozásának módját félre nem érthető módon szabályozzák, az örsök igen sok esetben még sem járnak el szabályszerűen. Sokszor olvas az ember olyan följelentések fogalmazványjaiban, melyekben a magánindítványra üldözendő bűncselekmény mellett hivatalból üldözendő bűncselekmény is előfordul, ilyen kitételeket: »Miután

a sértett a nyilatkozatot aláírta, a járőr a nyomozást bevezette...» Mi történt volna akkor, ha a sértett a nyilatkozatot nem írta volna alá? Valószínű, hogy a járőr a nyomozást nem vezette volna be és így a magánindítványi bűncselekménnyel kapcsolatos hivatalból üldözendő bűncselekmény is megtorlatlanul maradt volna.

Olyan esetek, melyekből már a sértett feljelentése alkalmával nyilvánvaló, hogy csak magánindítványra üldözhető bűncselekményről van szó (erőszakos nemi közösülés és hasonló esetek), vajmi ritkák. A legtöbb esetben ez a sértett feljelentéséből még nem állapítható meg pontosan. De még ha a nyomozás bevezetése után kiderülne is, hogy az elkövetett bűncselekmény magánindítványra üldözendő, soha sem lehet biztos abban a nyomozó járőr, hogy e mellett a bűncselekmény mellett nem követtek-e el valamilyen hivatalból üldözendő bűncselekményt is?

Ezeket tartva szemelött, általános szabályként fel lehet állítani, hogy minden bűncselekménynél, melyről a nyomozás során megállapítást nyert, hogy csak magánindítványra üldözhető, a nyomozást még a magánindítvány megtételére vonatkozó nyilatkozat aláírása előtt mindaddig kell folytatni, míg nyilvánvalóvá nem válik, hogy:

1. a bűncselekmény a tettes személyét illetőleg valóban csak magánindítványra üldözhető,

2. a bűncselekménnyel kapcsolatosan semmi más hivatalból üldözendő bűncselekmény nem követtetett el és hogy

3. a bűncselekmény elkövetésében olyan személy, ki hivatalból lenne üldözendő, nem működött közre.

A nyomozást tehát csak abban az esetben lehet a magánindítvány beszerzéséig felfüggeszteni, ha e fenti három ponton foglaltakra kétséget kizáró világosság derítettett.

Miután általános a tapasztalat, hogy az örsök éppen e téren nem járnak el szabályszerűen és hogy a szárnyparancsnokok a legtöbb pótnyomozást éppen ezen kérdőpontok hiányos kiderítése miatt rendelik el, az alábbiakban egy kis áttekintést igyekszem nyújtani a magánindítványra üldözendő bűncselekmények mindazon fajaira, melyek nyomozási szempontból egymástól eltérő eljárást kívánnak.

a) A följelentés megtétele alkalmával nyilvánvaló, hogy csak magánindítványra üldözhető bűncselekményről van szó.

Pl. Nagy Gábor az örsön panaszt emel, hogy 13 évet még be nem töltött leányán a kocsisa erőszakot követett el.

Eljárás: Miután ez a bűncselekmény a Btk. 232. §. 2. pontjába, — vagy ha kiderülne, hogy a közösülés a leány beleegyezésével történt, akkor a Btk. 235. §-ába — ütköző és a Btk. 238. §-a értelmében csak magánindítványra üldözendő bűncselekmény, mely mellett ezzel a bűncselekménnyel összefüggő hivatalból üldözendő bűncselekmény nem igen tételezhető fel, a járőr az apának megmagyarázza, hogy a tettes cselekményét a törvény csak akkor bünteti, ha az apa azt kifejezetten kívánja, s így a nyomozást is csak akkor vezetheti be, ha az apa a tettes megbüntetését kívánó nyilatkozatot aláírja. Ezen esetben tehát a járőr még a nyomozás bevezetése előtt iratja alá a nyilatkozatot a magánindítvány megtételére jogosulttal.

b) Nem tűnik ki, hogy a bűncselekmény magánindítványra, vagy hivatalból üldözendő-e.

Pl.: A járőr egy bűncselekményből kifolyóan Nagy

Jánosnál, — ki kb. két hónappal ezelőtt még Berecz András gazdánál mint kocsis szolgált — házkutatást tart. A házkutatás alkalmával a járőr egy nyeregfelszerelést talál, melyet Berecz Andrásnak ismer fel. Berecz András az örsön nem tett feljelentést nyeregfelszerelésének ellopása miatt. A lopással gyanúsítható Nagy János a szomszéd községben szolgált, otthon tartózkodó felesége a nyereg holszerzéséről felvilágosítást adni nem tud.

Eljárás: Amennyiben a tettes tényleg Nagy János és a nyerget akkor lopta el, amikor még Berecz szolgálatában állott, úgy a bűncselekmény csak Berecz indítványára üldözhető. Ha azonban a lopást akkor követte el, mikor már nem állott Berecz szolgálatában, a bűncselekmény hivatalból lesz üldözendő. A járőr tehát megállapítja, hogy a nyereg tényleg a Berecz tulajdona-e, a tettes valóban Nagy János-e, azután a legpontosabban megállapítja az ellopás napját, különös figyelemmel arra, hogy a tettes az elkövetés idejében Berecz szolgálatában állott-e? Megállapítja, hogy követtek-e el még ezzel a bűncselekménnyel összefüggő, más hivatalból üldözendő cselekményt is, vagy nincs-e a bűncselekménybe olyan egyén belekeverve, aki esetleg hivatalból lenne üldözendő? Ha mindezeket tisztázta és látja, hogy a Nagy cselekménye magánindítványra üldözendő, a további nyomozást abbahagyja és Bereczet a magánindítvány megtételére felszólítja. Ha Berecz a nyilatkozatot aláírja, a járőr a még szükséges nyomozati cselekményeket is elvégzi, és azután a feljelentést illetékes helyre megteszi.

Itt tehát előbb bevezeti a nyomozást és csak azután állíttatja ki a nyilatkozatot.

c) A tettes ismeretlen.

Pl.: Kiss Péter a járőrnél panaszt tesz ismeretlen tettes ellen azért, mert előző éjszaka azalatt, míg a bálban tartózkodott, lakását valaki felfeszítette és a szekrényben lévő 600 pengőjét ellopta.

Eljárás: A járőr a nyomozást hivatalból bevezeti. Ha a nyomozás során kiderül, hogy a tettes cselekménye csak magánindítványra üldözendő, (pl. a sértett fia volt a tettes), és hivatalból üldözendő tettestársak nincsenek, a további nyomozást felfüggeszti és Kisstől a »nyilatkozatot« beszerzi. Ennek megtörténte után a még esetleg szükséges nyomozati cselekményeket is elvégzi és a feljelentést illetékes helyre megteszi.

d) A magánindítványra üldözendő bűncselekménnyel eszmei halmazatban lévő hivatalból üldözendő bűncselekmény követtetett el.

Pl.: Mester András az örsön panaszt emel Pap Domokos adóügyi jegyző ellen azért, mert az illető Bőzsi nevű 14 évet még be nem töltött leányán erőszakot követett el és kankóval megfertőzte.

Eljárás: A leány ellen elkövetett erőszak magánindítványra üldözendő, viszont a kankóval való megfertőzés hivatalból üldözendő testisértés. Mesterrel tehát a nyilatkozatot alá kell íratni, de a nyomozást nemcsak az erőszakos nemi közösülésre, hanem a testisértésre is ki kell terjeszteni.

e) A sértettek többen vannak, de a bűncselekmény a sértettek személyét illetve mindegyik részéről csak magánindítványra üldözhető.

Pl. Klein Izidor és Weisz Sámuel társak egy vegyeskereskedésben. Kohn Mór segédjük egy alkalmával a pénztárból 300 pengőt ellop.

Eljárás. Ez a cselekmény magánindítványra üldözhető lopás. Az indítványtételre úgy Klein, mint Weisz jogosultak. A nyomozásra kirendelt járőr a nyilatko-

zatot úgy Kleinnek, mint Weisszel irassa alá. Amennyiben egyikük azt jelentené ki, hogy a tettes megbüntetését nem kívánja, a nyomozást mégis le kell folytatni és a tettest fel kell jelenteni, mert a Btk. 114. §-a értelmében oly esetben, midőn az indítványozás joga több magánszemélyt illet meg, az egyiknek a mulasztása vagy elállása a másik jogát nem szünteti meg. Ebben az esetben azzal a sértettel, aki a magánindítványt nem írja alá, ezt a körülményt a másik fél nyilatkozatára reá kell íratni.

Erre azért van szükség, mert a Btk. 114. §-a szerint, ha az indítványt az, ki megadta, később visszavonja és emiatt az eljárást beszüntetik, a másiknak — amennyiben a Btk. 112. §-ában meghatározott indítványozási határidő még le nem telt — az indítványt megtenni jogában áll. Az indítványozási határidő leletét pedig a bíróság csakis a csendőr jelentéséből tudja megállapítani.

f) Többen vannak sértettek, kik közül az egyik személyére nézve a bűncselekmény hivatalból üldözendő.

Pl.: Fried Áron és Grün Alfréd közösen vezetnek egy korcsmát. Fried fia egy alkalommal a pénztárból 300 pengőt ellop.

A fiú bűncselekménye az apát illetőleg magánindítványra üldözendő, Grünt illetőleg azonban hivatalból.

Eljárás: A járőr a nyilatkozatot Frieddel aláírta, azután az esetet följelenti. A feljelentésben azonban kifejezésre kell juttatnia, hogy mennyi a tulajdonképeni tényleges kára a két társnak külön-külön, vagyis pontosan meg kell állapítani a társulásból eredő viszony következtében úgy az egyikre, mint a másikra esett kárt, mert Fried esetleg később a magánindítványt visszavonhatja és akkor a bűncselekmény az értékhatár szerint esetleg módosul. Abban az esetben, ha Fried a magánindítványt nem adná meg, az esetet teljes egészében *hivatalból* is ki kell nyomozni, mert a bűncselekményt a bíróság csak így látja teljesen tisztán, de a feljelentésben kifejezésre kell juttatni, hogy Fried a fia megbüntetését nem kívánja és ezt Frieddel is alá kell íratni vagy egy nyilatkozatra kell rávezetni, Frieddel aláírni és a nyilatkozatot a feljelentéshez csatolni. (L. Szut. 399. p. 4. bekezdés.)

g) A magánindítványra üldözendő bűncselekményt többen követték el, de a tettesek személyét illetőleg a cselekmény mindegyikre nézve csak magánindítványra üldözhető.

Pl.: Balog András panaszt emel az örsön, hogy fiával és sógorával egy birkát hajtatott a vásárra, kik azt ott eladták, de az árát maguknak tartották meg.

Eljárás: Miután mindkét tettes csak magánindítványra üldözhető, a járőr Baloggal a nyilatkozatot mindkét tettesre vonatkozólag aláírta, azután az esetet kinyomozva a feljelentést megteszi.

Előfordulhat, hogy Balog pl. csak a sógora megbüntetését kívánja, a fiáét nem. Ebben az esetben a járőrnek meg kell magyaráznia, hogy ezzel a fián nem segít, mert a Btk. 115. §-a értelmében, ha az eljárás valamennyi tettes ellen csak magánindítványra indítható meg, a csak egyik ellen előterjesztett indítvány maga után vonja valamennyi tettes ellen az eljárás megindítását. Ha ennek dacára is ragaszkodnék ahhoz, hogy csak az egyik ellen ad nyilatkozatot, ez a feljelentésen semmit nem változtat, de a feljelentésben ezt kifejezésre kell juttatni, a nyilatkozaton kell tárgyalni.

h) A bűncselekményt többen követték el, kik közül az egyik tettes hivatalból, a másik magánindítványra üldözendő.

Pl.: Bárány István gazdálkodó lakásába az éj folyamán betörték és 1000 pengőt elloptak. A járőr a nyomozás során megállapítja, hogy a tettes a gazda cselédlánya volt, ki szeretőjének felbujtására követte el a tettet.

Eljárás: A cselédleány csak a gazda indítványára üldözhető, ellenben a cselédleány szeretője, miután semminemű rokonságban vagy más összetartozásban nem áll a sértettel, mint felbujtó, hivatalból üldözhető. A járőr tehát a magánindítványt a gazdától a cselédleányra vonatkozólag beszerzi és mindkettő ellen a feljelentést megteszi. Ha a gazda a cselédleány ellen magánindítványt nem tesz, ez a Btk. 115. §-a értelmében a bűncselekmény üldözését a szerető ellen nem szünteti be, mert a szakasz szerint olyan esetben, mikor a közreműködők közül valamelyike hivatalból üldözendő, az indítvány meg nem adása az utóbbi ellen az eljárás megindítását nem akadályozza. Ebben az esetben tehát a járőrnek a feljelentésnél hasonlóképen kell eljárnia, mint az a g) pont alatt már tárgyalatott.

i) A magánindítványra üldözendő bűncselekménnyel összefüggésben egy másik egyén hivatalból üldözendő bűncselekményt is követett el.

Pl.: Gyenge Antal birtokostól bérese, Kocsis István 3 zsák búzát lop el és azt potom pénzen a helybeli Weisz Áron terménykereskedőnek eladja.

Eljárás. A béres cselekménye csak magánindítványra üldözhető, míg a Weisz cselekménye, mint orgazdaság, hivatalból üldözendő. A járőr tehát az egész cselekményt kinyomozza, mert a két cselekmény szerves összefüggésben áll egymással, és csak azután kéri Gyengétől a nyilatkozat kiadását. Amennyiben Gyenge a nyilatkozatot nem írja alá, ez a feljelentésen alapjában véve nem változtat semmit, mert a bíróságnak ahhoz, hogy a Weisz cselekményét megítélhesse, a béres cselekményét is teljesen tisztán kell látnia. Ebben az esetben is az f) pontban leírt módon kell eljárni.

Mielőtt e fejezet tárgyalását befejezném, két körülményre kell még felhívnom olvasóim figyelmét.

Vannak olyan bűncselekmények, mint pl. Btk. 232. §. (erőszakos nemi közösülés), Btk. 233. §. (szemérem elleni erőszak), Btk. 235. §. (megfertőztetés), Bn. 43. §. (kerítés) stb., melyeknél a törvény a megadott magánindítvány visszavonását nem engedi meg. A Szut. 399. pont 5. bekezdése értelmében erre a körülményre a magánindítvány megtételére jogosult személy figyelmét még a magánindítványi nyilatkozat aláírása előtt külön fel kell hívni.

Ha a magánindítványra üldözendő bűncselekmény más, hivatalból üldözendő bűncselekménnyel nem függ össze, továbbá ha akár az indítványra jogosultak, akár az indítványra üldözhető tettesek többen vannak és indítványt senki sem tett, az örs rendszerint meg van akadva, nem tudja, mit tegyen. Rendszerint az egész nyomozást abbahagyva, azt be sem iktatja, vagy ha beiktatta, irattárba teszi. Ezt a kérdést több parancsnok úgy rendezte, hogy az ügydarab mellé a nyilatkozatot kell helyezni, melyre a magánindítvány megtételére jogosulttal rá kell vezetetni, hogy az indítványt nem adta meg, illetve visszavonta és az ügyet azután irattárba kell helyezni. Ez az eljárás azzal indokoltatott, hogy a magánindítványra üldözhető bűncselekményeknél a törvény tekintettel van a tettes személyére és annak családjára és ha a sértett nem akarja az ügyet törvény

elé vinni, akkor a csendörnek sem szabad azt a bíróság elé terjesztenie. Mivel azonban a szemlélő eljárónak szüksége van arra, hogy meggyőződjék, mi történt a feljelentéssel, az tényleg nyomozás alá került-e, és milyen eredménnyel, azért kell a nyilatkozatot mellékelni és az ügyet fogalmazvány alakban irattárba tenni.

Ez az eljárás helytelen.

A törvény rendelkezései szerint minden feljelentés végső sorsáról csakis az illetékes kir. ügyész jogosult dönteni. Ez kitűnik a Bp. 87., 89. és 90. §-ainak rendelkezéseiből is, melyek szerint *minden feljelentést, mely nem az illetékes kir. ügyésznél, hanem más hatóságnál, vagy hatósági közegnél tétetett, az illetékes kir. ügyésséggel közölni kell*, kitűnik továbbá a Bp. 92. §-ából, mely szerint az illetékes kir. ügyész a hozzá beérkezett feljelentéseket átvizsgálja, és ő dönt a feljelentés további sorsáról.

A Szut. 459. pontja szerint a *nyomozás eredményéről a csendör jelentést, feljelentést tartozik szerkeszteni és azt az illetékes bírósághoz (hatósághoz) kell beküldenie.*

Mindezekből nyilvánvaló, hogy nem a csendör feladata a nyomozás eredményét illető bárminemű állásfoglalás, mert ez tulajdonképpen egyértelmű lenne a nyomozás eredményének elbírálásával, ami pedig kizárólag az illetékes kir. ügyész joga és feladata.

Nyilvánvaló tehát, hogy minden olyan magánindítványra üldözendő bűncselekményt is, melyeknél magánindítványt nem tettek, illetve a megtett magánindítványt visszavonták, az illetékes kir. ügyésznek be kell jelenteni.

A bejelentés módját a Szut. 399. pontjának 4. bekezdése szabályozza, mely szerint ilyen esetekben a magánindítvány visszavonását a nyilatkozaton kell felüntetni és a nyilatkozatot a jelentéshez csatolva az illetékes kir. ügyésséghez kell továbbítani.

V.

Eljárás főmagánvádra üldözendő bűncselekmények esetében.

A főmagánvádra üldözendő bűncselekmények a magánindítványra üldözendőktől véve csak a vád alaki képviselőjében különböznek, de lényegileg nem. Ez az alaki különbség abban áll, hogy a főmagánvádra üldözendő bűncselekmények esetében a vád hatóság jogkörét nagyjában a sértett tölti be és hogy a kir. ügyész a vád képviselőjét csak igen ritka esetben, vagyis akkor veheti át, ha a közérdeket veszélyeztetve látná, ez azonban alig-alig fordul elő.

A nyomozás ezekben a bűncselekményekben rendszerint szükségtelen, mert hiszen a sértettnek — mint közvetlenül érdekeltnek — a bűncselekmény teljes tényállását ismernie kell. A sértett képviseli a vádat, tehát szükségtelen a nyomozás már azért is, mert a többi bűncselekményeknél nem a sértett, hanem idegen személy, a kir. ügyész képviseli a vádat, aki a tényállást csak a csendör jelentéseiből tudja megállapítani.

Mindez kitűnik akkor is, ha megnézzük, melyek a főmagánvádra üldözendő bűncselekmények.

Összesen 8 vétség és 3 kihágás tartozik ide, még pedig:

1. 1914. évi XLI. t.-c. 1. §. (Egyszerű rágalmazás.)
2. Ugyanezen t.-c. 3. §-ának 1. és 3. pontja. (Sajtó útján vagy egyébként nyilvánosan, avagy aljas indokból elkövetett minősített rágalmazás.)

3. Ugyanezen t.-c. 2. és 4. §-ai. (Egyszerű és sajtó

útján, avagy egyébként nyilvánosan, illetve feltűnő durvasággal elkövetett minősített becsületsértés.)

4. Btk. 327. §. (Levél- és sürgönytitok megsértése magánszemély által.)

5. Btk. 332. §. (Magánlaksértés vétsége.)

6. Btk. 418. §. (Ingó vagyonrongálás.)

7. Btk. 421. §. (Ingatlan vagyonrongálás.)

8. Btk. 301. §. (Könnyű testisértés vétsége.)

9. Kih. Btk. 125. §. (A Bn. 51. §-ában körülírt tulajdon elleni kihágás.)

10. Kih. Btk. 127. §-ában körülírt kihágás.

11. Az 1895. évi XLI. t.-c. 8. és 9. §-aiban körülírt — a védjegyek oltalma ellen elkövetett — kihágás.

Látjuk az itt felsorolt bűncselekményekből, hogy a sértettnek teljesen tisztában kell lennie az egész tényállással, tehát nyomozásra alig van szükség.

Ezért rendelkezik a Szut. 410. pontja is akként, hogy a járásbíróság területén lévő sértettet panaszával oda kell utasítani, míg a vidéken lakótól panaszát fel kell venni és azt jelentésbe foglalva továbbítani.

Sok esetben előfordul azonban, hogy a járásbíróság székhelyén lakó egyén is nem közvetlenül a bírósághoz, hanem a csendőrséghez fordul a panaszával. Nézzük már most ezt az esetet. Az örs az illetőt a Szut. 410. pontjának 1. alpontja értelmében a járásbíróshoz kellene, hogy utasítsa. Meg kell tehát az illetőnek magyarázni, hogy panaszával a járásbíróshoz menjen, ott azt fölveszik és elintézik. Tekintetbe kell azonban venni azt is, hogy ki az illető és hogy az eset tisztán áll-e? Sokan vannak az egyszerű nép között olyanok, kik — hogy úgy mondjam — a törvény előtt nem tudnak beszélni. Ezek tehát még a legegyszerűbb esetben is ügyvédhez lennének kénytelenek fordulni. Ki van téve a csendör annak is, hogy a bíróság a sértett feljelentéséből a tényállást nem tudja megállapítani, s ezért a nyomozást később mégis csak elrendeli. Ha pedig a sértett az örsön sem tudja előadni az esetet úgy, hogy a tényállás tisztán lássék, a Szut. 410. pontjának utolsó bekezdése értelmében a nyomozást úgy is be kell vezetnie. Ha tehát a csendör látja, hogy az illető a kapott felvilágosítások után is ragaszkodik ahhoz, hogy panaszát az örs vegye fel, már a csendőrségbe vetett bizalom is megköveteli, hogy a panaszost most már ne utasítsa el, hanem foglalja írásba és továbbítsa. Nem kerül sok munkába, a belé vetett bizalom pedig csak megerősödik. Ha az illető megfelelő intelligenciával bír, a csendör felvilágosítása után úgy is eláll a kérelmétől, hogy a panaszát az örs vegye fel, a többiekkel szemben pedig — ami amúgy is nagy ritkán fordul elő — a fentírt eljárás praktikusabb, mint a Szut. idézett alpontjához való merev ragaszkodás.

Abban az esetben, ha a főmagánvádra üldözendő bűncselekmény mellett hivatalból üldözendő is követetett el, az eljárás ugyanaz, mint amit a IV. fejezet alatt a magánindítványra üldözendő bűncselekmények eseteiben tárgyaltam. Ilyen esetekben tehát még azoknak a panaszát is teljes egészében a csendör intézi el, akik a járásbíróság székhelyén laknak.

*

Mielőtt cikkemet befejezném, rá ohajtok még mutatni azokra az esetekre, amikor akár jóhiszeműleg, akár rosszhiszeműleg tétetett valamely bűncselekmény ügyében a csendőrségnél feljelentés és a nyomozás során kiderül, hogy bűncselekmény nem történt.

A IV. fejezet végén kifejtettem az okokat, amelyek szükségessé teszik, hogy még olyan bűncselekmé-

nyeket is, melyek magánindítványra üldözhetők és amelyekben a magánindítvány visszavonatot, illetékes helyre fel kell jelenteni. Ez vonatkozik arra az esetre is, ha kiderül, hogy bűncselekmény egyáltalán nem történt. Ha ilyen esetben az örsön tett feljelentés jóhiszemű volt, a nyomozás eredményét jelentésbe kell foglalni, és az illetékes bírósághoz vagy hatósághoz kell továbbítani. Ha a feljelentés rosszhiszemű volt, vagyis ha a csendőrséget félrevezető szándék vagy valakinek a tudatos és szándékos megrágalmazása nyilvánvaló, akkor a feljelentő ellen el kell járni és az eljárás eredményét tárgyaló feljelentésbe kell bevenni azt az illető által feljelentett bűncselekményt is, amelyről a nyomozás során kiderült, hogy nem is fordult elő.

Ilyen esetekre példákat felhozni fölöslegesnek tartom, mert a »Lekszikon« rovatban elég példa áll rendelkezésre.

Cikkemben általában a feljelentés beküldésének helye gyanánt a kir. ügyészséget jelöltem meg; ezt csak azért tettem, mert el óhajtottam kerülni az ismétléseket. Természetes, hogy ha a feljelentés a járásbíró-ság vagy közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik, azt oda kell megtenni.

Gondolatok a feljelentések szerkesztéséhez.

Irla : Nagyalásonyi BARCZA JENŐ százados

Bőséges és változatos e témakör, melynek egész terjedelmével gyakorlati vonatkozásban, egy cikk keretében részletesen foglalkozni lehetetlen, de nem is akarok, csak egy-két vitásnak látszó kérdéshez akarok hozzászólni.

Egy nemrégén történt példa tanulságain kezdem.

Egyik örsön panaszt tesznek egy lopásról. A kivezényelt járőr a nyomozást bevezeti és megállapítja, hogy a lopás reggel 8—11 óra között történt. A lakásba való bejutás vagy a 2.25 cm. magas, újonnan festett kőfalon át (melyet az utcai rész felől széles virágágyak öveznek), vagy pedig a hatalmas erős zárral ellátott és bezárt kapun keresztül történhetett. Sem a falon, sem a kapun és a virágágyakban semmiféle nyom nem volt található, a kapu zárját a káros hazatérésekor —előadása szerint— érintetlenül találta s így észszerűnek látszott a következtetés, hogy a tolvajt a házban kell keresni, mert alig képzelhető el, hogy a reggeli órákban, a kőfal mellett húzódó forgalmas utcáról bárki észrevétlenül bemászhatott volna. A házban a lopás elkövetésének idejében csak az öreg szakácsnő tartózkodott s így a feltevések szerint a tettes csak ő lehetett. A járőr a káros szolgálatadó tudomására hozta megállapításait, ki a közöltek után írásban is kijelentette, hogy a további nyomozás abbahagyását kéri, mivel 53 éve szolgálatában álló szakácsnője ellen nem akar bűnvádi eljárást indíttatni. A járőr a 468. pont c) alpontja alapján a nyomozást abbahagyta, a tulajdonos írásbeli nyilatkozata pedig irattárba került. Jelentést az ügyről sehova sem tettek, mert ez sem az előbb hivatkozott, sem a magánindítványi bűncselekmények nyomozását tárgyaló 399. pontban előírva nincsen. Félév elteltével, — midőn a különben igen mozgalmas örsön, az ügy már feledésbe ment, — a szomszédos örsparancsnok hírül hozta, hogy besugója egy, az ezen örs területén lakó cigánynál egy aranyórát látott.

azonban akkorra már harmadik kézbe vándorolt az óra, de hosszas keresés után sikerült megtalálni az illetőt, akitől annak holszerzését megállapítani nem lehetett. Ismét nyomozás indult, míg a láncszemek visszavezethetők voltak három cigánynő személyéig, de ezek az óra holszerzéséről különféle hazudozásokkal álltak elő, amivel igen megnehezítették a járőr munkáját. Nem volt más mód, mint a káros felkutatása. Ujból hosszas fáradozás következett, míg az előbb említett szolgálatadó személyében feltalálták a kározt, kinek örömenél csak csodálkozása volt nagyobb, midőn örökre elveszettnek hitt aranyórát viszontláthatta. A bizonyítékok súlya alatt a cigánynők is beismerték a lopást, s annak elkövetését is bemutatták. E szerint közvetlenül a kapu mellett egymás hátára felálltak, egyikük onnan a virágágyak fölött átlendülve, beugrott az udvarra. A kapukulccsal, — mely belülről a zárban volt — kinyitotta a kaput, tettestársait beengedte s valamennyien belopóztak a lakásba, ahonnan az aranyóra és kevés pénz ellopása után a kapun keresztül távoztak, anélkül, hogy mindebből az öreg szakácsné bármit is észrevett volna. Kívülről a kaput becsukták, s a kulcsot eldobták. A piaci bevásárlásokat végző háziasszony a maga külön kapukulcsával jött be a lakásba s úgy emlékezett, hogy ő maga nyitotta ki és csukta be a lakást, eltávozásakor is.

Elkövetkezett tehát az első nyomozó járőr ténykedésének az elbírálása is. Ez azonban már nehezebb volt, mert a nyilatkozaton kívül más adat a járőr ténykedéseiről rendelkezésre nem állt. Tevékenysége nem volt jelentésbe foglalva, nem voltak meg a jegyzetek, melyekből a későbbi nyomozó járőr hasznos támpontokat meríthetett volna a bűncselekmény elkövetésének idejében fennállott helyzetről. Nem helyes tehát az a felfogás, hogy a nyomozás abbahagyása esetén a járőrnek a bevonuláson kívül kötelessége nincs. Ez a kötelesség a 459. pont első mondatába van foglalva, mely szerint »A nyomozás eredményéről a csendőr jelentést, illetőleg feljelentést (tényvázlatot) szerkeszt és azt örsparancsnoksága útján az illetékes bírósághoz, hatósághoz beküldi«. Tehát világos, hogy nemcsak feljelentést, de »jelentést« is kell a nyomozás eredményéről szerkeszteni, melynek tárgya jelen példában a nyomozás abbahagyása és annak oka lett volna.

Szükséges azonban jelentést tenni azért is, hogy a járőr, illetve az örsparancsnok felfogását és eljárását a hatóságok, de az előljárók is elbírálhassák. Lehetnek ugyanis olyan mellékkörülmények, melyek a cselekményt az örs felfogása dacára is pl. hivatalból üldözendővé teszik vagy pedig bűncselekmény fennforgására mutatnak olyankor, amikor az örsnek az a véleménye, hogy bűncselekmény nem fordult elő.

De szükség lehet erre más esetben is. A csendőrnek szolgálatában ugyanis nemcsak tiszteletben és megbecsülésben, de meggyanúsításban is része lehet. Éppen ezért hónapok eltelte után (esetleg a csendőr ellen tett feljelentés kapcsán) szükség lehet az abbamaradt nyomozás részleteire s magának a csendőrnek a szempontjából is kellemtelen lehet, ha azok nincsenek meg.

Az Utasítás rendelkezéseit tehát nemcsak megtanulni, de megérteni is szükséges, hogy helyesen cselekedhessünk. Óvakodni kell a rendelkezések félremagyarázásától is, mert a téves következtetések helytelen eredményre vezetnek, aminek fonáksága azután a gyakorlati életben ütközik ki. Másik fontos kellék, hogy ne hibákat keressünk a sorok között, hanem akarjuk megérteni az Utasítást s akkor arra is rájövünk, hogy a szabályok nem a szavak értelmének vak teljesítését, hanem azok szellemének és lényegének pontos végrehajtását kívánják.

Állításom igazolására példát is hozok fel: A Szut,

Az anya, aki gyermekeiben ki tudja fejleszteni java tulajdonságaikat, a legfontosabb személyiség az államban.

H. G. Wells,

463. p. 1. alpontja a feljelentések első fejezetében »Az eljárás alapja« címszó alatt felveendő adatokról intézkedik. A magyarázatul szolgáló 15. és 17. mellékletekben a hivatkozott pont számos rendelkezése dacára, csak egy kitétel van: »A sértett panasza«. Fejtörést és hosszas vitákat okozott a szövegnek és a mintának ez az ellentmondása, holott az egészen a *lényege* kétségtelenül az, hogy aki a feljelentést elolvassa, tudja, hogy honnan, kitől, stb. indult ki az ügy. Ha a sértettől indult ki feljelentés útján közvetlenül, úgy e két szó mindent kifejez, hisz a szükséges egyéb adatok a következő fejezetben mind benn vannak. Ha azonban a feljelentés nem a sértettől vagy bár az ő részéről, de elkésetten, avagy a csendőr saját kezdeményezéséből indult ki, már több adat felsorolása szükséges. Az igaz, hogy világosabb lenne az utasítás, ha a mellékletek egyikében (pl. a 17-ikben) ez a kitétel állana: »Iharos Pál sértett 1927. március 10-én az örsön emelt szóbeli panasza «vagy» Nagy János soros éjjeli őr Agostyán községben 1927 március 10-én a »Nyomozta« címszó alatt jelentett járőrhez intézett szóbeli közlése«. A »Sértett« rovatában természetesen (az előbbi példa esetében) az itt felsoroltakat újból felvenni nem kell, mert fölöslegesen — alapjában lényegtelen adatokat — ismételnénk, de szabálytalan is volna, mert a 463. p. 2. alpontjában erről rendelkezés nincs. Az ezen rovatban foglaltaknak inkább csak alaki jelentőségük van, de ahhoz, hogy a lényegről helyes foglalkozásunk képződjön, szükséges, hogy még ilyen apróságok is tisztán előttünk álljanak.

Sok feljelentést olvastam, melyben a »Helyszín« rovat alatt, nem oda tartozó dolgok vannak felvéve. Előfordult, hogy a járőr pl. a bűncselekmény helyszínén találta a tanuk egy részét s ezt a körülményt, valamint például ezen bűncselekménnyel összefüggésben álló, de a tettes részéről nem a helyszínen hagyott, hanem a káros által visszahozott, bűnjel helyzetét ezen címszó alatt tárgyalta, helytelenül. Talán lényegtelennek látszó alakosság ez is, de zavart okozhat, sőt helyrehozhatatlan félreértéseket is eredményezhet az eljárás későbbi szakáiban. A sértett és a tanuk ottléte a »Helyszín«-hez nem tartozik, mert mint az Utasítás rendelkezése, de maga a címszó is mutatja, ennek a rovatnak a bűncselekmény elkövetési »helyéről« az ott talált állapotokról, tárgyakról stb. kell részletes leírást tartalmaznia, úgy amint az a bűncselekmény elkövetése után maradt. Ha a tanuk véletlenül ott vannak is vagy oda jönnek, őket nem lehet a helyszín állapotának leírásában tárgyalni, hanem előadásukat csupán a megfelelő rovatban kell felvenni.

Az itt leírt pár gondolat és példa talán alkalmas annak bizonyítására, hogy az Utasítás megértéséhez elmélyedés kell, ami elősegíti a rendelkezések közötti összefüggések meglátását s ennek eredménye azután a homályos vagy látszólag ellentmondó rendelkezések megvilágosodása lesz.

A feljelentések szerkesztésének fontossága magyarázatra nem szorul. Jobban ki sem lehet fejezni ezt, mint az Utasítás 459. pontjából kiragadott egy mondat, mely szerint: »A leghelyesebben véghezvitt nyomozás is értékét veszítheti, ha az arról tett jelentés a bíróságot vagy hatóságot helytelenül, vagy hiányosan tájékoztatja«. Már pedig gyakorlatból tudjuk, hogy komolyabb bűncselekmények esetében a feljelentés összeállítása nem is olyan könnyű, mint amilyennek talán futólagos szemlélődés után látszik.

A gyakorlati élet különféle ségei, fáradsággal teljes nyomozás után, ismét és ismét új probléma elé állítják a csendőrt, ki a nyomozás eredményének büszke tudatával tér a laktanyába. Ha tekintetbe vesszük az egyes bűncselekmények alkotó elemeinek sokféleségét, melyeket a feljelentésben mind ki kell domborítani, ha a Szut.-ban előírt

szabályok sokaságát tekintjük, megértjük a nehézségeket, inkább tudjuk méltányolni a jó feljelentés összeállításának munkáját, amelyre még az egyes szerkesztők fogalmazási készsége is befolyással bír. Pedig ez a munka, az előbb idézett mondatból kivehetőleg rendkívül fontos, mert hiszen küzködhetünk a nyomozás ezer bonyodalmával, a tettes kézrekerítésének gyakran hetekig tartó nehézségeivel, mind meddő fáradság marad, ha feljelentésünk helytelen vagy hibás. A hiányos feljelentéssel tehát a nyomozás eredménye, munkánk gyümölcse vész kárba.

Természetes, hogy a jó feljelentés alapfeltétele, hogy az az Utasítás rendelkezései szerint szerkesztett legyen, abba minden benne legyen, aminek benne kell lennie, de semmi fölösleges részt (különösen ismétléseket) ne tartalmazzon. Nélkülözhetetlen kellék ehhez tehát az, hogy a szerkesztő az Utasítás rendelkezéseit feltétlenül ismerje s a szabályok között otthonosan és biztosan mozogjon.

A nyomozás befejeztével tehát olyan kötelességünk van hátra, amit nem közönyösen, hanem lelkiismeretes odaadással és nagy meggondolással kell teljesítenünk, hogy munkánk összegezett eredményével a bírósági és hatósági személyeknek mindent kezébe adjunk, ami a bűnözők megbüntetéséhez szükséges.

A bíróságok és hatóságok feljelentéseinket csak akkor használhatják, ha azok a törvények és szabályok rendelkezései szerint készültek. Önként következik ebből, hogy feljelentéseink értéke és használhatósága működésünk fokmérője is.

A polgári hatóságok panaszaí a zsandárok ellen a múlt század közepén.

A Hadtörténelmi Levéltár okmányai alapján
írta: vitéz báti BERKÓ ISTVÁN ny. ezredes.

A Csendőrségi Lapok hasábjain már megemlékeztem azokról a panaszokról, amelyeket a múlt század közepén a Magyarországon akkor felállított császári királyi csendőrség emelt a polgári közigazgatási hatóságok ellen. Azt is tudjuk, hogy a polgári tisztviselőknek nem volt rokonszenves a csendőrség intézménye, mert sok tekintetben korlátozta az ő önkényeskedésüket, és sokkal lelkiismeretesebben fogta fel a dolgát, mint ők, amit a polgári tisztviselők felesleges túlzásnak és elhibázott módszernek tartottak. A közigazgatási hatóságok eme felfogása hivatalos jelentéseiből is kihangzott.

A kormánybiztos a budai katonai kerületi parancsnoksághoz intézett átiratában említette, hogy az összes betörések, lopások, rablások és hasonló bűntények azért nem jutnak a polgári hatóságok tudomására, mert a csendőrség ilyen esetekben magának tartja fenn az intézkedéseket; sőt a csendőrök utasítják a feljelentőket, hogy máshol ne tegyenek jelentést. A kormánybiztos ebből azt következtette, hogy a csendőrség a polgári hatóságokkal szemben elsőbbséget vindikál magának, úgy, hogy azokat részint mellőzi, részint tekintélyüket csorbítja, ami pedig a szolgálat rovására megy.

Ez a következtetés nem állta meg a helyét. A csendőrök több esetben tapasztalták, hogy az általuk elfogott és a polgári hatóságoknak átadott bűnösök vagy szabadlábra kerültek, vagy a rosszúl őrzött börtönből kiszöktek s nem vették el büntetésüket. Természetes tehát, hogy a csendőrség arra törekedett, hogy az ő fáradságos munkáját senki se tegye tönkre és abba ne avatkozzék addig, amíg ő annak egészen nem járt a végére.

A pest-solti kerületi biztos, vagyis megyefőnök jelentésében azt állította, hogy a nép a csendőrséggel szemben a legnagyobb ellenszenvet érzi, és egyelőre nincs is kilátás arra, hogy ez az érzés megváltozzék, holott például a pénzügyőrség, ami szintén egészen új állami intézmény, ember-séges bánásmódja folytán a legnagyobb rokonszenvet élvezi. Nem lehetetlen, hogy a kerületi biztos, csak a nagyobb nyomtaték céljából állította a pénzügyőrökről, hogy a lakosság a legnagyobb rokonszenvet érzi irántuk. A pénzügyőrség ugyanis éppen olyan új és eddig sohasem ismert intézmény volt Magyarországon, akárcsak a csendőrség, azzal a különbséggel, hogy a népnek éppen a legérzékenyebb kérdésben, vagyis az adó és jövedéki ügyekben akadt dolga a pénzügyőrökkel, míg viszont a csendőrök annak az ügyét vették a kezükbe, akinek más ellen valami panasza volt, vagy aki vagyonában kárt szenvedett. Már pedig alig hihető, hogy a jó szittya magyar a teljes rokonszenv öszinte érzelmével borult volna a finánc nyakába, aki jól megbírságolja azért a kis szüzdohányért, amit kertjében termesztett, híven őseinek hagyományaihoz. Avagy a bélyegcsonkítási leletnek soha nem értett kellemetlensége aligha csiklandozott ki Árpád hős magzataiból öszinte vonzalmat a fináncok iránt.

Adatokkal is akart szolgálni a megyefőnök és felterjesztette a kecskeméti járás főszolgabírójának jelentését. Ebben a jelentésben két eset volt felemlítve. Az egyik arról szólt, hogy a járásban valahol ökröket loptak, a másik azonban súlyosabb esetről számolt be. Kecskeméten ugyanis az egyik házba 6 ember betört, a gazdát és feleségét súlyosan megszurkálták és a házat kirabolták. Az asszony az egyik gazembert megismerte és ezt ennek alapján elfogták. A bűntényt azonban nem lehetett rábizonyítani, mert a csendőrség, ahelyett, hogy azonnal kihallgatta és elkülönítette volna, a közös foghelyiségbe zárta és így, természetesen, semmi eredményt sem lehetett elérni.

A csendőrségről azonkívül még egyebet is írt a főszolgabíró és pedig szóról-szóra a következőket: »A csendőrség a városban főleg a piacon és a korcsmák zárórájárai felügyeleténél látszik leginkább foglalatatoskodni, azonban eljárásában kíváncsi volt, hogy óvatosabb lenne, mert azáltal, hogy bárkinek másra bosszút lehelő feladására derűre-borúra fogdosnak, csak az ingerültséget nevelik maguk ellen, így a napokban is egy nőszülendő pár ügyében bíróképen avatkozván, Süveges Nagyot csak azért, mert a leány elállott férjhezmenési akaratától, a jegykendő visszakövetelése végett a mátkához csendőrök mentek, ott a szobában fegyvereket töltöttek, a házbélieket retteggették s a mátkát börtönbe kísérték.« Elég hosszú mondatba öntötte a járás feje a csendőrök iránti panaszát.

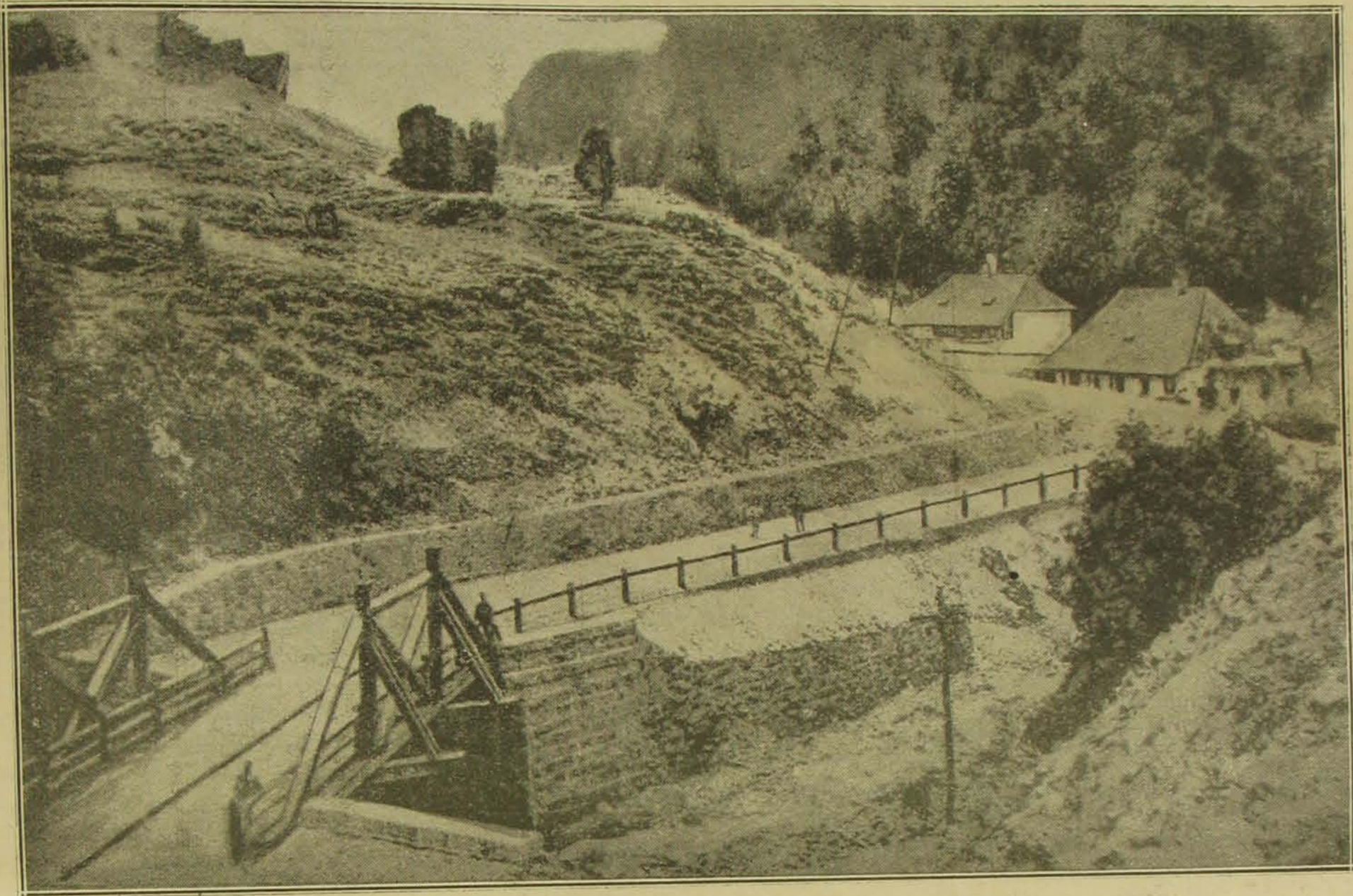
De nemcsak Pestmegyében elégedetlenkedtek a csendőrök miatt, hanem másutt is. Borsodmegye kerületi biztosa azt jelentette a budai katonai kerületi parancsnoknak, hogy a csendőrség, bár teljesíti kötelességét, amennyiben erélyesen nyomoz, eredményt azonban nem tud felmutatni. A baj főoka abban rejlik, hogy a népben sehogy sem tudott bizalom gerjedni az új intézmény iránt, mert a csendőröknek nincs tapasztalatuk ahhoz, hogy a bizalmat felkeltsék. Nem tudják megérteni az idegen zsandárok, hogy minden rendeletet nem lehet mindenütt egyformán alkalmazni, hanem a helyi viszonyokat kell tekintetbe venni. Így van például a legelvetési törvény végrehajtásának ellenőrzésével, amelynél éppen jóindulatot kellene tanúsítani, hogy a nép bizalomra ébredjen a csendőrség intézménye iránt. A zsandárok kiméletlensége sokszor sokkal több kárt, mint hasznót okoz. Jelentéktelen összeütközések miatt tekintélyes polgárokat tartóztatnak le és vasraverve kísérnek végig a városban; a legelőről egész csordákat terelnek be, ami által egyre jobban fokozzák a nép gyűlöletét maguk iránt.

Más megyékből is hasonló tartalmú jelentések érkeztek be, amin valóban nem lehetett csodálkozni, mert hát a közigazgatás urai szívesebben vették volna, ha a csendőrség helyett a pandúrok régi intézményét hagyják meg. A pandúrokról azonban mind a kormány, mind a csendőrség más-képen gondolkozott. A pesti 6. csendőrezred parancsnoksága határozottan hátrányosnak tartotta, hogy a feloszlásra ítélt pandúrok intézménye még mindig nem múlt ki egészen s még egyre látni ezekből a fegyveres vitézekből, akik csak akadályozzák a csendőrség működését. Amíg pedig ezekből csak egy is van, addig a csendőrség iránt szükséges bizalom soha se lesz meg, mert a nép inkább ezekhez fordul, mint a csendőrökhöz. Hasonlóképpen tesznek a tisztviselők is, akik csak olyan ügyekben veszik igénybe a csendőröket, amelyektől meg akarják kimélni az ő kedves pandúrjaikat, akik különben sem valami ügyesek és csak az a jó tulajdonságuk van meg, hogy a tisztviselőknek engedelmes szolgálói. Az ilyen eljárás persze nem vált előnyére a csendőrség tekintélyének, mert a nép azt látta, hogy a hivatalos körök a csendőröknél értékesebbnek és felsőbbrendűnek tartja a pandúrokat.

Az ezredparancsnokság kifejtette, hogy a pandúrok intézményének teljes megszüntetése nagy haladást jelentene. Tudniillik elsősorban a közbiztonság ügye nyerne sokat, mert a pandúrok csak azt a tolvajt fogják el, aki — miként az ezredparancsnokság mondotta — elég ügyetlen, hogy a rabolt vagy lopott holmit nem osztja meg velük. Bizony ez súlyos vád volt, azonban okvetlenül kellett valami alapjának lennie, mert máskülönben hogyan merte volna az ezredparancsnok írásba foglalni. De az is igaz, hogy a zsandárok mindig palástolatlanul mutatták ki ellenszenvüket a pandúrok intézménye iránt.

Érdekes, hogy a budai katonai kerületi parancsnok a 6. csendőrezred parancsnokával éppen ellenkező véleményt terjesztett elő a szóbanforgó kérdésben. Azt jelentette, hogy a csendőrség előterjesztése túlzott és nem kis fokban annak tudható be, hogy a pandúrokban vetélytársakat lát, amiként nincs a világon olyan intézmény, amely vetélytársat tűrne maga mellett. A kerületi parancsnok azonkívül kifejtette, miszerint anélkül, hogy párhuzamba állítaná a pandúrokat a csendőrökkel, a közbiztonság megóvása végett szükségesnek tartja, hogy addig, amíg a csendőrség a helyi viszonyokkal megismerkedik, a pandúr-intézmény megmaradjon. Ezt szükségessé teszi először is a nagy terület, amelyen a csendőröknek a közbiztonságot fenn kell tartaniuk, másodszor pedig a csendőrezred aránylag csekély létszáma kívánja, amely erre a területre semmiképpen sem elegendő. De legnagyobb baj az, hogy lovasörsökben nagy a hiány, s ezért csak előnyös volna, ha megbízható, ügyes, a helyi viszonyokkal ismerős és közbiztonsági szolgálatban már kiképzett lovaspandúrokat a csendőrökkel párhuzamosan alkalmaznának. Ezt a javaslatot különben a megyefőnökök és kerületi biztosok is előterjesztették már és felsőbb helyen úgy látszik, megértésre talált. A katonai kerületi parancsnok végül rámutatott arra, hogy közbiztonságról csak akkor lehet beszélni, ha a csendőrséget, az Alföldön különösen a loavscsendőrséget, számbavehetően szaporítják.

Rövid idő múlva a pandúrokat végérvényesen feloszlatták, és a közbiztonsági szolgálat ellátása most már teljesen a csendőrök vállaira nehezedett. A budai katonai kerületi parancsnok ezzel kapcsolatban újabb jelentést küldött, melyben azt mondotta, hogy a megyei tisztviselők a pandúrrendszer eltörlésében az egyik nemzeti intézmény megszüntetését látják és pedig sajnálattal, mert a pandúrok a magyarság ügyének készséges hívei voltak. Nem írta a tábornok, de bizonyára gondolta, hogy hát hiszen éppen az a jó, ha a nyugtalan, elégedetlen magyaroknak ismét fogynak

Amit vissza kell szerezniük: Az ojtozi szoros.

az erejük a fegyveres pandúrok felosztásával. A jelentés elismerte a csendőrök buzgalmát és az eredményt, amelyet már eddig is felmutattak, mert bár a közbiztonsági szolgálat most már teljesen a vállakra nehezedett, mégis elérték azt, hogy útonállások és jószággrablások észrevehetően kevesebbszer fordultak elő, mint annakelőtte, amikor még a pandúrok is közreműködtek a csend és rend fenntartásában, sőt amikor még csak egyedül ők voltak erre hivatva.

De viszont megemlítette a tábornok azt is, hogy mind a nép, mind a hatóságok aggodalommal látták a pandúrok felosztását, mert a közbiztonsági szolgálatra csak a csendőrséget nem látták elegendőnek. Ennek egyik oka az volt, hogy míg a pandúrok tökéletes helyi ismeretükkel sokkal jobban tudták felkutatni a betyárt és az útonállót, addig az idegen csendőrök gyakran ki voltak téve a félrevezetésnek. A másik ok a csendőrség csekély létszámában rejlett, miért is a katonai kerületi parancsnok ismét javasolta a létszám felemelését és ehhez képest az őrsök szaporítását, ami a közhangulatra a legjobb hatással lenne.

A 6. csendőr ezredparancsnokság külön felterjesztett jelentésében szintén hangsúlyozta, hogy sem a lakosság, sem a hatóságok nincsenek megelégedve a pandúrok felosztásával. Mindenki párhuzamba állítja a pandúrok és a csendőrök teljesítményeit és mindenki azt iparkodik bebizonyítani, hogy a pandúrok sokkal többet értek, mint a csendőrök. A tisztviselők szinte vígasztalhatatlanok; azonban ennek a vígasztalhatatlanságnak az okát már ismerjük s az nem egyéb, mint az, hogy a pandúrokkal a tisztviselők korlátlanul rendelkeztek s nagyon gyakran szeszélyes felháborodásaik végrehajtóeszközeként használták fel őket. A régi világban ugyanis a szolgabíró mögött állandóan legalább két pandúr állott, akik a nagyúr egyetlen intésére azonnal bárkit lekaptak a tíz kör-

méről és rávágtak annyit, amennyit uruk hirtelen haragjában diktált. Sőt le is tartóztattak azonnal akárkit, ha éppen erre szottyant kedve a szolgabírónak. A zsandárral bizony nem lehetett így parancsolgatni, mert az csak hivatalos felhívásra fogott el valakit, bántalmazni pedig, esetleg néha még ártatlan embereket is, senki parancsára sem volt hajlandó. Ez nem tetszett a tisztviselőknek s ezért azt hangoztatták, hogy a közbiztonsági szolgálatnak egyedül a csendőrség által való ellátása nem elegendő.

A megyefőnökök a csendőrség szervezetében látták annak akadályát, hogy a csendőrök nagy kiterjedésű, nyílt területeken, sőt erdőségekben is eredménnyel működjenek. Ez az aggodalom persze alaptalan volt, mert a megyefőnökök azt hitték, hogy a csendőröknek csakis a maguk körletében szabad valami gonosztevőt üldözni s meg kell állaniok, ha az üldözés a szomszéd szakasz területének határához ért.

Tudniillik a pandúroknál az volt a szabály, hogy pl. X. megye pandúrjai szolgálatilag semmi körülmények között sem léphettek Y. megye területére s a csendőrök szakasz- vagy őrsbeosztását is ilyen akadályozó körülménynek gondolták, holott nem volt az.

Mindezeket az aggodalmakat hamar eloszlatták a zsandárok és az országban mihamar kezdték észrevenni, hogy a közbiztonság bizony jobb, mint azelőtt volt. S jóval később, az 1867. évi alkotmányos világ bekövetkeztével, amidőn a zsandárokat — Erdély és Horvátország kivételével — a Magyar Szent Korona többi területein felosztatták s a közbiztonság ismét a pandúrok kezébe került, meglepetve állapították meg a hatóságok, hogy a bűnözések ismét rohamosan szaporodni kezdenek és sokkal rosszabbak e téren a viszonyok, mint voltak akkor, amikor a zsandárok vigyáztak a lakosság személyi és vagyoni biztonságára és nyugalma.

Szélhámosok.

Irta: TISZA MIKSA ny. rendőrfőtanácsos.

Szélhámosnak az olyan embert nevezzük, aki ígéretessel, vagy bármi más módon félrevezeti, rászedi az embereket. A szélhámosok egyik jellemvonása az, hogy mesterien tudnak maguk iránt föltétlen bizalmat kelteni. Szemükből a megtestesült becsületesség sugárzik ki; hazugságaiknak kilenczederésze rendszerint igaz, t. i. az, amit ellenőrizni lehet, illetve ami ellenőrizhető. De az utolsó tizedrésze a hazugságnak az, amit a hazugsággal elérni akarnak s ez a kelepce! A szélhámosoknak rendkívül jó »svádájuk« van; modoruk sima, megnyerő, túl előzékenyek, dicsekvők, nem létező befolyásos összeköttetésekre hivatkoznak és neves embereket rokonok gyanánt emlegetnek. Ezekről a tulajdonságokról és biztos, sőt a merészségbe hajló fellépésükről fel lehet őket ismerni. A szélhámosok általában ügyes, de könnyelmű, mindenre kapható büntetettek.

Elmondok egy-két szélhámosági esetet.

Szekeres Csaba, egy protestáns lelkész fia, már az elemi iskolában föltűnést keltett éles eszével, de könnyelműségével is. A középiskolát is mint jeles tanuló hagyta el, hogy tanulmányait a főiskolán befejezze, ahol feslett, erköcs-telen életet élt, úgy hogy apai jussát teljesen elköltötte. Aztán mint nevelő került egy gazdag földbirtokoshoz, de csakhamar el kellett hagynia a helyét, mert a házban szerelmi viszonyt kezdett s ezáltal növendékeinek rossz példát mutatott. Budapest közelében egy kis faluban lelkészi állást kapott és itt szellemi képességét oda fejlesztette, hogy elsőrangú egyházi szónokká vált. Ismerte az ékesszólás művészetét, kellemes megjelenése, csodálatos hangja, tüzes élénksége hallgatóit akaratlanul is magával ragadta.

Az ékesszólás mindenkor és mindenütt nagy szerepet játszik az ember életében, különösen a lelkészeknél, tehát nem is csodálkoztak, hogy Szekeres Csaba neve és dicsősége oly gyorsan nőtt, terjedt, hogy a budapesti hölgyek egész serege kiment a faluba, a híres szónokot meghallgatni. Ennek köszönhetette, hogy nemsokára megválasztották Budapesten egy jól jövedelmező lelkészi állásra. Dr. Szekeres Csaba nem tudott ifjúkori szokásairól lemondani. Mialatt a szószékről a bűnös élet, a vétkeesség ellen dörgő hangon beszélt, addig titokban bünt bűnre halmozott és szórta a

Képsorozatunkban bemutatjuk sok ezer kalandvágyó ifjúnak életét, akik a francia idegenlégióban embertelenül kegyetlen viszonyok között élnek s harcolnak távol hazájuktól, idegen célokért. A harcok, nélkülözések és betegségek folyán évenként csak a németek közül hétezren pusztulnak el, a hazájukba visszajutók 70–80 százaléka egész életére munkaképteléri. Fenti képünk: átkelés egy folyón.

A francia idegenlégió: Útépítés alig elviselhető hőségben.

A vizet nagy távolságokról hordóban szállítják oda.

pénzt úgy, hogy hovatovább több és több adóssága lett. Kétségbeesésében büntény által akart magán segíteni, amennyiben egy tizezer pengőről szóló váltót hamisított a dúsgazdag földbirtokos nevére, akinél annak idején mint nevelő volt alkalmazva, a váltót annak a pénzügyintézetnek mutatta be, melynek az illető földbirtokos legnagyobb részvényes volt. Sikerkült neki a földbirtokos nevét oly tökéletesen utánozni, hogy nem kételkedtek az aláírás valódiságában. A földbirtokos neve alá a saját nevét is aláírta.

A pénzügyintézet kifizette a pénzt, de küldött a földbirtokosnak könyvkivonatot és a család napfényre került. Szekeres Csabát letartóztatták és a bíróság elé állították. Egész Budapest és különösen azok a hölgyek, akik buzgó hallgatói és tisztelői voltak, fölháborodtak és ijedelmük fokozódott, amikor megtudták, hogy Szekeres Csaba beismerő vallomást tett, melynek alapján a bíróság több évi fegyházra ítélte el az úri gonosztevőt. Hiába tettek tisztelői lépéseket a büntetés enyhítése érdekében, a szigorú ítéletet végrehajtották.

Egy *Botos János* nevű szélhámos a következő szédelgést eszelte ki. Hosszabb ideig betegeskedvén, az orvos látogatását különbözőképpen fogadta. Botos János meggyógyult és felgyógyulásának ünnepélyét egy nagyobb szabású szédelgés keretében akarta megülni. Levágta a bajuszát, fejére parókát tett, megváltoztatta öltözetét s úgy jelent meg kezelő orvosánál, de nem mint Botos János, hanem mint annak testvéröccse, hogy közölje az orvossal, miszerint Botos János meghalt. Az orvos kiállította a halotti levelét és Botos János felvette a halotti anyakönyvi kivonat alapján a biztosító intézetnél azt a tekintélyes pénzösszeget, melynek erejéig élete biztosítva volt. Amikor a cselekményt fölfedezték, megszökött, de elfogták és hosszabb tartamú szabadságvesztésre ítélték.

1897-ben Ujvidéken öngyilkos lett egy *Neheri Béla* nevű szélhámos, aki Wienben egy életbiztosító társaságnál 400.000 forintra biztosította életét. Egy orvossal összejátszva tüdővész betegséget színlelt és mint ilyen bizalmas orvosával és még egy másik orvossal is gyógykezelte magát. Azután egy igazi tüdővész embernek, aki valóban már közel állott halálához, bizonyos összeget ígértek szegény családtagjai részére, amit nyomban ki is fizettek és a szegény ember Neheri Béla neve alatt költözött a másvilágra. Az orvos kiállította a hamis halotti leletet, mellyel a szélhámos fölvette a hatalmas pénzösszeget. Nevezett szélhámos Német- és Franciaországban csavargott, végre hazakerülvén haszontalan életének véget vetett.

A francia idegenlégió: Lőszeroszlop, pihenőben.

Jó néhány évvel ezelőtt történt, hogy *Juhász Elemér* nevű budapesti születésű szélhámos Németországba helyezte át »működési terét. Mint kereskedelmi ügynök nyert állást Berlinben. Az elmondandó szédelgési esetben Calais francia város egyik kereskedője szenvedett súlyos anyagi kárt, aki egy napon egy berlini pénzintézettől, mellyel állandó üzleti összeköttetésben állott, a következő titkos táviratot kapta:

»Pénztárosunk, aki magas, nyulánk növésű, barna szemű, megnyerő, kellemes modorú, 35 éves és magyar hangsúllyal beszél németül, ma reggel harmincezer márka váltó értékkel megszökött. Sejtjük, hogy Franciaországba akar menekülni. Keresse őt föl a délutáni órákban oda érkező gőzhajó állomáson és kísérelje meg őt rábírní, hogy a váltókat önnek átadja, esetleg karhatalom igénybevételével. Azután engedje szabadon. Ugyanis Juhász Elemér több éven át hiven szolgálta pénzintézetünket s nem akarjuk őt tönkretenni. Ellenkezőleg, arra kérjük önt, hogy részére tízezer márkát kifizetni szíveskedjék, hogy családját elláthassa. Ezen összeget szolgálatainak elismeréséül engedélyezzük részére.«

A kereskedőnek már nem volt ideje a berlini pénzintézethez távirati kérdést intézni. Nem is gondolt semmi elővigyázati rendszabályra, hanem kisietett a kikötőbe, ahol a hajó éppen akkor kötött ki. A fedélzeten megismerte az illető pénztárnokot és követte őt a partra szállásnál. Láta, hogy a körözött egyén egy vendéglőbe tér be, ő is követte oda s midőn a szökevény az étteremben egy asztalnál helyet foglalt, az okos kereskedő mellette foglalt helyet s együtt étkeztek.

A calaisi kereskedő a tisztességtelen pénztárossal beszélgetésbe elegyedvén, utóbbi kérdezte, hol lehetne igen jó német váltókat elhelyezni. A francia kereskedő természetesen nagyon örült ennek és kijelentette, hogy ő maga is foglalkozik váltók vásárlásával.

Étkezés után kérte a kereskedő az idegent, hogy menjen vele az irodájába, ahol az adás-vételt lebonyolíthatják; oda megérkezve, kivette tárcájából a lopott váltókat, amikor drámai jelenet következett. A kereskedő forgópisztollyal a kezében elállta az idegennek az ajtóhoz vezető útját és ezeket mondta: »Ön a... berlini pénzintézetnek a pénztárosa s miután ezeket a váltókat a pénztárból jogtalanul elsajátította, megszökött. Ne tagadja!«

A leleplezett ember összeesett s térdenállva irgalomért esedezett.

— Adjon hálát az Istennek, — szolt a kereskedő — hogy cége emberbaráti érzésének tanujelét adta azáltal, hogy nem akarja önt szerencsétlenné tenni. Cége érkezéséről engem táviratilag értesített és felhatalmazott, hogy a váltókat öntől átvegyem, sőt arra kért, hogy fizessen önnek tízezer márkát nyugta ellenében, hogy módja legyen családjáról gondoskodni és új életet kezdeni. Ime: itt a tízezer márka és legyen becsületes ember!

A tolvaj meg volt hatva. Örömkönnyeket hullatott, miközben átvette a kereskedőtől a tízezer márkát; hátatelt szívvél távozott a gonosztevő a kereskedő irodájából, azt ígervén, hogy ezentúl tisztességes ember válik belőle.

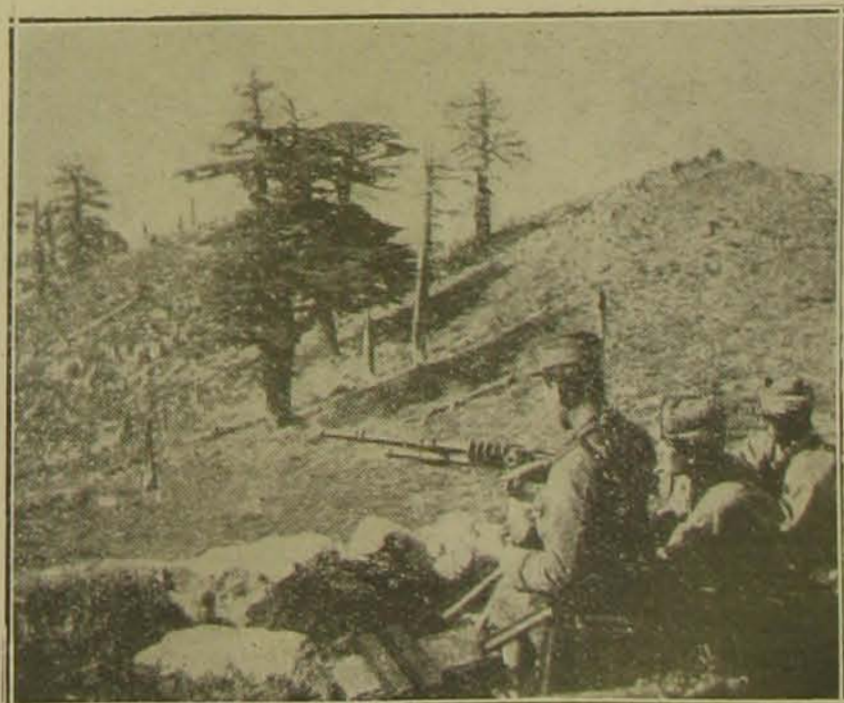
A kereskedő is nagyon meg volt elégedve kitünő »fogásával« és elküldte a váltókat egy levél kíséretében a pénzintézetnek, melyre a következő táviratot kapta:

»Küldemény és levél érthetetlen. Váltók hamisak. Pénztárnokunk becsületes ember és helyén van.«

A kereskedő szélhámosnak lett áldozata, aki az üzleti viszonyokat jól ismerte és ily uton-módon tízezer márkához jutott; kárát nem térítették meg a kereskedőnek.

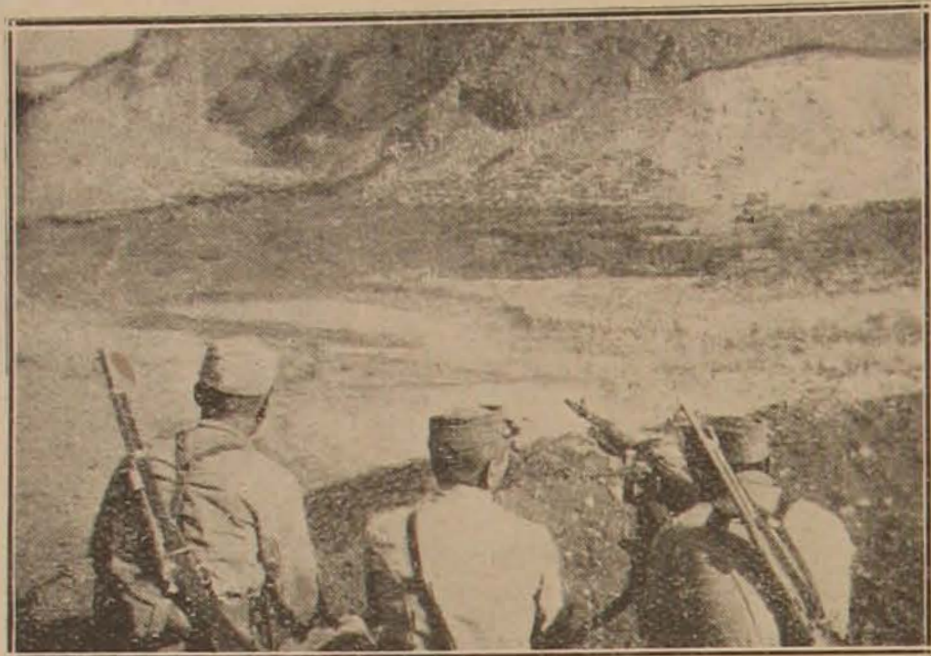
A közelmúltban a müncheni rendőrség részéről jelentették, hogy egy szélhámos szerb egyenruhába öltözve garázdálkodott Münchenben. Más városokból hasonló híreket közöltek a lapok.

A figyelmeztetésnek, úgy látszik, nem volt meg a gyors hatása, mert a brüsszeli lapok közölték, hogy a polgári gárda tüzérségének ötvenéves ünnepélye alkalmával egy Balai nevű kapitány (Münchenben más név alatt »működött«) fényes egyenruhában, sok kitüntetéssel a mellén, mint a szerb kormány megbízottja mutatta be magát azzal, hogy a szerb kormány megbízásából ágyúkat akar rendelni és kérte a rendezőbizottságot, hogy engedje meg neki, hogy ő is résztvehessen az ünnepélyen. Az ünnepélyt rendező bizottság készséggel teljesítette kérését és hogy Brüsszelben jól érezze magát a kedves vendég, aki ágyúkat akar Belgiumban rendelni, kíséretéül egy tisztet rendelt mellé. Az operában a díszpáholyban ült, résztvett a díszlakomán, bemutatták a belga hadügyminiszternek. A mellé rendelt tiszttel felkereste a legelegánsabb üzleteket, értéktárgyakat vásárolt és magas összegű befizetési lapokat állított ki egy angol bank címére; az értéktárgyakat meghaladó összegeket nyomban fölvette. Másnap kiderült, hogy a befizetési lapok hamisítványok voltak. A tiszték felháborodtak és a becsapott kereskedők lázongtak. Az egész belga rendőrséget mozgósították, de a szélhámos nem került kézre.

A francia idegenlégió: Géppuska, lesben.

Ha az egész világ puposhátú, szörnynek nézik az egyenes természetűt.
Balzac.

A francia idegenlégió: Géppuskával megerősített lábori őr.

A tanulás és a tanítás módszeréről.

Irta: LIGETI ALAJOS tiszthelyettes (Szeged).

A csendőrségi szolgálat természete a csendőrtől nemcsak fizikai munkát, hanem talán még nagyobb mértékben szellemi munkát követel meg. Vagyis, a csendőrnek nemcsak a teste kell, hogy erős és munkabíró legyen, hanem az agya, a szelleme is. Nemcsak bírnia kell a szolgálatot, hanem értenie is kell hozzá.

Az értelem fejlesztése és a szükséges tudás megszerzése csakis állandó tanulás útján lehetséges. Hosszú út vezet el addig, amíg a még írni is csak nehézkesen tudó próbacsendőrből jó csendőr, jó járőrvezető lesz és amíg tökéletesen elsajátítja a csendőrségi szolgálatnak mindazokat a tudnivalóit, amelyek nélkül egyáltalában nem tudna szolgálatot teljesíteni.

Természetes, hogy olyan embereknél, akiknek polgári

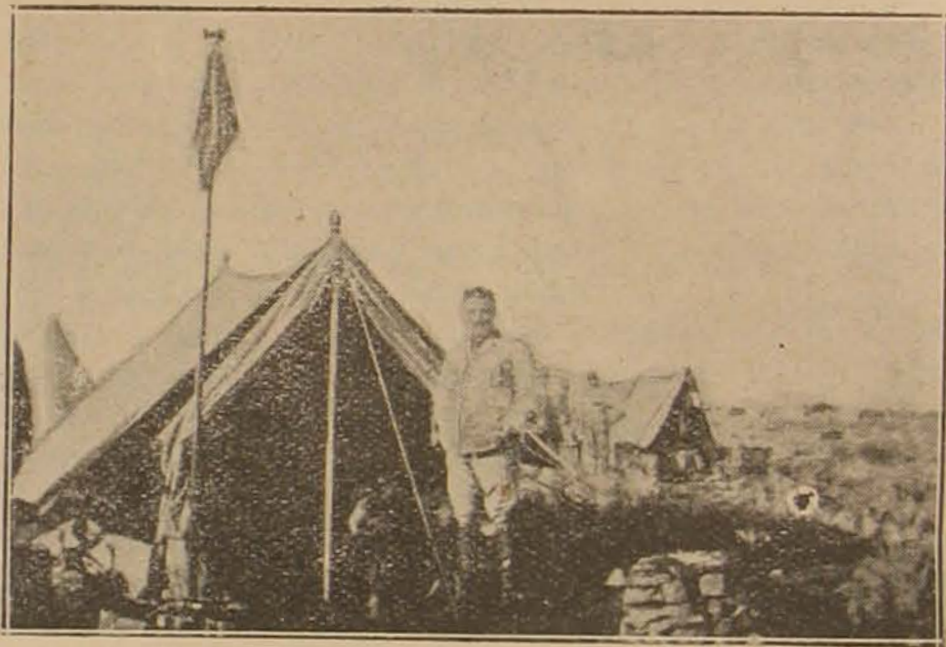
A francia idegenlégió: Géppuskatűz elrejtőzött benszülöttekre.

Aki néhány percet úgy élt át, hogy magát nem becsülhette, a gyémántként, mely törést kap, sohse fogja úgy összegyűjteni és visszaragyogtatni a sugarakat, sohasem képes úgy örövendeni, mint eddig tevő.

Kemény Zsigmond.

foglalkozásukban nem a szellemi munka, a tanulás volt a kenyerük, ez eleinte a csendőrségnél is nehezen megy. A nehézség azonban csak ideiglenes és hamarosan elmúlik, mert hiszen a tanuláshoz és a szellemi munkához is éppen úgy hozzá lehet szokni, mint a testi munkához. Mint tanalosztályhoz beosztott segédoktató azonban nagyon sok esetben azt tapasztaltam, hogy a tanulás nehézségét nem annyira a próbacsendőr akaratának vagy képességének a hiánya, mint inkább a tanulás helytelen módja okozza, azért jó szolgálatot vélek tenni különösen azoknak a segédoktató bajtársaimnak, akik első elméleti kiképzés alatt álló próbacsendőrök oktatásával foglalkoznak, ha az e téren szerzett tapasztalataimat az alábbiakban néhány szóval leírom.

A tanulást mindjárt az emlékezőtehetség gyakorlásával kell kezdeni. Próbacsendőröknél gyakran lehet tapasztalni, hogy egészen egyszerű dolgokra, amit az ember nekik pl. ma elmagyaráz, három-négy nap múlva már egyáltalában vagy csak rosszul emlékeznek vissza, mert az azóta hallottak és tanultak elmosták az emlékezetükből a megelőzőleg hallottakat. Hogy úgy mondjam, a felfogó- és megjegyző-képességük nem terjed többre három-négy nap tananyagánál, ennél többet nem képesek az agyukban elraktározni anélkül,

A francia idegenlégió: Tiszti sátor.

hogy az előbb tanultak elfelejtésével mintegy helyet ne csinálnának az újabban tanultaknak. Ez egészen természetes is, mert olyan ember, aki polgári életben nem tanulással foglalkozik, szellemileg — hogy úgy mondjam — egyik napról a másikra él s nincs is szüksége arra, hogy pontosan emlékezzék arra, amit pl. egy héttel azelőtt látott vagy hallott.

A próbacsendőrnek a tanulást tehát emlékezőtehetségének fokozásán, szoktatásán kell kezdenie, de ebben segítségére kell lennie természetesen az oktatónak is. Az elméleti kiképzés első idejében a tananyaggal minél lassabban kell haladni, naponta kevés új anyagot kell átvenni, de sűrűn kell ismételni az előző napoknak vagy hétnek az anyagát. Vagyis arra kell törekedni, hogy a próbacsendőr ne napról-napra tanuljon, ne mindig csak pontosan az arra a napra feladott anyagot tudja, hanem kényszerítve legyen megjegyezni és állandóan a fejében tartani azt az egész anyagot is, amit addig átvett.

A tanulás első idejében a próbacsendőr részéről ernyedetlen szorgalomra, az oktató részéről pedig nagy türelemre van szükség. Az első két-három hét után nagyon sok embernél elkedvetlenedés jelentkezik, túlságosan nagy-nak tartja az anyagot és elveszíti az önbizalmát, hogy ő azt valaha is meg fogja tudni tanulni. Ez természetesen

még távolról sem jelenti azt, hogy az illető próbacsendőrből rossz tanuló lesz. Az ilyen emberrel ajánlatos minél többet egyénileg foglalkozni. Nem baj, ha az első időben egy kissé vissza is marad, adjunk fel neki külön anyagot, egy-két könnyebb, rövidebb szakaszt, amit egészen biztosan meg képes tanulni s minél gyakrabban kérdezzük ki belőle. Minden egyes szakasz, amit így apránként sikerült megtanulnia, külön örömet okoz neki, az önbizalma növekszik s feltéve, hogy a szükséges szorgalom és akaraterő meg van benne, egészen bizonyosan utoléri a többieket a külön anyagával.

Hozzá kell szoktatni a fiatal csendőrt, hogy a figyelmét egy tárgyra hosszabb időn át koncentrálni tudja. Természetes, hogy ezt is csak fokozatosan lehet elérni. Az első időben nem okvetlenül szükséges az egész órát magyarázatra fordítani, mert ez a hallgatókat kifárasztja. Félórás magyarázat után könnyű, közvetlen beszélgetés következhetik, amely mintegy pihenőt jelent, de amelynek a tárgyat azért mégis hasznosan lehet megválasztani. (Igen jó, ha a tanrendben egy egyes tantárgyak sorrendje is úgy következik egymás után, hogy egy nehezebb tárgyat egy könnyebb kövessen. Ott, ahol az lehetséges, célszerű délelőtt az elméleti tárgyak közé egy-egy testgyakorló órát is közbeiktatni.)

A francia idegenlégió: Tisztek tábori étkezése.

A próbacsendőröket lehetőleg a hangosan való tanulóhoz kell hozzászoktatni. Csendesen olvasva az ember látszólag könnyen tanul, de csak látszólag, mert ha olvasás közben érti is, amit olvas, nem szerez gyakorlatot abban, hogy azt el is tudja mondani. Olvasás közben az embernek hamar megjön az az érzése, hogy az olvasottakkal tisztában van, de amikor azt el is akarja mondani, akadozik és mindig a könyv nyomtatott szövegét igyekszik maga elé képzelni.

A tanulás közben való járkálás frissítőleg hat a testre és közvetve az agyra is. Nyáron, illetve amikor az időjárás megengedi, célszerűbb a szabadban való tanulás, mint a szobában.

Este a túlkésőig való tanulást, nézetem szerint, nem célszerű megengedni, először is azért, mert a tanuló agya akkor már fáradt és a tanultakat nehezen fogja fel, másodszor pedig, mert a nap-nap mellett való fennmaradás és az alvás hiánya az oktatási órákon is mutatkozik, a hallgatók nem képesek az előadásra úgy figyelni, mint kellene. Ha a tanulók idejében, mondjuk 22 órakor lefeküsznek, akkor felkelhetnek korábban is. Inkább reggel tanuljanak, mert akkor pihent aggyal lényegesen jobban fel tudják fogni és meg tudják jegyezni az anyagot.

Lehetőleg mindenki egyedül, magában tanuljon, leg-

A francia idegenlégió: Ebédosztás.

feljebb két-két ember társulhat arra, hogy egymást kölcsönösen kikérdezzék. Ha többen tanulnak együtt, a figyelmüket nem tudják úgy koncentrálni, mint egyedül, az idő nagy része beszélgetéssel telik el. A jövő-menők is zavarják a tanulókat. Zavarólag hat az is, ha a tanteremben egyszerre sokan tanulnak hangosan, úgynevezett zsinagógaszerűen, mert a nagy zajban a figyelmet nehezebb ébrentartani. Igaz, hogy ezt télen vagy kedvezőtlen időjárás esetén nehéz elkerülni.

Egyszerre nem szabad nagy anyagot, mondjuk egész hosszú bekezdéseket megtanulni akarni. Mondatról mondatra kell menni s amíg a tanuló az egyik mondatot meg nem értette és elmondani nem tudja, nem szabad a másikra átmennie. A szöveget mindig az addig megtanulttal együtt és schasem részletekben kell ismételni úgy, hogy mire a tanuló a bekezdés végére ért, már nemcsak annak az utolsó mondatait, hanem az egész bekezdést elejétől végig el tudja mondani.

A szövegben lévő pontszámok, zárójelek, hivatkozások stb. az emlékezetnek jó támpontokat nyújtanak s az sem baj, ha a tanuló maga jegyez fel magának ilyeneket a könyvében. (Különféle jeleket stb.)

Nehezebb szövegnél egyelőre kénytelenek vagyunk megelégedni azzal, ha a tanuló azt szószerint megtanulta, azt, hogy már az első tanulás alkalmával mindent kifogástalanul meg is értsen, nem mindenkinél lehet követelni. Tapasztalati tény egyébként, hogy amit a próbacsendőr szószerint megtanult, azt még évtizedek múlva sem felejtí el. A megtanult szövegnek emlékezetből »saját szavakkal« való

A francia idegenlégió: Fegyvertisztogató légionista.

Két amerikai pilóta 12.000 m. magasra emelkedett repülőgéppel a levegőbe. Ebben a magasságban a levegő már olyan ritka, hogy készülékekkel kell pótolni az oxigént. A hideg ellen pedig alaposan fel kell öltözködni.

visszaadása lényegesen nehezebb és már nagyobb szellemi gyakorlatot, főleg pedig nagyobb szóbeszédet igényel, amit csak idővel lehet megszerezni.

Az értelem fejlesztését igen előmozdítja, ha a tanuló magának a szövegben azokat a szavakat, amelyek az egésznek a főértelmét adják, aláhúzza, de a könyvnek túlságos összefirkálását ne engedjük meg, mert ez egyrészt a szöveget teszi nehezen olvashatóvá, de másrészt a tanuló figyelmét is elvonja, nemcsak akkor, amikor a könyvbe beleírkál vagy belerajzol, hanem később is.

Amint már említettem, helytelen, ha valaki csak egyik napról a másikra tanul. Ezt különösen a jobb szellemi képességeknél lehet tapasztalni, akik az anyagot egyszerűen átolvassák és már »tudják« is. De csak annyira tudják, hogy aznap felelni tudnak belőle, másnapra azonban, amilyen könnyen megtanulták, olyan könnyen el is felejtik s ösztudásuk a végén kevesebb lesz, mint egy kevésbé tehetséges, de szorgalmas hallgatóé, aki az anyagot nehezebben veszi ugyan fel, de hosszabb ideig megtartja.

Nagyon fontos természetesen a magyarázat is. A jó magyarázat már fél tanulást jelent. Gyakori példákkal, néha-néha egy-egy kis humorral fűszerezett élénk előadás a hallgatók figyelmét sokkal jobban leköti, mint a hosszas, száraz fejtegetés, amelyet még intelligens ember is nehezen tud hosszabb időn át követni.

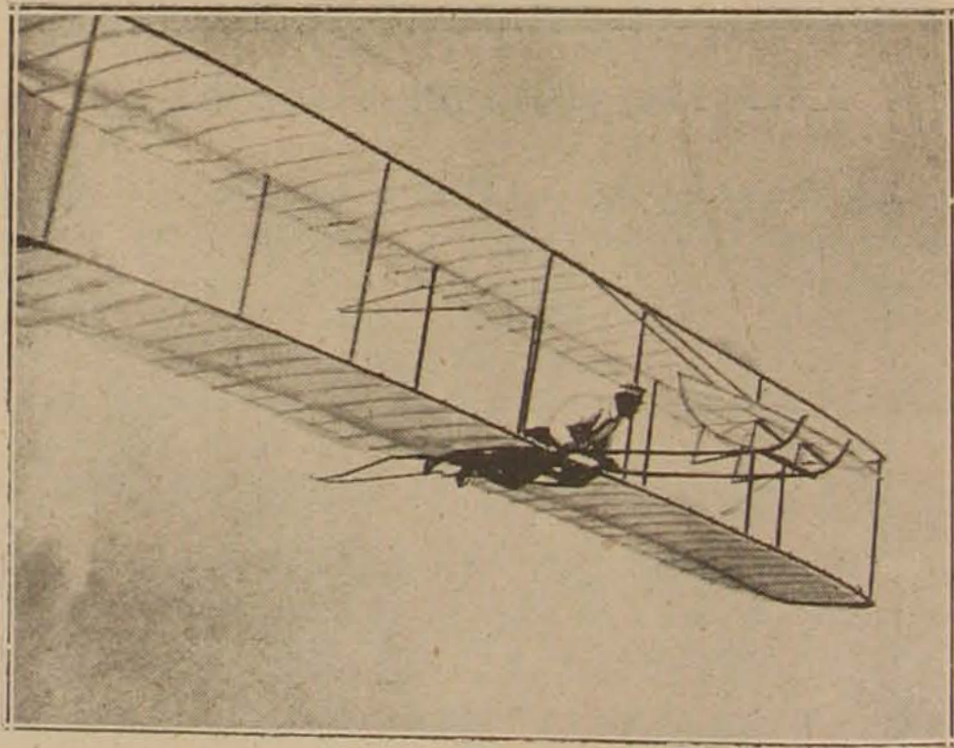
Versenyfelelések, a szorgalmasoknak, jó tanulóknak apróbb kedvezményekben való részesítése a tanulási kedvet igen fokozzák.

Nagyon sok próbacsendőrnek az a hibája, hogy fél a feleléstől. Ha felszólítják, megijed s még akkor sem tud felelni, ha az anyagot egyébként magában jól tudja. Lehetőleg mindjárt kezdetben arra kell törekedni, hogy ezt a félelmet a hallgatókból eltüntessük. Amennyire lehetséges, hozzá kell szoktatni a felelőket ahhoz, hogy felelés közben ne jöjjenek zavarba, amit úgy lehet a legjobban elérni, ha azt, aki felel, mindig kihívjuk a padjából az első padok elé s úgy feleltetjük, hogy felelés közben a többiekkel szemben álljon. Így megszokja a reá szegeződő sok tekintetet, de hozzászokik ahhoz is, hogy önállóan feleljen és ne várjon a szomszédainak a segítségére és a sugására, amely rossz szokást egyébként nem szabad megtűrni.

A próbacsendőrök az oktatóikat hamar megszokják s az oktatókkal szemben ez a lámpaláz egy-kettőre el is múlik, de viszont, ha idegen van jelen az előadáson, már zavarba jönnek. Ott, ahol arra lehetőség van, célszerű, ha az előadásokon néha idegen csendőregyének, sőt érdeklődő polgári hatósági személyek is megjelennek, anélkül természetesen, hogy az előadásba beleszólnának, vagy azt zavarnák. Így a próbacsendőrök lassankint megszokják az idegeneket és azok jelenlétében is fesztelenül fognak felelni.

Célszerű minden egyes felelés után érdemjegyet beírni, ami az oktató szempontjából talán egy kis munkatöbbletet jelent, de megkönnyíti számára a próbacsendőrök által felmutatott eredménynek és haladásnak figyelemmelkísérését, főleg azonban szorgalomra serkenti a hallgatókat, mert tudják, hogy jó vagy rossz feleleteik nem maradnak nyomtalanul.

Távol áll tőlem annak a szándéka, hogy bajtársaimnak illetéktelen tanácsokat vagy útmutatásokat adjak, csak a magam tapasztalatait akartam leírni, hátha találunk benne a segédoktató bajtársaim olyan dolgokat is, amelyeket a maguk gyakorlatában értékesíteni tudnak. Minden módszer jó, amely eredményre vezet, nekünk azonban arra kell törekednünk, hogy ne csak eredményt, hanem minél jobb eredményt mutassunk fel, abban pedig az általam leírtak — azt hiszem — segítségünkre lehetnek.

Ugyanakkor, amikor motoros repülőgéppel már 12 kilométer magasra száll az ember s az Óceánt is átrepüli, mind nagyobb arányokat ölt a vitorlás repüléssel való kísérletezés. Ma már 1200 m. magasra is felszállanak motor nélkül. A kísérletek célja az, hogy a motor rab-szolgásga alól felszabadítsák a felhőket járó embert s megtalálják a légáramlatok természetes felhasználásának biztos módjait, hogy a motor szeszélyeitől a repülő embert mentesítsék. Nagy kérdés azonban, hogy a természet szeszélyeit sikerül-e valaha csak megközelítőleg is olyan nagy mérvben elhárítani, mint a motor kihagyásait.

Egy katonaszökevény viszontagságos kézrekerítése.

**Írta: FÜLEKI JÓZSEF tiszthelyettes, szakasziparancsnok
(Toponár).**

Annak az én szolgálatomból való epizódnak, amit itt leírok, nem sok tanulsága van, inkább csak a visszaemlékezés kedvéért írom le és azért, hogy ezzel is reámutassak arra, hogy a háboru alatt milyen nagy nehézségekkel járt a katonaszökevények összefogdosása, különösen a nagy őrskerületekkel bíró havasi őrsökön. Az, hogy nálunk nem tudtak zöld káderek alakulni és hogy a katonaszökevényekből alakult rablóbandák nem veszélyeztették jobban a közbiztonságot, mint ahogy veszélyeztették, elsősorban a csendőrség éberségének volt köszönhető. Volt olyan eset, hogy egyetlen egy katonaszökevény után napokig is kellett a járőrnek talpalnia, de nem volt ritka eset az olyan sem, hogy egy járőrnek egyszerre nyolcat-tízet kellett felkutatnia és elővezetnie.

1916. tavaszán ifj. Timbus Nyikuláj* kudsiri lakost is elfogta a kudsiri őrs egy járőre, szolgabírói felhívás folytán, mert a sorozáson nem jelent meg. A járőr az elfogottat Szászvárosra kísérte s az ott működő pótsorozó bizottság elé állította.

A sorozóbizottság Timbust alkalmasnak találta, de kérésére részére mindjárt 48 órai szabadságot engedélyezett, hogy a magánügyeit elintézhesse. A 48 óra letelte után azonban Timbus nem vonult be, hanem magához vette az apja kétsővű vadászfegyverét, amelyet az erdőnek egy odvas fájában tartott és nekivágott a rengetegnek. Bujkálni kezdett.

Portyázásaim alkalmával több havasi bizalmas emberemtől értesültem, hogy Timbust fegyveresen az erdőben csavarogni látták, de azokat, akikkel találkozott, megfenyegette, hogy a halál fiai lesznek, ha elárulják.

Egyszer aztán az őrs táviratot kapott a Nagyszebenben lévő cs. és kir. 64. gyalogezredtől, hogy Timbust fogja el és mint katonaszökevényt kísérje be az ezredéhez.

A távirat vétele után kivezényeltem egy járőrt nevezett elfogására, de tudtam, hogy az nem fog simán menni. Timbus a szüleinél lakott, a laktanyától mintegy 6—8 km. távolságra egy nagy hegy tetején, ahol a hatalmas erdőben egy kis tisztás volt. A két kuttyáját a házához vezető útra, attól északra és délre 200—300 lépésnyire kétoldalt kötötte meg úgy, hogy a házat senki sem tudta megközelíteni anélkül, hogy a kuttyák azonnal jelt ne adtak volna. Így aztán a járőr is eredménytelenül vonult be és jelentette, hogy Timbus — az apja állítása szerint — a 48 órai szabadság letelte után az ezredéhez bevonult.

Tudtam természetesen, hogy az apa nem mondott igazat, mert aki az ezredéhez rendesen bevonult, azt nem körözték. Mindenáron kézre akarván tehát keríteni a szökevényt, magamat vezényeltem ki szolgálatba egy ügyes népfelkelő szakaszvezetővel, feladatul tűzve ki, hogy nevezettet elfogjuk és az őrsre bekisérjük.

Az éjjeli meglepetést nem tartottam célirányosnak, mert tudtam, hogy Timbus nem hál otthon, ellenben reggelizni bizonyosan hazajár, ezt az időpontot tűztem ki tehát a meglepés számára. A házat nem azon az úton közelítettük meg, amely mellett a két kutya ki volt kötve, hanem a legmélyebb szakadékokon és árkokon keresztül, ahol többet mentünk az orrunkon, mint a talpukon. Éjjel 2 óra felé érkeztünk a házhoz, de nem mentünk be, hanem lest tartottunk egészen reggel 6 óráig. A lest könnyen tudtuk tartani, mert az erdő alig 2—3 méternyire volt a ház ajtajától s így mindent kényelmesen megfigyelhettünk.

Egyszerre csak az ajtó mögött meghallottam a szökevény hangját. A népfelkelőt kioktattam, hogy ő a ház nyugati végénél, én meg az északonál lökés helyzetbe vett fegyverrel állást foglalunk s ilyenformán Timbust meglepjük. Ez így is történt.

Timbus Nyikuláj a két ajtó között állott s vállán a vadászfegyverrel már éppen indulni akart, amikor két oldalról hirtelen megleptük. Olyan zavarba jött, hogy a puskáját a válláról le sem vette, szó nélkül megadta magát, és engedelmesen követett bennünket az őrsre, ahonnan aztán egy járőrrel az ezredparancsnoksághoz továbbítottam. Természetesen, hogy a puskáját is őrizetbe vettem és a szolgabírói hivatalnak beszolgáltatam.

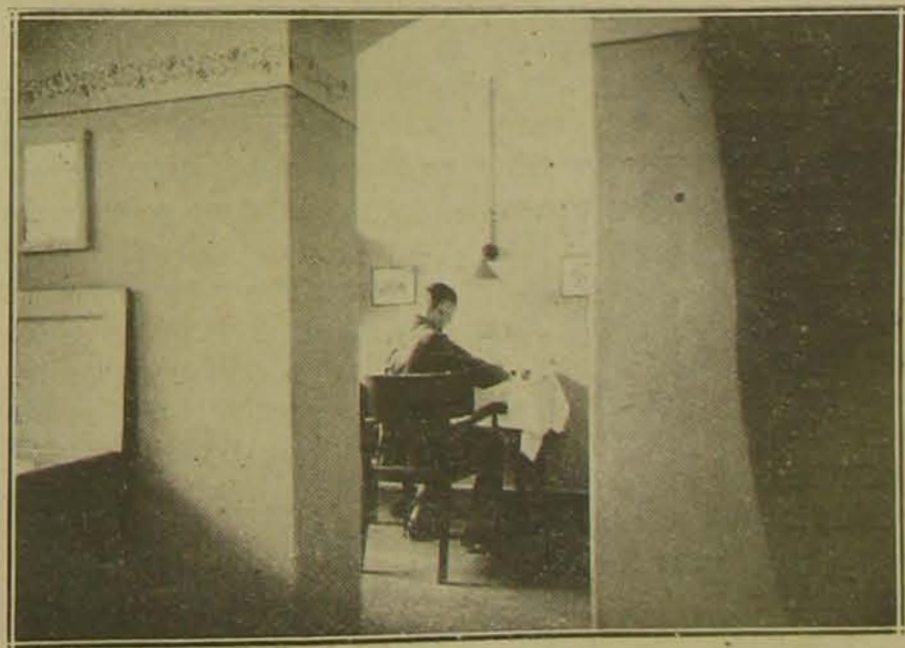
Alig mult el egy hét, a nagyszebeni ezredparancsnokság megint táviratozott az őrsre, hogy Timbus Nyikuláj újra megszökött, fogjuk el.

Minden egyes járőrnek mindig meghagytam, hogy nevezett után puhatoljanak és feltalálás esetén fogják el, de hiába, csak nem akart kézrekerülni. Most már volt annyi esze, hogy reggelizni se járt haza, a szülei házához, hanem fegyveresen, erőszakkal szerzett magának élelmet, ahol tudott, meg aztán a szülei is élelmezték titokban. A havasi lakosok nem mertek rá panaszkodni, vagy ellene feljelentést tenni, mert agyonlövással és a házuk felgyújtásával fenyegette meg őket.

Szilágyi István és Kali Sándor csendőrökből állott járőr egyszer bizalmasan értesült rendes szolgálat közben, hogy a Kudsir határához közel levő felsőpiáni őrskerületben a falusiak aznap este táncmulatságot rendeznek. A járőr tudta, hogy Timbus Nyikuláj, aki 19 éves, mulatós gyerek volt, ezen a táncmulatságon feltétlen meg fog jelenni s ezért elhatározták, hogy a tánchelyiséget — habár idegen őrs kerületében feküdt — meglepik. A járőrvezető megkérte egy ügyes besugóját, hogy este 11 órakor vezesse el őket az alsócsórai egyesházakhoz, ahol a táncmulatságot tartani fogják, amit a bizalmi egyén meg is tett. Ugy éjfél körül érkeztek meg a mulatság színhelyére. A besugó visszatért, a járőr pedig a ház közelében lest foglalt el.

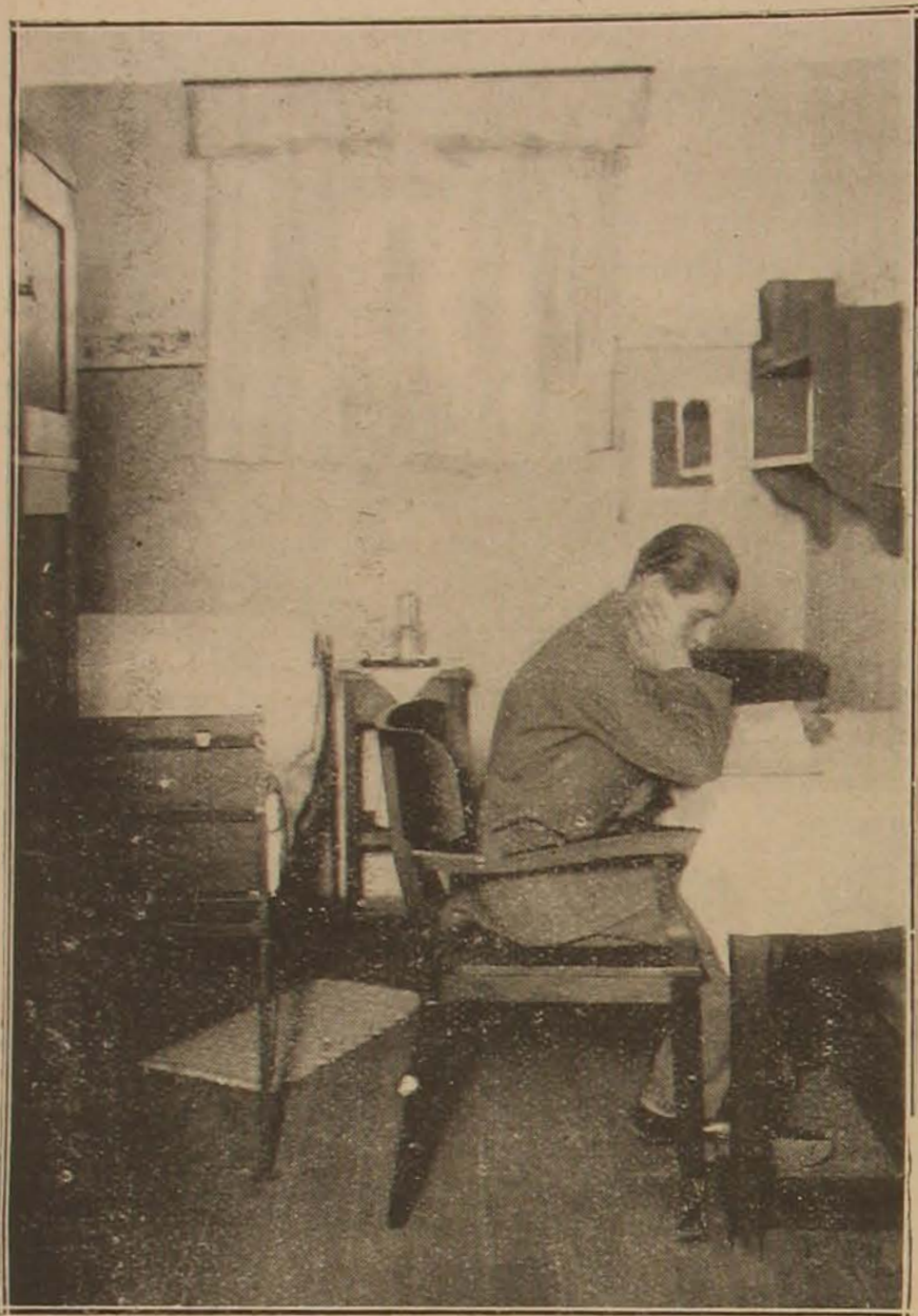
A járőr az ablakon keresztül jól megfigyelhette, amint Timbus katonapuskáját a sarokba támasztotta, egy konyhakést pedig a mestergerendába vágott s ilyen előzmények után »jóakaratulag« figyelmeztette a mulatozókat, hogy aki őt elárulja, a halálfia.

Mikor a figyelőállásban lévő járőr látta, hogy a táncot befejezték, az ajtót hirtelen benyitotta és lökés helyzetben

Egyik mult számunkban bemutattuk Európa legmodernebb női fegyházát, most néhány képben bemutatunk egy férfiak számára szolgáló, másik modern német fegyházát is: foglalkoztatás a zárkában.

*) A vezetéknevet megváltoztattuk. Szerk.

Vizsgálati fogoly magánzárkája

tartott puskákkal beugrott a szobába. A járőr erélyes fel-lépésére a katonaszökevény is annyira meglepődött, hogy a járőrvezető parancsára a kezeit szó nélkül felemelte s türte, hogy megbilincseljék. A járőr a mulatozókat hazaküldte, Timbust pedig reggelig a helyszínen őrizte, nehogy az erdős, havasi terepen éjjeli kísérés közben megszökjék.

Reggel, virradat után a járőr útnak indult a megbilincselte fogollyal, hogy az őrsre kísérje, de hogy ne kerüljenek a hosszú serpentin úton, egy alig járható és a hegygerincen vezető gyalogösvényen indultak be a rengeteg erdőbe. A járőrvezető kísérés közben megállott egy másodpercre, a másodcsendőr pedig nem vette észre, hogy a járőrvezetője megállott és tovább ment. A fogoly azonban észrevette, hogy az egyik csendőr hátramaradt és a következő pillanat-ban már be is ugrott a meredek hegyoldalba, az első ugrás után pedig lefeküdt a földre s úgy gurult lefelé a hegy-oldalon, hogy a csendőrök ne tudjanak utána löni. A másod-csendőr a fogoly nyakában lévő juhbörbundáját (kocsokját) megragadta, de a zsineg elszakadt, a bunda a csendőr kezé-ben maradt, a fogoly pedig tovább gurult lefelé a lejtőn, Mind a két csendőr utána lött, de nem találták el, azután üldözőbe vették, de a sűrű erdőben egérutat nyert és el-menekült. A járőrvezető Szilágyi István csendőr a hosszas és nagyon fárasztó üldözéstől tüdőgyulladást kapott és az eset után nemsokára meghalt.

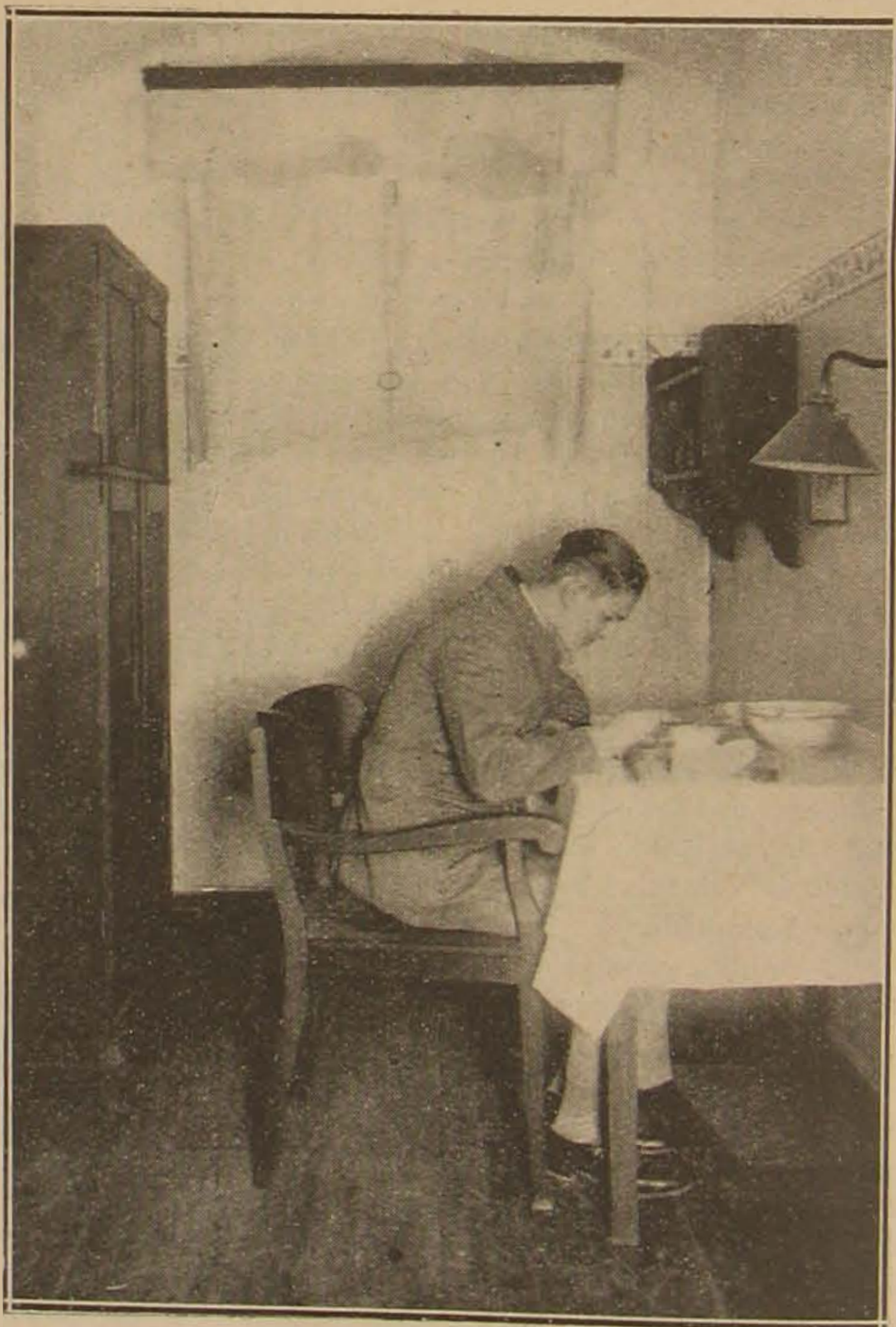
Délelőtt 10 óra tájban rémulten és halálra fáradtan be-vonult a járőr és bejelentette, hogy mi történt. Gondolhatja minden csendőr, hogy mennyire bosszantott az eset és hogy a járőrt sem fogadtam valami nagyon barátságosan.

A fogoly szökését azonnal bejelentettem távbeszélőn a dévai szárnyparancsnokságnak, ahonnan azt a parancsot kap-tam, hogy patakfalvi Ferenczy Sándor főhadnagy szakasz-parancsnok urat a szárnyparancsnokság egy századdal razziá tartása végett kirendeli. A főhadnagy úr parancsnoksága alatt állott, mintegy 80—90 főnyi század, valamint a környékbeli őrsök legénysége az összes kudsiri erdőket és az egyesháza-kat átkutattuk, de a szökevénynek nyoma sem volt, mert valószínű, hogy a század megérkezését vagy maga is látta, vagy pedig hírül adták neki.

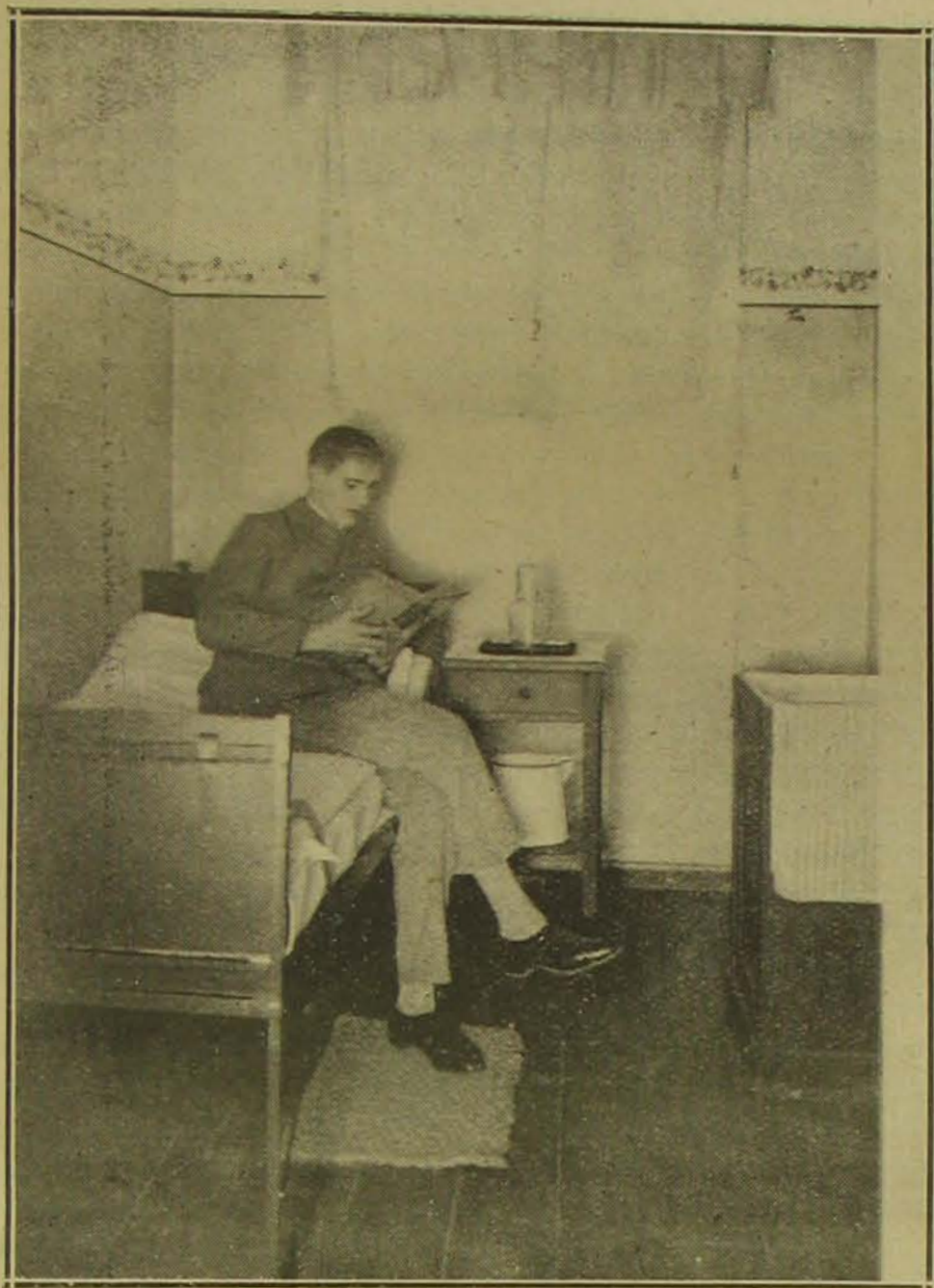
Este alaposan kifáradva tértünk be Opruj Nyikuláj, az egyik legnagyobb gazda és legmegbízhatóbb havasi lakos tanyájára, hogy a fáradalmainkat kipihenjük és a razziát másnap folytassuk. Egy napon nem tudtuk befejezni, mert Kudsir község határa a kb. 60 km-nyire levő román határig terjedt s azt tulnyomó részben nagy erdők borították.

Már éppen nekikészülödtünk a pihenésnek, amikor az egyik legjobb csendőröm, Izsák Mózes, a főhadnagy úr elé állott és engedélyt kért arra, hogy a sötétség beálltával el-távozhassék és lesállást tartson egy, az erdőszélen levő ház közelében, mert napközben a keresett katonaszökevény anyját arra látta menni lóháton. Természetes, hogy Izsák csendőr is éppen úgy agyon volt fáradva, mint mi, de — mondta, — nem fekszik le, mert ő úgy sem tud aludni addig, amíg a szökevényt kézre nem keríti.

A főhadnagy úr megengedte, hogy eltávozhassék, mire Izsák csendőr egy önként jelentkezett járőrtársával eltávo-zott. Lest foglaltak el az erdőszélen lévő ház közelében,

Étkezés a zárkában.

Modern egyesárka.

amerre Izsák csendőr napközben a szökevény anyját látta menni. Egészen éjfélig nem történt semmi különös dolog. Ugy félegy óra tájban azonban a lakásban egyszerre lámpát gyújtottak s Izsák csendőr meg a járőrtársa a kivilágított ablakon át meglátták a keresett katonaszökevényt, amint az asztal mellett ült s Mannlicher puskáját maga mellé támasztva, babfőzeléket evett.

Izsák csendőr belökte az ajtót, beugrott a pitvarba, onnan a szobába s a puskáját lökés helyzetbe véve román nyelven rákiáltott Timbusra, hogy meg ne moccanjon. Az illető először a puskája után kapott, de Izsák csendőr hirtelen ráugrott, a puskát kicsavarta a kezéből és megbilincselte.

Éjjel két óra felé vonult be hozzánk Izsák csendőr s hozta a foglyot megbilincselve és fűzőláncon vezetve. A főhadnagy úr rendkívül örült az eredménynek és dicséretekkel halmozta el a fáradságot nem ismerő, derék és kötelességtudó Izsák csendőrt.

Ismétlem: szürke és jelentéktelen eset ez, egy a sokszáz és ezer közül, amilyenek a csendőrség életében nap-nap után előfordultak. Csak azt akartam ezzel bebizonyítani, hogy a katonaszökevények üldözése és elfogása nem volt kicsiny dolog, egy-egy emberért napokon, heteken át kellett a csendőröknek járniok, amíg végre nagynehezen kézre bírták keríteni. Persze az is megtörtént nagyon sokszor, hogy egy-egy ilyen, heteken át üldözött és aztán végre elfogott szökevénynek a póttest »magánügyei rendezése végett« azonnal szabadságot is adott úgy, hogy a végén hamarabb hazament, mint a járőr. Egy hét múlva a szabadság letelte után azonban már jött az újabb távirat, az elfogásra s lehetett az egész üldözést előlről kezdeni.

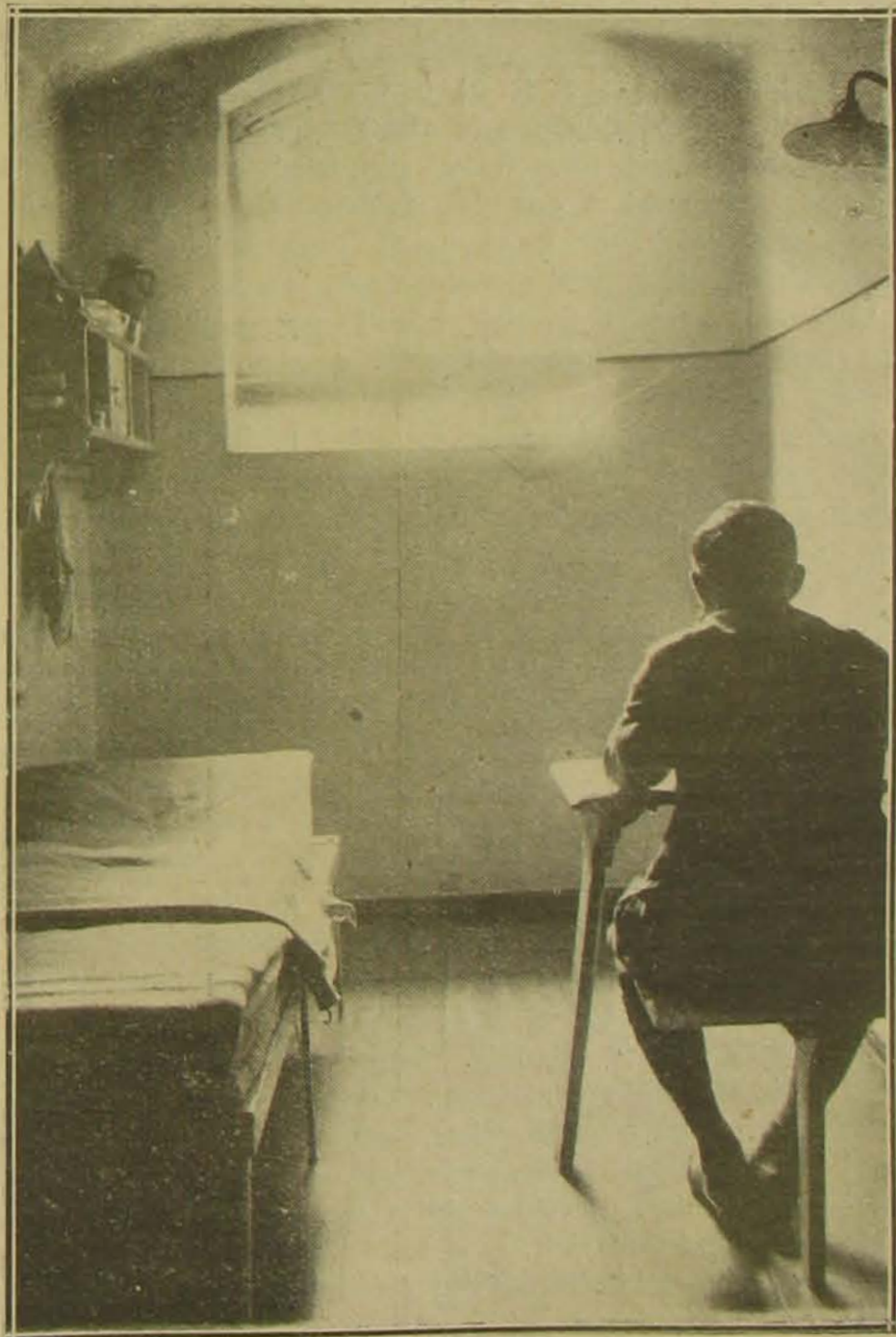
Ha a csendőrség a katonaszökevények üldözését nem teljesítette volna ilyen lelkiismeretesen a havasi örskörletekben a háború második évében már nem lehetett volna megenni a katonaszökevényekből alakult rablóbandák miatt. Így azonban a csendőrség működési területén a helyzet még a háború utolsó hónapjában sem volt tűrhetetlen.

Magánnyomozó irodák.

Írta: ERNST ENGELBRECHT (Berlin).

Rendezett államviszonyok fennállása óta mindig szükségesnek mutatkozott, hogy az állam magát és polgárait különleges kényszerítő hatalom alkalmazásával mindenféle veszélyeztetés ellen megóvja. Ilyen kényszerítő- vagy karhatalom a rendőrség is. Sokféle feladatának megfelelően a rendőrség tagozódása is többféle, általánosságban a védő és bünygyi (Kriminal) rendőrség két nagy csoportjából áll. Ez a két nagy csoport felöleli a speciális rendőrség minden más fajtáját, ú. m. az egészség- és vendéglőgyi, tűz- és építésügyi rendőrségeket és még másokat. A rendőri hatalom gyakorlása, amennyiben nagyobb városokban nem az államrendőrség látja el a szolgálatot, a városok és községek hatáskörébe tartozik. De más hatóságok is lehetnek rendőri hatalommal felruházva, ilyenek pl. az erdészeti, vám- és vasúti hivatalok, ahol különleges tisztviselők gyakorolják a rendőri hatalommal együtt járó jogokat.

A rendőrség közegei — a rendőrtisztviselők — legala-

Régi cella vizsgálati foglyoknak.

csenyábbtól a legmagasabb rangúig fel, valamennyien állami tisztviselők. Ezen állásánál fogva a rendőrség feladata az összesség védelme. A rendőrség ezért csak azokban az esetekben léphet fel, amikor az állam vagy az összesség érdekei vannak veszélyeztetve. Tehát, hogy az állampolgárokat gondatlanságból eredő károktól, valamint az élet és vagyon ellen irányuló erőszakos támadások ellenében megóvja. Különösen nehéz feladat hárul a kriminalis (bűnügyi) rendőrségre, amely a bűncselekmények kinyomozására és felderítésére hivatott. A bűn és bűnözők ellen folytatott állandó harc egyszersmind felelősségteljes helyzetet is jelent. Egy számbelileg kielégítő, buzgó nyomozó rendőrség a polgárok biztonságát illetőleg áldásos működést fejthet ki és kellő eréllyel a rá rótt feladatoknak egészen és tökéletesen megfelelni. Számbelileg azonban, sajnos, a bűnügyi rendőrség csak a legritkább esetekben elegendő. A csekély létszámszaporítás nem áll arányban a bűnözők folyton növekvő tömegével.

A ki nem elégitő, rossz fizetési viszonyok, sokakat — és pedig nem a legrosszabbakat — más pályára tereltek. Különösen a nagyipar vett át szívesen megbízható bűnügyi rendőrtisztviselőket, akiket azután kitünően megfizetett. Nagyobb számú idősebb tisztviselő megvált az államtól és a magánrendőrség szolgálatába lépett. Vagy maguk alapítottak magánkutatató-intézeteket vagy ilyenek vezetőállásait foglalták el. Ritkán találni fogalmak között nagyobb ellentétet, mint itt: az államrendőrség és magánrendőrség között. Míg a valódi rendőrség csak azokban az esetekben dolgozik, amikor az általános közös érdek nyilvánvaló, a magánrendőrség elvállal bármilyen privát megbízatást. Természetesen a kettő gyakran összefügg és a magánérdek sokszor egyszersmind közérdeket is jelent. Ezekben az esetekben a magánrendőrség a köz érdekében is dolgozik.

Magánrendőrség alatt a magánszemélyek, tehát nem a hatóságok, szolgálatában álló rendőrséget értjük. Nagyobb áruházaknak, ipari üzemeknek, stb. kézenfekvő érdekük az üzemek biztonsága s ezért rendszerint meg van a maguk külön rendőrsége. Ezek az üzleti vagy munkarendőrök a nyilvánosság előtt ritkán szerepelnek, mert tevékenységük csak szűkre szabott keretek között mozog. Nagy szerepe van azonban a nyilvánosság előtt a magánrendőrség egy másik fajtájának a nyomozóintézeteknek. A nyomozóintézetek üzleti vállalkozások, melyeket bárki igénybe vehet, tehát nyilvánosak. Angolországban és Amerikában ezek már régen megszokott, meghonosodott intézmények, Németországban csak 1880 óta ismerik, amikor egy Caspary-Roth-Raffi nevű társulás Berlinben az első ilyen detektív-intézetet felállította. Később Berlinben és más nagyobb városokban több nyomozóintézetet létesítettek, melyek nagyobbbrészt reálsan, jó eredménnyel működtek, de viszont ezek egynémelyike egyáltalában nem felelt meg a kívánt követelményeknek. Ez utóbbiak irreális viselkedése bizalmatlanná tette a publikumot, ami azután a jó intézetekre is káros következményekkel járt. Ezen intézetek iránt a nagyközönség ma sem viseltetik valami nagy bizalommal. Angliában és Amerikában tekintélyre tettek szert a nyomozó-intézetek, foglalkoztak bűncselekmények felderítésével, gonosztevők kinyomozásával és elfogásával is és lassanként olyan félhivatalos intézmény-féle lett belőlük. Tevékenységük kevés kivétlen nem járt hasonló eredménnyel. Tevékenységük kevés kivétellel kizárólag magánügyekre, mint házasság, felügyelet, felvilágosítás, jogi tanácskozás, stb. szorítkozott, a tulajdonképeni bűnügyi tevékenység a mai napig is a bűnügyi rendőrség kezén maradt.

A magándetektívek csekély értékelésének oka leginkább a személyi kérdésben rejlik. Ha el is kell ismerni, hogy egyes intézetek csak kifogástalan személyzetet tartanak, más intézetek éppen elegendő okot szolgáltatnak ennek kétségbe-

vonására. A magánkutatató-intézeteknél sok olyan egyén van, aki nagyszerűen alkalmas a felderítő szolgálatra, de előélete alapján nem számít a megbízhatók közé. Ez úgy az államra, mint a közönségre nagy veszélyt jelent. Az ilyen »detektívek« rászedik a közönséget, mert magas díjaik dacára sem szolgálnak megbízható információkkal. Előfordul, hogy magánnyomozó-intézetek, különösen házassági dolgokban, mindkét fél részére dolgoznak és annak javára billentik a mérleget, aki jobban megfizeti őket. Zsarolási esetek is előfordultak már, amikor egyik vagy másik félnek a hibája, ballépése véletlenül a »detektív« fülébe jutott. Másrészt pedig általánosságban minden magánnyomozóban megvan a hajlandóság arra, hogy megállapításainak hatósági színezetet adjon. A detektív-intézetek nevei gyakran hasonlítanak az illetékes rendőrhatalóság elnevezéséhez és az ügykezelés alakilag magán hordja a bűnügyi rendőrség ismeretjelét. Egyes detektívek, hogy céljukat elérjék, bűnügyi tisztviselőnek adták ki magukat, sőt megtörtént, hogy mint ilyenek jogtalan elfogásokat is eszközöltek. Az őrizet alá vett ingóságok utáni kérdezősködések, a vélt rendőrtisztviselő ellen emelt panaszok, arra indították a rendőrhatalóságokat, hogy szigorú vizsgálatokat indítsanak. Ezek a vizsgálatok bebizonyították, hogy a közönséget félrevezették. A rendőrtisztviselőket ért súlyos szemrehányásokat a »konkurrencia« kontójára kellett írni.

Fentiekkel nem akarom azt mondani, hogy valamennyi detektív-intézet megbízhatatlan. Ez nem áll. Számos nyomozó-intézet van, melyek mintaszerű vezetés alatt állnak, megbízhatóan dolgoznak és a magánügyek nyomozása terén szép teljesítményekről számolhatnak be. Németországban a magánnyomozó vállalatok bejelentési kötelezettség alatt állnak. A detektív-intézetek formális engedélyezésétől azonban eltekintettek és azt hiszem, hogy ez az álláspont a helyes is. Hatósági engedély nélkül is elvégezhetik a nyomozó-intézetek a maguk tulajdonképeni feladatait, a közönségnek pedig kétségtelenül inkább javára válik, ha a bűncselekmények és azok üldözése kizárólag az állami rendőrség kezén marad. A bűnügyi nyomozás terén a bűnügyi rendőrtisztviselőkről jobb kiképzése és nagyobb megbízhatósága biztosítéka az igazságos és kifogástalan munkának is.

CSENDŐR LEKSZIKON.

139. Kérdés. *Melyik törvény és hogyan szabályozza az üzletek záróját?*

Válasz. Az 1913. évi XXXVI. t.-c. (Országos Törvénytár, 1913. évfolyam 277. lapon) azt az általános időt, amely alatt az üzleteket zárva kell tartani, este 8 órától reggel 6 óráig, élelmiszerüzleteknél este fél 9 órától reggel 5 óráig állapítja meg. Szabályrendeletek vagy a munkaadók megállapodása alapján a kereskedelemügyi miniszter ezen az általános időn belül is korlátozhatja a záróját, az üzleti záróják ellenőrzésénél tehát ezeket az esetleges különleges rendelkezéseket is figyelembe kell venni. A húsiparra vonatkozólag a 88.488—1924. K. M. rendelet úgy intézkedik, hogy a nyílt

árúsítási üzleteket esti 8 órától reggel 5 óráig kell nyitvartartani. Vidéken a rituális mézszárszékek azonban április 15-től szeptember 15-ig terjedő időben este fél 10-ig tartathatók nyitva, de csemegeféléket kiszolgálni este 8 óra után nem szabad. A kóserhús árúsításához az izraelita hitközség engedélye szükséges, a nélkül az állatok levágása és vágatása kihágást képez.

Az általános üzleti zárórák nem vonatkoznak: a gyári, anyagmegmunkálással foglalkozó üzemekre (műhely) borbély és cselédszerző üzletekre, kelmekestők, ruhatisztítók gyűjtőüzleteire, s ezek ügynöki irodáira, nyilvános helyiségekre, a kizárólagos dohánytőzsdékre. A cukorkakereskedéseket a 71.040—1925. sz. K. M. rendelet értelmében este 8 órakor kell bezárni. Vasárnapokon reggel 6 óra előtt semmiféle üzletet sem szabad kinyitni, Az üzletek záróráinak be nem tartásával elkövetett kihágásokat hivatalból kell feljelenteni a rendőrhatalomhoz.

140. Kérdés. *A Szut. 399. pont 4. bekezdése azt rendeli, hogy magánindítványi bűncselekmény esetében, ha a magánindítványra jogosult kijelenti, hogy a bűnvádi eljárás megindítását nem kívánja, vagy ha már megtett magánindítványát visszavonja, ezt a körülményt a nyilatkozatra vagy az írásbeli feljelentésre fel kell jegyezni s azt a magánindítványra jogosítottal is alá kell íratni. Hogyan írassa alá a csendőr a feljelentést a magánindítványra jogosítottal, ha az illető nem lakik az örs állomáshelyén s ilyen esetben a feljelentés jogalmazványát is alá kell-e vele íratni?*

Válasz. Ha a magánindítványra jogosult a nyilatkozatot már aláírta, de azt a nyomozás közben visszavonja, akkor a visszavonást a csendőr a nyilatkozatra reávezetett vele. Pl.: »A fenti (vagy, tuloldali) nyilatkozatot visszavonom.«

Annak az igazolására, hogy a magánindítványra jogosult a bűnvádi eljárás megindítását nem kívánja, természetesen csak akkor van szükség, ha az illető azt megelőzően kívánta, míg ha nyilatkozatot egyáltalában nem adott, akkor természetesen azt sem kell vele igazoltatni, hogy magánindítványt nem tesz, mert hiszen ebben az esetben a csendőrnek nyomozást sem kell indítania, illetve a megkezdett nyomozást abba kell hagynia. A nyilatkozatra a kir. ügyészségnek van szüksége a vád képviselte szempontjából, a nemleges nyilatkozat azonban felesleges, mert nincs perrendi jelentősége.

A csendőrség által a bírósághoz vagy ügyészséghez tett feljelentést a sértettel sohasem kell aláíratni, azon tehát a nyilatkozat visszavonását sem kell igazoltatni. Az utasítás 399. pont 4. bekezdésében említett »írásbeli feljelentés« alatt nem azt a feljelentést kell érteni, amelyet a csendőrség az ügyben a hatóságnak tesz, hanem azt, amelyet a sértett küldött esetleg a csendőrséghez és amely a nyomozás megindítása szempontjából egyelőre a nyilatkozatot pótolta. A csendőrség részéről készített feljelentést az örsparancsnokon kívül senki sem írja alá.

141. Kérdés. *A Csendőrségi Lapok 23. számában közölt 138. lekszikon kérdésre adott válasz 11. pontja azt mondja, hogy aki a világháborúban részt vett, annak a szolgálati idejéhez annyi hadiétvet kell hozzászámítani, ahány évben az illető három hónapon át szolgálatot teljesített. A világháború 1914-től 1918-ig tartott, ez öt év, a válaszban felhozott példában Nagy Jánosnak a szolgálati idejéhez mégis hat hadiétvet van hozzászámítva. Miért?*

Válasz. A hadiétvek beszámítása tekintetében az 1919.

évet is hadiétvnek tekintik, aki tehát 1919-ben legalább 3 hónapig ténylegesen szolgált, annak ez az éve is hadiétvnek számít. Ilyen katonai szolgálatnak azonban csak az 1919. március 21-éig, illetve az augusztus 1-étől teljesített szolgálat számít; aki 1919-ben csak az úgynevezett vörös hadseregben teljesített szolgálatot, de a kommunizmus előtt és után nem szolgált, annak az 1919. év nem számítható be hadiétv gyanánt.

142. Kérdés. *A Szut. 392. pontja röviden meghatározza a nyomozás fogalmát. Melyek azok a részletesebb ismeretek, amelyekkel a nyomozás fogalmáról a csendőrnek rendelkeznie kell?*

Válasz. A nyomozás tulajdonképpen a bizonyítás anyagát hordja össze, vagyis nem más, mint a bizonyítékokat rögzítő előzetes eljárás. Ennek az eljárásnak körébe esik: a terhelt nyilatkozatának kivétele (a csendőr által való kikérdezése), a tanúk, szakértők kihallgatása (kikérdezése), a bizonyítékok összegyűjtése, egyes kényszerselekmények (mint bűnjelék őrizetbevétele, házkutatás, a gyanúsított ruháinak és egyéb holmijainak átkutatása, elővezetés, elfogás) eszközölése. Ha mindazok az adatok, amelyek a büntetendő cselekménnyel kapcsolatban a vádló tájékoztatására szükségesek, kipuhatoltattak, a nyomozást meg kell szüntetni, mert a Bp. 83. §. 2. bekezdése értelmében a nyomozás ezen a határon túl nem mehet. Ha tehát a vádló a fenti értelemben a bejelentett adatok alapján tájékozást nyert a vádemelés tekintetében, a nyomozó eljárást le kell zárni. Mihelyt tehát a vádló a vizsgálat indítványozására vagy a vádirat benyújtására már elegendő adatot szerzett a nyomozás révén, határozatával befejezi a nyomozást. De önmagától is be kell fejeznie a csendőrnek a nyomozást, ha megállapítja, hogy büntetendő cselekmény nem forog fenn, ha a szükséges felhatalmazás hiányzik vagy magánindítvány nem tétel (esetleg az visszavonott), végül ha bizonyítékok hiánya vagy bizonyíték megszerzésének lehetetlensége miatt eredményt egyelőre nem lehet várni. Ez utóbbi esetben a csendőrség a nyomozást csak ideiglenesen szünteti meg, mert a kihágások kivételével ezeket az eseteket tudvalevőleg nyilván kell tartani és az elévülési időn belül a csendőrségnek nemcsak joga, de kötelessége is a nyomozást újból megejteni, amint attól sikert remélhet.

A kipuhatolandó adatok közé tartozik — bár ezt az utasítás nem említi — az is, hogy a tettes a büntetendő cselekményt miért, mi okból követte el. Ez a körülmény főként a cselekmény minősítésére birhat befolyással. Ki kell puhatolni még a terhelő, mentő, súlyosbító és enyhítő körülményeket is.

143. Kérdés. *Kiket kell a Szut. 312. pont C. 14. alpontjában említett tiltott játékkal vagy tiltott mesterséggel foglalkozóknak tekinteni? És kiket a 15. alpontban említett mulatványosoknak, utcai zenészeknek?*

Válasz. Tiltott játékok általában a szerencsejátékok, amelyeknél a nyerés vagy vesztes kizárólag a véletlentől függ. Ilyen játékok: báb, tekebáb, golyó, színes golyó, baba, színes baba, monakó, mariandli, birbics, szín, farbenspiel, ferbli, huszonegyes, makaó, kocka, rulett. A szerencsejátékok csak nyilvános vagy a közönségnek nyitva álló helyen tilosak, magánházaiban nem.

Tiltott mesterségek azok, amelyeknek üzése egyáltalában nincs megengedve. Ilyenek: tiltott fegyverkészítés, zugírszat, miskarolás, leánykereskedés, tiltott kéjalgés, kerítés, kuruzslás, csalárd szemfényvesztés, tiltott lövöldenyítés, kivándorlás tiltott közvetítése.

Ennél a pontnál az elfogás feltétele az, hogy az illető a tiltott játékkal, illetve tiltott mesterséggel foglalkozzék, mert akinek ez nem foglalkozása, hanem csak szórakozása, azt elfogni nem kell. Pl. ha néhány kereskedő a kávéházban

Valamint az atléta izmai erősítésére törekszik, úgy törekedjél te is szereteted gyarapítására vagy legalább rosszakaratod s hazugságaid csökkentésére: ekképen életed teljes és vidám lesz.

Tolsztoj.

ferblizik. Ezeknek nem a szerencsejátéktüzés, hanem a kereskedés a foglalkozásuk, a ferblizés miatt tehát csak felelősen kell őket.

Mutatványosok: a csepürágók, artisták, bűvészek, bohócok, panorámások, állatseregletesek. Utcai zenészek: kintorások, tamburások, hárfások, utcán muzsikáló cigányok. A régi utasítás a korcsmai zenészeket is említette, az új utasításból azonban kihagyattak. A zenéléshez szükséges engedélyt ugyanis nem ők, hanem a nyilvános helyiség tulajdonosa szerzi meg. A rendőrhatalomtól nyert engedélyben benne van, hogy mire és mennyi időre szól az engedély. Aki ezt az engedélyt akár hely, akár idő, akár más kikötés tekintetében megteszi, azt természetesen el kell fogni.

KÜLFÖLDI CSENDŐRSÉGEK.

A francia csendőrség.

(TIHANYI FERENC őrnagy fordítása).

(5 közlemény.)

A csendőrség szervezetéről és szolgálatáról szóló 1903. évi május hó 20-án kelt rendelet.

Általános rendelkezések.

Jelentés a francia köztársaság elnökének.

Páris, 1903. évi május hó 20.

Elnök Ur!

Az 1854. évi március hó 1-én kelt rendelet, mely a csendőrség szervezetét és szolgálatát szabályozza, számos változáson ment keresztül, különösen azok a rendelkezések, amelyek a testület kiegészítését, szervezetét, az előléptetést, a hatóságokkal való érintkezést illetik és azok, amelyek a csendőrség sajátlagos szolgálatát kibővítették.

A szabályzat revíziójának és a 48 év alatt megjelent törvényekkel, rendeletekkel és szabályzatokkal való összhangbahozatalának a szüksége vitán fölül áll s annak keresztülvitelével a csendőrség technikai bizottságát biztam meg.

A bizottság távol tartva magát a szükségtelen újítás szellemét, de felhasználva a múlt tapasztalatait, egyhangúan elismerte, hogy a VI. év germináljának 28-án kelt törvényben megjelent és 1854. március 1-én kelt rendeletben újlag közzétett azokat a rendelkezéseket, amelyek a csendőrség szolgálatára vonatkoznak, fenn kell tartani; munkája közben azonban ragaszkodott azoknak a módosításoknak a keresztülviteléhez, amelyeket a katonai igazságszolgáltatásban és az állami közigazgatásban előállott változások megkívánnak. Igyekezett az egyes minisztériumoknak a csendőrséggel szemben való hatáskörét pontosan megállapítani, hogy a testület minden olyan túlkövetelménytől megóva legyen, amelyre

csupán az 1854. évi rendelet egyes szakaszainak rugalmassága és homályossága szolgálhat ürügyül.

Egyébként a módosítások a belügyi, a vallás- és közoktatásügyi, az igazságügyi, a gyarmatügyi, a tengerészeti, a pénzügyi, a közmunkaügyi, a földmívelésügyi, a kereskedelmi, az iparügyi, a posta- és távirdaügyi miniszterekkel való előzetes megegyezés alapján jöttek létre.

En a bizottság által kidolgozott szabályok tervezetét a legnagyobb gonddal néztem át és arról győződtem meg, hogy a csendőrségnek kötelességeit épp olyan pontosan határozza meg, mint jogait s hogy tekintetbe veszi ennek a fegyvernemnek összes szükségleteit és mindazokat a kötelezettségeit, amelyek szolgálatából folynak. Van szerencsém, Elnök úr, Önt felkérni arra, hogy a jelentésemhez mellékelt rendelet aláírásával ellátni sziveskedjék.

Fogadja Elnök úr hódolatomnak alázatos nyilvánítását.

L. André tábornok, hadügyminiszter.

Jóváhagyom:

Emile Loubet, a köztársaság elnöke.

A csendőrség szervezetét és szolgálatát szabályozó rendelet.

Páris, 1903. évi május hó 20.

A francia köztársaság elnöke:

A csendőrség szervezetéről és szolgálatáról szóló 1854. március hó 1-én kelt rendeletnek;

A csendőrség századosainak és hadnagyainak eredeti fegyvernemeikhez való visszahelyezhetőségéről szóló 1854. évi január 15-én kelt császári elhatározásnak;

Az afrikai csendőrségnek bennszülött pótcsendőrökkel való kiegészítéséről szóló 1866. évi október hó 3-án kelt rendeletnek;

A kereteknek és az állományuknak rendezéséről szóló 1875. évi március hó 13-án kelt törvénynek;

A csendőrség újjászervezéséről szóló 1886. évi április hó 6-án kelt rendeletnek;

Az altisztek és csendőrök állományának újlagos rendezéséről szóló 1887. évi március hó 26-án kelt rendeletnek;

A légióknak és a csendőrség egyéb kereteinek állománymódosításáról szóló 1887. évi december hó 24-én kelt rendeletnek;

A csendőrsök szervezetének módosításáról szóló 1894. évi február 10-én kelt elnöki elhatározásnak;

A lovas csendőrséghez ujoncok felvételének engedélyezéséről szóló 1896. évi október hó 26-án kelt elnöki elhatározásnak;

A megyei csendőrségnek a légiók útján való igazgatásáról szóló 1902. évi október hó 9-én kelt rendeletnek;

A köztársasági gárda szervezetének módosításáról szóló 1899. évi szeptember hó 17-én és 1902. évi október hó 31-én kelt rendeleteknek;

A csendőrségi alakulatok igazgatásának és számvitelének rendezéséről szóló 1902. évi december hó 5-én kelt rendeletnek

átnézése után arra a meggyőződésre jutván, hogy az 1854. évi március hó 1-én kelt rendelet hatályba lépte óta ennek rendelkezéseiben számos módosítás állott elő és

Az az ember, aki csak a maga boldogságára törekszik, rossz; az is rossz, akinek végső célja az emberek jó véleménye. Az az ember erényes, aki mások boldogságára törekszik.

Tolsztoj.

azoknak elfogadását a csendőrség szervezete és szolgálata megköveteli, a hadügyminiszter jelentése alapján elrendelem:

BEVEZETŐ CÍM.

A csendőrség intézményéről.

Általános rendelkezések.

I. ALFEJEZET.

A testület szolgálatának különlegessége.

1. §. A csendőrség a közbiztonság felett való örökösre, a rend fenntartásának és a törvények végrehajtásának biztosítására rendelt erő.

Szolgálatának lényegét a folytonos és a bűncselekmények elkövetését megakadályozó örökös képezi.

Működése kiterjed az állam egész területére és minden-
kivel szemben, még akkor is, ha az katonai személy.

A közbiztonságnak különösen a közlekedési útvonalakon és a külterületeken való fenntartására hivatott.

2. §. A csendőrségi testület a hadsereg alkatrésze; a katonai törvények általános rendelkezései reá nézve is érvényesek, azokkal a kivételekkel és módosításokkal, amelyek szervezetéből és sajátlagos szolgálatából folynak.

3. §. A csendőrséget az összes csapatokkal szemben a jobbszárny illeti meg.

A csendőrnek továbbszolgáló altiszti rangja van, mind-
azokkal a jogokkal és előjogokkal, amelyek e rendfokozattal kapcsolatosak.

4. §. A csendőrség szolgálatának sajátosságánál fogva bár minden tekintetben a hadügyminiszternek van alárendelve, a belügy-, az igazságügy-, a tengerészetügyi és a gyarmatügyi minisztereknek is rendelkezésére áll.

II. ALFEJEZET.

A csendőrség egyénei által leteendő eskükről.

5. §. A csendőrség egyénei a testületbe való belépésük előtt kötelesek az alábbi mintának megfelelő esküt letenni:

»Esküszöm, hogy előjáróim mindazon rendelkezéseinek engedelmeskedem, amelyek a hivatásommal járó szolgálatra és az azzal kapcsolatos szolgálati ténykedésekre vonatkoznak és a reám bízott szolgálati hatalommal csupán a rend fenntartása és a törvények végrehajtása céljából élek.«

Ezt az esküt nyilvános ülésen a törvényszék elnökének kezeibe és a hazai területen kívül működő hadrakelt seregnél beosztottak a katonai törvényszék elnökének teszik le, ugyanolyan nyilvánosság mellett. Az eskü letételét díjmentesen az esküttevő megbízólevelén vagy szolgálati jegyén el kell ismerni.

Tisztek, őrsvezetők és csendőrök, hogy a törvényszéknél az esküt letehessek, a miniszter által kiállított szolgálati jeggyel vagy megbízólevellel kell ellátva legyenek, miután csak ezek az okmányok adják meg nekik a csendőri jelleget.

A leszerelt, de a testületbe újból belépett csendőrök esküjüket nem újítják meg és új megbízólevellel sem kell őket ellátni. Ugyanezen eljárást kell követni a behívás vagy mozgósítás alkalmával bevonult katonai, vagy népfölkelő pótcsendőrökkel szemben is; ezeknek már eredetileg kiállított megbízólevelét a légióparancsnokság őrzi és adja át a bevonulás alkalmával.

6. §. Ha szüksége merül fel, hogy csendőr egyének esküt tegyenek, erről a törvényszék székhelyén lévő csendőr tiszti-parancsnok a törvényszék elnökét értesíteni köteles, hogy az az eskü kivételét a legközelebbi ülésre kitűzhesse.

A törvényszék székhelyén állomásozó őrsvezetők és csend-

őrök, ha a szolgálat megengedi, az ilyen eskü kivételénél mint tanúk jelen lenni kötelesek.

Ha valamely tisztnek eskütételéről van szó, a törvényszék székhelyén lévő tisztek a századparancsnokig bezáróan megjelenni kötelesek.

Ilyen alkalmakkor mindig a díszruhát kell viselni.

III. ALFEJEZET.

A csendőrség sajátlagos szolgálatának felsőbb ellenőrzéséről.

7. §. A csendőrség tábornokai és altábornagyai kötelesek a csendőrség különböző alakulatait az általuk teljesítendő szolgálatra nézve állandóan és meglepetésszerűen ellenőrizni.

I. CÍM.

A személyzetről.

I. FEJEZET.

Szervezet.

I. ALFEJEZET.

A csendőrség szervezete.

8. §. A csendőrség az ország egész területén őrsőkre tagozódik.

Ezek az őrsők lovasok, gyalogosok vagy vegyesek.

Az őrsők létszáma mindig a szolgálati szempontoktól függ. A lovas őrsők létszáma rendszerint 5 fő, míg a gyalogosoké 4 vagy 5 fő.

Mindezeknek az őrsőknek, legyenek azok lovasok, gyalogosok vagy vegyesek, parancsnokai az őrsvezetők (chef de brigade).

Algierban és általában a gyarmatokon és a protektorátus alatt álló országokban mint pótcsendőrök a bennszülöttek is beoszthatók a gyalog vagy lovas őrsőkre.

9. §. A csendőrség parancsnoklása és szolgálatának vezetése a közigazgatási járásokban és járásrészekben általában a századosra, a hadnagyra vagy az alhadnagyra, minden megyében pedig az őrnagyra van bízva.

Az egy és ugyanazon megyében elhelyezett csendőrség egy századot képez és elnevezését a megye nevéből kapja.

Több század a szolgálat fontosságát és a létszámot tekintetbe véve, alkot egy légiót.

A korzikai csendőrség, amely két századból áll, kivételesen egy légiót képez. Algiernek minden megyéje hasonlóképpen két századot foglal magában. Korzika és Algier századjait számokkal jelölik meg.

Több légió egy csendőr sectiont (nálunk kerület) képez, amelynek ellenőrzése egy, a csendőrségi testületből származó tábornokra van bízva, aki egyidejűen a rendfenntartás végett esetleg összpontosított csendőrségi erőt is vezet és parancsnokolja.

10. §. A csendőrtestület a következőképpen tagozódik:

I. Bizonyos számú légiókra a szolgálatnak a megyékben és Algierban való ellátására;

II. A gyarmatok és a protektorátus alatt álló országrészek csendőrségére;

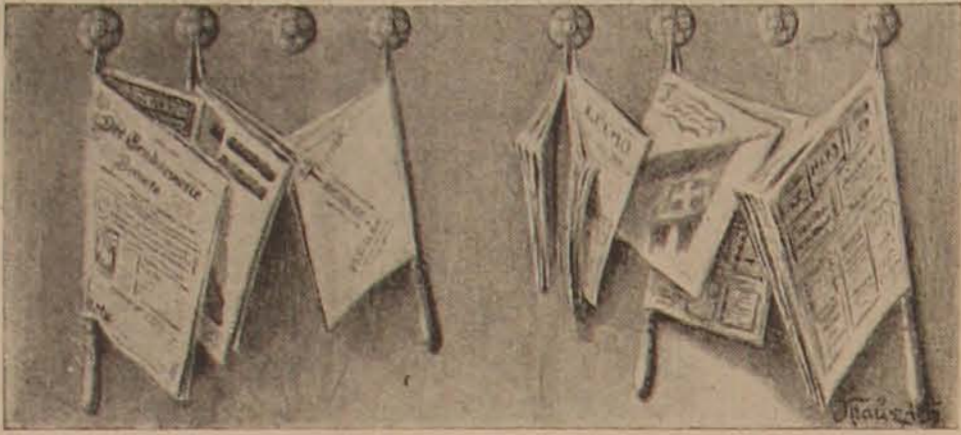
III. A köztársasági gárda légiójára.

Az »Enfant de Troupe« (csapatgyermek) intézményének kedvezményében a csendőrség tagjai épúgy részesülnek, mint a többi fegyvernemek. Az erre vonatkozó feltételeket különleges határozványok tartalmazzák.

A csendőrség keretei az előirányzott költségvetésen belül, a szolgálati szükséghez képest módosíthatók.

(Folytatjuk.)

Használjuk a csendőrségi emlékalap levelezőlapjait! Művészek, olcsók! Hőseink emlékét és testületünk dicsőségét szolgálják!

LAPSZEMLE.

(Németország.) Der Gendarm.

20. szám.

A lap részletesen ismerteti a német jóvátétel törlesztésére és a nemzetközi bank felállítására vonatkozó párisi tervezeteket. Végeredményében arra a konklúzióra jut, hogy a tervezet Németország számára valamivel kedvezőbb, mint az eddigi fizetési módok, azért a kényszerhelyzettel számolva Németországnak azt el kell fogadnia. A tervezet egészen 1988-ig meghatározza a Németország által évenként teljesítendő fizetéseket, nem hisszük azonban, hogy lenne Európában komoly politikus, aki elhinné, hogy a legyőzött országok 1988-ban még mindig »jóvátételt« fognak fizetni. Ki tudja, hogy fordul még addig a sors kereke, s hogy a győzők és legyőzöttek fogalma is nem fog-e addig gyökeres változást szenvedni?

Ugyanezzel kapcsolatban szószerint közli a lap Dr. Stresemann német külügyminiszternek a birodalmi gyűlésen a gróf Westarp interpellációjára a német jóvátételi fizetések tárgyában adott válaszát.

A lap június 6-iki számában Fischer őrnagy a csendőrség korszerű kérdéseiről értekezett (a cikket a Csendőrségi lapokban is részletesen ismertettük). Most Blankenstein őrnagy válaszol a cikkekre. Mindenekelőtt azt fejtegeti, hogy havonta 2—3 összejövetel bőségesen elég, ennél több a csendőröket egészen elvonja a szolgálattól. (A német csendőrök időközönként, rendszerint hetenként, összejönnek a járás székhelyén, ahol a szolgálati ügyeket megbeszélik s oktatáson vesznek részt. Szerk.) Igen üdvösnek tartja az oktatásnak azt a módját, amelyet az erfurti körletben már bevezettek, nevezetesen, hogy a városok rendőrtisztviselői vidéken a csendőrség számára vetített és mozgóképekkel kísért előadásokat tartanak a modern közbiztonsági szolgáltról, és kriminalisztikáról. Az egységes tananyag kiadását szintén igen fontosnak tartja. A céllovészteret az ilyen összpontosításokkal kapcsolatosan kell megoldani. A céllovészter alatt a sok elméleti oktatást kerülni kell, inkább a céllovész gyakorlati részét kell oktatni. A csendőrség felszerelése tekintében szükségesnek tartja, hogy gépjárművekkel, elegendő lóval, karabéllyal, gummibottal és lábnyombiztosító felszereléssel lássák el a csendőrséget mielőbb. A községi rendőrségek kiképzése érdekében célszerűnek tartja, hogy a községi rendőrök időnként a csendőrök céllovészterén, sőt elméleti oktatásán is részt vegyenek, mert korszerű kiképzésüket másként nem lehet biztosítani. A csendőrségnek is érdeke, hogy a községi rendőrségek minél tökéletesebbek legyenek, mert másként nem tudnak a csendőrségnek hasznos támogatást nyújtani. (Németországban a községi rendőrségek létszáma lényegesen nagyobb, mint nálunk. Állami rendőrség csak a nagyobb városokban van. Kisebb helységekből a csendőrség mellett a községi rendőrség is ellátja a közbiztonsági szolgálatot. Szerk.)

Oberlandjäger Schlingloff összehasonlítást tesz a régi és a mai német csendőr között s védelmére kel az előbbinek. Nem szabad azt mondani, hogy minden rossz volt, ami a háború előtt volt. A régi csendőr is hivatása magaslatán állott s modern bűncselekményt is éppen eleget kellett nyomoznia. A cikkíró a maga régi örskörletében pl. egy év alatt 36 nagyszabású betöréses lopást nyomozott és derített ki minden segítség nélkül. A mai német csendőrség szervezete nem ideális, különösen az előjáró parancsnokságoké, amelyeknek száma feleslegesen sok. Fontos, hogy a próbacsendőröket jól kiválasszák. Valaki nagyon jó lehet arra, hogy zárt osztagban alkalmazzák, de ez még nem jelenti azt, hogy az illető önállóan is meg tud felelni a köteletségének. A csendőrség fizetését úgy kell megállapítani, hogy abból

mindenki tisztességesen meg tudjon élni, mert egy rosszul fizetett csendőrség csak rossz csendőrség lehet.

A lap közli a belügyminiszter rendeletét, amely szerint a csendőrséget gummibottal látják el. A gummibotot az oldalfegyver és a pisztoly mellett kell viselni, de szolgálatba pisztolyt vagy puskát is vinni kell. Lovascsendőrök a gummibotot szolgálatba csak akkor viszik el, ha gyalog teljesítenek szolgálatot. A gummibotokat a berlini rendőrség szállítja ki a csendőröknek.

A belügyminiszter részletesen intézkedett, hogy a német alkotmány évfordulóján a rendőrségnek és a csendőrségnek milyen ünnepségeket kell rendeznie, illetve, hogy a csendőrök milyen ünnepségeken kötelesek résztvenni.

A lap igen célszerű sémát közöl arra vonatkozóan, hogy közlekedési balesetek alkalmával a csendőrség figyelmének mi mindenre kell kiterjednie s hogy a feljelentésbe, valamint a statisztikába milyen adatokat kell felvenni. Felsorolja azokat a megelőző intézkedéseket is, amelyeket a csendőrségnek a közlekedési balesetek meggátolása érdekében meg kell tennie.

21. szám.

Wiltz belügyminiszteri tanácsos ismerteti a belügyminiszternek az úgynevezett »csendőrházak« felépítésére vonatkozó programját. A porosz csendőrök nem örsökbe összevonva, hanem egyenként, úgynevezett egyesörsökhöz kikülönítve teljesítenek szolgálatot, több főből álló örsök ritkák. A csendőrök számára a lakást a kincstár bocsátja rendelkezésre, ott, ahol lehet, bérlet útján, ahol pedig nem lehet bérelni, ott építés útján. Jellemző a »legyőzött« Németországra, hogy a német csendőrnek öt szoba-konyhás lakás illetékes kerttel és istállóval, amelyben magának háziállatokat tarthat (mindenesetre még elég messze vagyunk ettől: nálunk az ezredesnek illetékes öt szoba).

Más oldalon azonban a legmesszebbmenő takarékosággal találkozunk a németeknél is. Így pl. az egyik parancsnokság felterjesztést tett, hogy a belügyminisztérium a hivatalos lapot valamennyi kikülönített csendőrnek küldje meg. A javaslatot a minisztérium költségfedezet hiánya miatt elutasította s elrendelte, hogy a hivatalos lapot úgy, mint eddig, járasonként körözni kell, de nem postán, hanem járőrök útján kézről-kézre adva, hogy a postaköltség megtakarítható legyen.

A belügyminiszter azon csendőrök részére, akik különös sportteljesítményeket mutatnak fel vagy versenyeken első lesznek, díszoklevelet rendszeresített. A rendelet részletesen szabályozza, hogy a díszoklevelet milyen teljesítményekkel lehet elnyerni.

Egy másik rendelet részletesen szabályozza a csendőrség lökiképzését, amely főleg a pisztolylovésre szorítkozik.

Oberlandjägermeister Lebens válaszol Fischer százados időszerű fejtegetéseire. Állást foglal a vizsgák túltengése ellen. Szerinte a fődolog a gyakorlat és nem az elmélet. Szintén védelmébe veszi a régi porosz csendőrséget, amely a mostanihoz viszonyítva is hivatása magaslatán állott. Az idősebb embereket alkalmasabbnak tartja a csendőrségi szolgálatra, mint a fiatalabbakat, mert a közönség az idősebbeket jobban respektálja és az utasításainak is inkább engedelmeskedik, mint a fiatalokéinak. A csendőröket önállóságra kell nevelni, a szolgálatukba való túlzott bele szólás bizonytalanokká teszi őket, mert mindig arra kénytelenek gondolni, hogy vajjon azt, amit tesznek, az előjárójuk is helyesnek fogja-e találni. A gummibotot nem tartja a csendőrség számára valónak, vidéki emberrel szemben azt nem lehet használni, mert a csendőr csak felfingerni vele. Ez ártana a csendőr és a lakosság jó viszonyának, amely a csendőrt még mindig »A mi őrmester urunk«-nak nevezi. Tagadja, hogy a rendőrség tagjai és detektívjei nagyobb szaktudással bírnának, mint a csendőrök. Helyteleníti, hogy a csendőröket a városokból kihelyezik, ez a csendőrök személyes érdeke mellett a szolgálat érdekének is ártalmára van, mert így a csendőrök a rendőrséggel nem tudják a szükséges állandó érintkezést fenntartani.

Cikkek: A szerencse- és ügyességi játékokról. — A zárt vizekre vonatkozó különleges halászati rendelkezések Poroszországban.

—o—

(Franciaország.) Revue de la Gendarmerie.

1929 július 15.

Baudry de Saunier (Bódri de Szóniè) egy francia turistaegyesület szaklapjának a szerkesztője, védelmébe veszi az autót a csendőrökkel szemben, mert — úgymond — a

forgalom legnagyobb részét az autó adja s éppen az autó az, amelyik legkevesebbet vét a forgalmi rend ellen. Az autó megköveteli tehát, hogy a csendőrség ismerje. Csak az képes egy autóst helyesen megítélni, aki maga is autós. A csendőröknek tehát felétlenül érteniük kellene az autózvezetéshez, amit magánúton könnyen megtanulhatnak. Ha majd maguk is vezetnek, akkor meg fogják tudni ítélni, hogy még nem olyan nagy baj, ha a hátsó kis vörslámpa nem ég, meg a legnagyobb sebesség sem nyilvános veszedelem, ha az út szabad és áttekinthető. Veszedelmessé csak akkor válik, ha »aránylag« túlgyors ott, ahol szerencsétlenséget okozhat. Végül a csendőrnek, aki autót vezet, arra kell ügyelnie, hogy a forgalmi rendet maga is szigorúan betartsa.

Thibault (Tibó), a párisi katonai törvényszék irodafőnöke, a katonai igazságszolgáltatás reformjára nézve tesz indítványt. Abból indul ki, hogy a háború következtében nagyon leromlottak a katonai erkölcsök. 1920-ban kétszerannyi katonai pert kellett letárgyalni, mint 1913-ban. A katonai perek gyorsabb elintézéséért érdekében szükséges lenne egyrészt, hogy a hadbírói kart jobban kiépítsék, másrészt pedig, hogy a tisztán katonai bűntettek és vétségek számát lényegesen csökkentsék, illetve azok nagy részét utalják a polgári bíróság hatáskörébe. (Franciaországban a nem katonai, közönséges bűncselekmények tekintetében a katonai egyének is a polgári bíróságnak vannak alárendelve. Szerk.)

Az 1928. évi első útiforgalmi törvény kötelezi a csendőrszázadok parancsnokait és a szakaszparancsnokokat, hogy a forgalom ellenőrzése végett területükön havonta 10—15-ször végezzenek autótúrazásokat. *Maze* (Mádz) századparancsnok rámutat ennek a rendelkezésnek a gyöngéjére. Példaképpen felemlíti a keskeny és hosszú Meurthe et Moselle (Mört e Mozell) megyét, amelyen egyetlen út sem vezet hosszában végig, hanem a legtöbb keresztben megy át rajta. Véleménye szerint sikeres ellenőrzést csak a szomszéd megyékkel közösen megállapított terv szerint, a szomszéd csendőrszázadokkal egyetértésben lehetne végezni. (Maze ezzel át szeretné törni a francia csendőrségnek szigorúan a maga megyéjéhez kötött hatáskörét. Szerk.)

A francia országutak forgalmáról fogalmat adnak a következő számok: Eure (Ör) megyében egy délutáni óra alatt egy úton márciusban 463, májusban 498 és egy másik májusi napon 661 járómű közlekedett.

Fabre (Fábr) hadnagy kifejti, hogy milyen szükség lenne egy műre, amely történelmi tapasztalatok alapján pontos útmutatást adna a közrend fenntartására, különös tekintettel a tömeg pszichológiájára.

Chambon (Sambón) hadnagy történetet mond el a francia forradalomból. *Georget* (Zsorzsé) csendőr őrsparancsnok, amikor a tömeg mindenféle okmányt elégetett, amely a »zsarnokságra« emlékeztetett, nem engedte elégetni a XVI. Lajos király nevében kiállított kinevezési okmányát. »Ha elégetni engedjük, nem vagyunk többé csendőrök!« mondotta alárendeltjeinek. Erre feljelentették és berendelték a szakaszparancsnoksághoz. A szakaszparancsnok hadnagy egy kis cédulán ideiglenesen igazolta a kinevezését a köztársaság nevében — a régi szép, nagy, díszes kinevezési okmányt pedig ki kellett venni a rámból és oda kellett adni a polgármesternek elégetés végett. Mikor az őrsparancsnok észrevette, hogy a felesége milyen szomorúan nézi a szép királyi kinevezési okmány üresen maradt rámbját, hirtelen előhúzta a hadnagyától kapott tenyérnyi kis cédulát és azt dugta a nagy ráma közepébe.

A csendőrséget érdeklő bírósági döntések: csábítás kicsapongásra; a túlélés meghatározása; jogtalan házkutatás; csavargás.

—0—

(Franciaország.) L'Écho de la Gendarmerie Nationale.

1929 július 14.

Ezen a napon nagy kitüntetési eső hullott a francia csendőrségre. A becsületrend keresztjéből 7 tiszti, 32 lovag és 4 altiszti kereszt, nagyrészt a gyarmati csendőrségnek jutott. A katonai éremből átlag minden légió (ezred) számára 30 került. Ez a két kitüntetés pótdíjjal jár. Eddig ugyan csak a békebeli, de 1930-ra fel akarják az ötszörösére emelni, ami a kitüntetések mai száma mellett évi kerek 100 millió frank többkiadást jelentene. Valószínűleg nem emelik a pótdíjat egyszerre ily mértékben. Az emelést egyelőre így számítják: katonai érem 250 fr. (eddig 100), becsületrend 500 (eddig 250), tiszti kereszt 1000 (eddig 500) frank.

Az előbbi füzetben megemlített fizetésemelésről most részletes táblázat jelent meg. Ebből a szolgálati évek száma szerint minden rendfokozat számára ki van mutatva az

évi fizetés, a visszatartott levonás és a tiszta fizetés évente, havonta és naponta.

A francia nem szeret hazulról kimozdulni. A katona sem, a csendőr sem. De a gyarmatokon nagy szükség van fehér emberre, különösen csendőrökre. Ezért a lap *propagandát csinál a gyarmati csendőrségnek*. Kiemeli, hogy jó katona és jó csendőr mindenütt jól szolgál, csak a közepes katona és közepes csendőr az, aki mindenütt elégedetlen. Ezek az utóbbiak egyenesen ártanak a gyarmatügynök és azáltal az országnak, mert kritizálásuk által elveszik másoknak a kedvét, akik különben talán jelentkeztek volna gyarmati szolgálatra. A lap most helyes világításba helyezi az ügyet. Szépités nélkül felsorolja az előnyöket és hátrányokat, különös tekintettel a Martinique-szigetén uralkodó viszonyokra. (Martinik, az amerikai Kis-Antilla szigetcsoport egy szigete, szemben a Panama-csatornával.) A fődolog, hogy 3 évi gyarmati szolgálat után félévi szabadság jár és hogy takarékos életmód mellett kis vagyontól lehet gyűjteni.

A nyugdíjasok rovata a nyugdíjak rendezése alkalmából kilátásba helyezi, hogy a ma már nem létező nyugdíjas rendfokozatokat a fennálló rendfokozatok megfelelő csoportjába fogják beosztani.

1929 július 21.

A fizetésemeléssel kapcsolatban a lap újból szót emel és kijelenti, hogy a fizetések most történt elsőfokú megállapítása nem javított lényegesen a helyzeten. Annak a reménynek ad kifejezést, hogy a másodfokú meghatározásnál nem mint eddig 8000, hanem 9000 frank fogja képezni a közalkalmazottak fizetésének meghatározásánál az alapot.

Mindenki tudja, hogy a francia nép fogy. Soktagú család a háború óta képtelen megélni. Ebből az államra az a kötelesség hárul, hogy segítsen a soktagú családokat. Az állam erre a célra a fizetésrendezésnél július 1-től kezdve 50 millió frankot vetett ki. Ez így szépen hangzik. De ha átszámítjuk mi jön ki? Az első gyermekre napi 15, a másodikra 43, a harmadikra 98 centime (szantim), vagyis 3, 8 és 20 fillér. A lap tehát követeli, hogy ezeket az összegeket lényegesen emeljék fel.

Az előbbi számban a lap *propagandát kezdett a gyarmatok érdekében*. A gyarmatok sorában elsőnek Martinique-szigettel foglalkozott. Miután leírta földrajzi adatait és öröknjáró klímáját, most áttér a városok, a lakosság, a közigazgatás, az utak és a közlekedési eszközök részletes leírására.

X. ezredes azt a kérdést vizsgálja, vajon a csendőrségnek van-e joga saját kezdeményezéséből és önállóan házkutatást tartani? A vonatkozó rendelet 169. cikke értelmében van, a 124. cikk szerint nincs. Ez az ellentmondás zavarba hozhatja a csendőrt, azért szükséges az ügyet megvilágítani. Ahol ellentmondás van, az csak látszólagos és megdöntendő az eredetét ismerni, hogy minden kétség eloszoljék. Cikkíró a jelen rendelet alapját képező régi törvényekből kimutatja, hogy a csendőröknek igen is van joguk az önálló házkutatáshoz.

A »hírek« rovatban Milhorál (Milorá) nyug. csendőr altiszt azzal magyarázza a Páris környékén növekvő lopások és betöréseket, hogy a csendőrök létszáma elégtelen, ez a csekély létszám sem teljes. A csendőrök vasárnapokon 14—15 órán át a nehéz úrendészeti szolgálatot kötelesek végezni. Azt indítványozza, hogy utóbbi szolgálatot végezze a köztársasági mozgó gárda.

Nyugdíjas katonaszemélyeknek joguk van a kincstár költségén gyógyfürdőkre és visszautazni. Eddig az ilyen utat a legrövidebb vonalon kellett megtenni, tekintet nélkül az idő hosszúságára, vagyis arra a körülményre, hogy van-e azon a vonalon csatlakozás és nem kell-e talán valahol éjszakázni. Egy új rendelet szerint nem a legrövidebb »utat«, hanem a legrövidebb »időt« kell ezentúl az utazásnál figyelembe venni.

1929 július 28.

Az új fizetésekről eddig közölt táblázatokba a gyors közlés következtében több hiba csúszott bele; azért a lap most egy minden tekintetben helyes új táblázatot közöl.

Egy »bajtárs« a személyazonosság kérdésével foglalkozik. Az ujságok egyrészt számtalan letartóztatásról írnak, másrészt a körözvények száma egyre szaporodik. Ez azt bizonyítja, hogy a csendőrség nem a körözött gonosztevőket tartóztatja le, mert ezek ügyesen hamis papírok mögé rejtőznek. Hogyan lehet ezeket felismerni? Szinte lehetetlennek látszik, pedig a dolog elég egyszerű. Megértés végett két tipikus esetet ír le a cikkíró, egy franciat és egy külföldit.

A francia gonosztevő idejében gondoskodik egy ismerősről, aki vele kb. egykorú és hasonló foglalkozású, de —

máshol született. Oda ír és kér anyakönyvi kivonatot, persze az illető nevére. A kivonatot egy másik városba kéri egy szállodába. Ott az új néven száll meg és vár az »ő« kivonatára. Ezzel elmegy a rendőrségre és kér az új névre »erkölcsi bizonyítványt«. Ezzel a két hivatalos okmánnyal elmegy a csendőrségre és másolatot kér a katonai könyvecskéjéről, mert az eredetit »elvesztette«. Persze azt is kap az új névre kiállítva. Most azután keresheti a csendőrség a régi neve alatt. Ha az új név is kezd kényelmetlen lenni, akkor újból szerez egy harmadik és negyedik nevet stb.

A *külföldi*. Rendesen 19—22 éves külföldiek minden papír nélkül jönnek át a határon. Felkeresik a legközelebbi csendőrsöt és »katonaszökevényeknek« adják ki magukat. Már előre ismerik az előírt jegyzőkönyvet és eleve elkészítenek a feleletekre. Rövidesen meg is kapják a tartózkodási engedélyt, amely természetesen egészen más névre szól, mint amiért otthon és talán külföldön is körözik.

Cikkíró a következő füzetben igéri a megoldást, hogyan lehet az ilyen esetekben a valóságot kideríteni.

A párisi 16. kerület egy városi tanácsosa *villanyvilágítást követelt a csendőrség számára*, amit a mai korban nem kell külön okadatolni. A lap hozzáfűzi, hogy ha a mai csendőrségtől tökéletes munkát követelünk, akkor nemcsak villannyal, hanem rádióhíradással, autóval és repülőgépekkel is fel kell szerelni.

A *nyugdíjas csendőrök* élénken foglalkoznak helyzetük javításával. A nyugdíjas rovatban Bouquex (Buké) több bizottság üléséről számol be.

A gyarmatrovat Martinique-sziget ismertetésének folytatását tartalmazza és pedig: Gazdasági termelés (nádcukor, kávé, kakaó), egyéb termékek. — Turisztika a szigeten. — Tisztek és csapatok létszáma. — A csendőrség részletes szervezete.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

Egy minősített megfertőztetési eset kiderítése.

Nyomozta és írta: BITAI MÓZES tiszthelyettes őrsparancsnok (Pécsvárad).

A szemérem elleni bűncselekmények inkább a nagyvárosok bűnkrónikájában fordulnak elő gyakorta, faluhelyen az erkölcsök nem annyira romlottak, kevesebb az abnormitásra hajló egyén s ezért, úgy vélem, érdeklődéssel fogják olvasni csendőrbajtársaim az alább leírt esetet.

Wirt Ferencné pécsvárdai lakos 1928 november hó 3-án reggel 7 órakor arról értesítette a pécsvárdi őrsöt, hogy előző napon a kora délutáni órákban, amíg a a szobában foglalatostkodott, Mária nevű három és fél éves kisleánya a lakás udvaráról ismeretlen módon eltűnt. Azóta állandóan keresi, de nem tud a nyomára akadni. Pécsváradon már minden elképzelhető helyet felkutatott, de mert sehol sem találja, feltételezi, hogy leánykája már nincs is Pécsváradon, kérte tehát az őrsöt, hogy portyázás közben a vidéken puhatoljunk az eltűnt gyermek után.

A feljelentés vétele után pontos személyleírást kértem és vettem fel az anyától, azután pedig bizonyos támpontokat akartam szerezni, de se a tettes kilétére, sem egyéb körülményekre semmiféle felvilágosítással nem tudott szolgálni.

Eltűnődtem az eset felett. Eszembe jutott, egy néhány

évvel előbb a napilapokból olvasott Németországban előfordult eset, amikor egy férfi kéjalgásra használt egy kiskorú leánygyermeket, azután bestiális módon meggyilkolta, holttestét pedig egy pincében rejtette el, ahol a nyomozóközegek később meg is találták. Az jutott eszembe, hogy hátha ez a kisleány is hasonló bűnténynek esett áldozatul, mert ellenkező esetben az anyja valószínűleg rá akadt volna. Három és fél éves gyermekek nem igen szoktak olyan messze elbarangolni, hogy ne lehetne reájuk találni.

A panaszos nőt nem is engedtem el az őrsről, hanem nyomban szolgálatba vezényeltem magam *Pesti István I.* és *Fábián János* őrmesterekkel és a Wirt Ferencné lakására mentünk. Átnéztük a lakást, átkutattuk a lakás közelében lévő összes kutakat, a pöcegödrt, a patakárkot és mindazon helyeket, ahol a kisleány baleset következtében esetleg elpusztulhatott, de semmi nyomra nem akadtunk. Ezen eredménytelen munka után kezdtem puhatolózni. Megtudtuk, hogy a panaszos nő egyik szomszédja, Gruber János,*) iszákos, züllött ember, aki feleségétől különváltan él. A megelőző napon is teljesen ittas állapotban látták a déli órákban Pécsvárad egyik korcsmájában. Az illető gyanúsnak tűnt fel s ezért erre alkalmas bizalmi egyénnel a lakásán megfigyeltettem. Közben egy lopási eset nyomozásával megbízott, *Sass Miklós* tiszthelyettes és *Leicht Konrád* őrmestertől álló járőrt is a helyszínre rendeltem. Itt közbevetőleg meg kell jegyezmem, hogy Gruber János foglalkozására nézve sírásó volt. Agyamban folyton a németországi eset járt és éppen mert a gyanúsított, illetve idáig ebben az esetben gyanúsítható egyén sírásó volt, elhatároztam, hogy elsősorban a temetőt fogom átkutatni. Valószínűnek látszott ugyanis, hogy ha a képzelt cselekményt csakugyan nevezett követte el, akkor áldozatát a maga foglalkozási helyén, a temetőben rejtette el.

A már fentebb megnevezett járőrtársaimmal ötödmagammal a temetőbe indultam és oda megérkezve csatárláncszerűen haladtunk előre.

A kutatás meglehetősen nehéz feladat volt, mert három nappal előbb halottak napja volt s ezért a legtöbb sírhant le volt tisztogatva és csaknem mindegyik mellett egy rakás avarral kevert földes szemét volt található. Ezt persze mind fel kellett forgatni. A hullaház *Sass* tiszthelyettes útjába esett. Kutatás közben egyszerre csak *Sass* tiszthelyettes kiáltására lettünk figyelmesek. Az okát hamarosan megtudtuk. *Sass* tiszthelyettes ugyanis, amint a hullaház közelében lévő nagyobb ilyen avarszemetet feltúrta, rábukkant a keresett kisleány hullájára.

Percek leforgása alatt odaérkezett a helyszínre *dr. Halász József* körorvos, kivel együtt a járőr a hullát megvizsgálta és megállapította, hogy rajta, míg élt, valaki megfertőztetést követett el, azután pedig megfojtották. Hogy a megfertőzés nyomain ne legyenek láthatók, a tettes áldozatának neml részét a has közepéig késsel felhasította, a sebet pedig, hogy szállítás közben vérnyomokat ne hagyjon maga után, a kisleányon volt ruhadarabokkal betömte.

Ennek megállapítása után a gyanúsított lakására mentünk s ott alapos házkutatást tartva, a kisleány hulláján volt hiányos ruhadarabok kiegészítő részét frissen kimosott, de még nedves állapotban a sütökemencében és a takaréktűzhely hamutartójában elrejtve megtaláltuk.

Gruber Jánost most kikérdezés alá vettem, aki a bizonyítékok súlyos nyomása alatt meg sem kísérelte a tagadást. Elmondotta, hogy november 2-án reggeltől egészen délutánig kocsmázott s ittas állapotban ment haza. Hazaérkezésekor a kisleány a lakása közelében játszadozott, ő pedig onnan cukorral és dióval becsalta magához a lakószobájába. Ott ölébe véve a gyermeket a kéjvágyát kielé-

*) Gyanúsított nevét megváltoztattuk. Szerk.

tette. A gyermek hangosan sírni és sikoltozni kezdett, ő pedig megrémülve, hogy a szomszédok tettét észreveszik, elkapta a kiabáló kisleány nyakát és megfojtotta. Mikor az est beállt, letakarta a meggyilkolt gyermeket kabátjával, kivitte a temetőbe, ahol egy frissen ásott sírgödörbe akarta betemetni. Ezt a szándékát azonban nem hajtotta végre, mert ittas és fáradt volt, hanem másnapra halasztotta. Megelégedett azzal, hogy a gyermek hulláját a hullaház közelében egy szemétrakás alá rejtette, ahol a már fentebb vázolt módon a járőr megtalálta.

Nevezett a boncolás megtörténte után a pécsi kir. ügyészségnek adatott át. A megtartott főtárgyaláson a pécsi kir. törvényszék a Btk. 236. §-ába ütköző és a 237. §-szerint minősülő bűncselekményért életfogytig tartó fegyházra ítélte.

*

A leírt eset már két órával a tudomásvétel után kiderült, csupán az ügynek részletes tisztázása igényelt még kétnapi munkát. Mégis van itt valami, amit érdemes megjegyezni. A helyes feltevés és a gyors cselekvés. Az eset tudomásvételekor semmiféle támpont, semmiféle ok nem volt annak feltételezésére, hogy ilyen súlyos bűncselekménnyel állunk szemben. Emberemlékezet óta hasonló cselekmény nem fordult elő a pécsváradi járás területén. Ha a járőr nem a fent leírtak szerint cselekszik, az eset aligha derült volna ki, mert ha a gyanúsított egy bizonyos, mondjuk huszonnégy órai időt nyerhet — amint előadásából is kitűnik — a hullát észrevétlenül a temetőben valamely újonnan hantolt sírba eltemette volna s ha a lakásán maradt ruhadarabokat is elégeti, az esetre valószínűleg örök homály borul. A szülők s általában az egész lakosság semmiesetre sem gondoltak ilyen súlyos bűncselekményre s bizonyára azt hitték volna, hogy gyermeküket kóbor cigányok hurcolták magukkal.

Életünk védelme.

II.

A *tisztaság*. Az összes fertőző ragályos betegségek karöltve járnak a tömeglakással, a szegénységgel, az éhséggel, a piszokkal. A sötétben, a szennyben, a rosszul szellőzött helyeken virul a bacillus. A tiszta ruhákon, eszközökön, a tiszta testen nem tud életben maradni. Neki a legnagyobb ellensége éppen a tisztaság. De pl. a külső ruháinkat, a szobabútorokat, a különböző tárgyakat, mind-mind nem szoktuk, de meg nem is lehet naponta lemosni, kifőzni, valamivel bekenni stb. És mégis tiszta marad. Miért? Sajátságos dolog, hogy a fény, a levegő egyenesen éltető eleme az embernek, állatnak és növénynek; ezzel szemben a legalacsonyabbrendű lényekre (bacillusok) ellenkezőleg: nagyon ártalmas. A nap melege, a nap fénye és a benne lévő láthatatlan kémiai sugarak valóságos paradicsomot jelentenek az emberi, állati, növényi életre, ezzel szemben a bacillusokat meg egye-

nesen elpusztítják. Azért kell lakásainkba a verőfényes napot, a friss levegőt bebocsátani, mert a mozgó levegő, a »huzat« a bacillusokat nagyon kiszáritja, s így a meleg a napfény-nyel karöltve, megöli őket. A tisztaság első kelléke tehát a napfény, a szellőztetés, csak ezután következik a szappan és a víz.

A napfény és az áramló levegő pl. még a trágyadombok tömördek bacillusát is képes idővel elpusztítani. A tisztaság létrehozásához tehát négy tényező kell: napfény, levegő, víz és szappan.

Desinficiálás: Nem minden tárgyat, eszközt, ruhát stb. tehetünk ki azonban hosszú időre a napra és a levegőre tisztítás céljából. Sok olyan dolgunk van, amely sohasem, vagy csak igen ritkán kap napfényt. Máskor meg sürgősen van szükség a tisztításukra, amikor nem várhatunk hetekig, hónapokig a fertőtlenítésre. Pl. a meggyógyult ragályos beteg szobája. Ilyenkor tehát mesterségesen tisztítjuk meg ruháinkat, bútorainkat, eszközeinket. Minden rangú és rendű eszköznek, eljárásnak, folyadéknak stb. ami a bacillusokat elpusztítja, desinficiáló szer, desinficiáló eljárás a neve.

Leggyegyszerűbb és bárhol könnyen kivihető eljárás a *felforrulás*, a kifőzés. Ez főleg akkor igen hatásos, ha a vízbe mosószódát vagy lúgot teszünk. A felforralással tisztítjuk meg a legfontosabb élelmicikkeinket, a vizet, a tejet, az ételeinket; azonkívül a legtöbb eszközt, edényt, a ruháinkat stb. Félórás forralás minden bacillust elpusztít. Kórházakban, ahol sok fertőző baktérium van s ahol életkérdés a bacillusmentesség, az operáló eszközöket félórán át főzik, a ruháinkat, vattát, pólyát, stb. pedig 105—130 fokos vízgőzben fertőtlenítik. Ebben a vízgőzben a minden bacillusok közt legerősebb lépfene bacillus, sőt még annak a spórája is már 12—15 perc alatt elpusztul.

Mióta a bacillusokat ismerjük, azóta igen sokféle fertőtlenítőszer van forgalomban. Valamennyi közt a legjobb, legbiztosabb és legismertebb a *szublimát*, amely nem egyéb, mint vízben oldott higany-szulfid. Ez a higany-szulfid »szublimát pasztilla« néven van forgalomban és nálunk rózsaszínűre van festve azért, hogy más pasztillával össze ne tévesszük. Az olaszok szublimátja pl. kék. Ha a szublimát bármilyen élő, vagy elhalt víztartalmú fehérjével, tehát pl. a testünk sebfelszínével, vagy a bacillusok testével érintkezik, akkor a higany-szulfid egyesül a test fehérjéjével. Ezen egyesülésből egy új anyag keletkezik: a higanyfehérje, amely kemény, merev és oldhatatlan tömeget képez. Ha pl. a sebet a szublimát »megmarja«, akkor a seb felületén látható fehérszínű megkeményedés a higanyfehérje. Tehát a seb felszínén lévő sejtek egyenesen »kövé« váltak. De éppen így megmerevednek, kövé válnak azok a bacillusok is, amelyekhez a szublimát hozzáér. A szublimát minden bacillust megmerevít és megöl. Ebből következik, hogy nem is lenne nekünk szükségünk semmi más fertőtlenítőszerre, csak szublimátra. A dolog azonban nem így van. A szublimát ugyanis azonkívül, hogy a puha, víztartalmú sejteket megmerevítve megöli, kövé marja, igen nagy méreg is. A szublimátot ivó ember biztosan a temetőé. (Mégis kevesen mérgezik meg magukat szublimáttal, mert a legszörnyűbb belső marási-égési kínok mellett csak 3—8 nap múlva következik be a halál.) A szublimát szabad árusítása tehát maró és mérgező hatása miatt nem engedhető meg, mert a családban sok szerencsétlenséget okozna.

A szublimátoldatot úgy készítjük el, hogy egy liter vízben egy vagy két pasztillát oldunk fel. Amit 5—6 perccen át szublimáttal lemosunk, azon semmiféle bacillus nem marad életben. Legjobb bizonyítéka ennek az, hogy mi orvosok, közvetlenül az operáció előtt szintén szublimátban mossuk meg a kezünket. A fémeszközöket azonban megtámadja, megmarja, ezért azokat nem szabad szublimátba tenni, avagy

azzal lemosni, hanem félórát ki kell őket főzni. Már itt felhívom azonban valamire a figyelmet. Ne higgye senki, hogy ha egy nagyobb sebet szublimáttal kimos, akkor az meg van tisztítva. Szublimáttal nem lehet a sebet «kimosni», azaz fertőtleníteni azért, mert amelyik pillanatban a szublimát a sebfelülettel érintkezik, ugyanabban a pillanatban a seb felületével kemény réteget — a már említett higanyfehérje réteget — képezi. Ez a kövé vált felső réteg aszfalt módjára bevonja a sebet és ezért aztán hiába öntözzük tovább akár literszámra is a szublimátot a sebre, az már nem tud a mélybe behatolni. Ezért a szublimáttal megmosott sebfelszín teteje alatt a mélyben még mindig vígan gennyedhet és terjedhet a fertőzés.

Egy másik kitűnő deszficiáló szerünk a *hypermangan*. A közismert, világos-lilaszínű hypermangan nem mar, nem roncsol, nem képez pl. kemény réteget a seb felett, behatol a mélybe is, tehát igen jó sebmosószer. Eszközöket is, fémeket is kitűnően lehet vele fertőtleníteni. Kéz- és szájmosásra is kitűnő. Ezenkívül nagyon jól szagtalanít minden gyengyes-bűzös, rothadt anyagot. Házi célokra, sebmosásra, szájoöblögetésre stb. úgy készítjük, hogy csakis átlátszó üveg pohárba vizet öntünk és pár darab hypermangan kristályt dobunk bele a vízbe. Most addig várunk, amíg a víz szép lilaszínű lesz és amíg a szemeink elé tartott poháron még jól át lehet látni. Ekkor a pohárban lévő kristályokról egy másik pohárba öntjük a kész lilaszínű oldatot, mert ha nem öntjük le, akkor az oldat egyre erősebb, a végén már tintafekete lesz, ez a tintafekete hypermangan-oldat pedig már olyan mint a vitriol: mar, éget, veszedelmes és ezért már nem is használható.

A száj az a hely, ahová a legtöbb bacillus tud bejutni. Ezt megakadályozni lehetetlen. Járványok esetén, a villamosokon, városzobákban, vasúti kocsikban, irodákban, továbbá beteglátogatások, összejövetelek alkalmával a már beteg emberek teleköhögik a levegőt, amelyet aztán az egészséges ember is beszív. Hogy a szájba jutott baktériumok el ne hatalmasodjanak ilyenkor, legjobb eljárás a szájnak gyakori öblögetése. E célra szolgál a *hyperoxyd*, avagy *latinosan superoxyd*, amely mindenható, még a szorosán álló fogak közé is behatol és pezsgés közben (oxigén leadás) pusztítja el a bacillusokat. Ezt is, mint a hypermangan, recept nélkül lehet kapni, még pedig lapos ruhagomb alakú fehér pasztillákban. Egy ivópohár vízre elég három-négy pasztilla. Annnyiban jobb a hypermangannál, mert nem hagy foltot a kezünkön, fogunkon, a ruhánkon. Sok operáló orvos 3%-os superoxydban szokta kefével-szappannal 5—6 percig a kezét megmosni. Teljesen biztos és kitűnő eljárás.

A mindennapi életben legjobban használható, olcsón és recept nélkül kapható fertőtlenítő szer továbbá még a *lysol* és a *lysoform*. A kátrányból előállított lysoform a legjobb háziszer mindenféle fertőtlenítésre. Nagy előnye a szublimát fölött, hogy nem mar, nem mérgez, a fémeket nem bántja, legfőbb előnye pedig, hogy a szövetek közé mélyen beivódik, tehát nemcsak a felületen hat, mint a szublimát, hanem a mélyben is. A tüdővészések köpöcsészéjében lévő igen veszélyes tuberculosis bacillusok elpusztítására, árnyékszék szagtalanítására, fertőzött fehérneműk beáztatására, bútorok, eszközök, fémek (akár ezüst, arany legyen is) deszficiálására, padlók fertőtlenítésére mind-mind 10%-os oldatban kell használni. Sebek kimosására, kézmosásra 1%-os oldatban.

A budapesti Nemzeti Színház műsora világos jele a magyar nép kivételes műveltségének. Nemcsak az egész Moljéret játsszák itt, hanem az összes francia klasszikusokat. Budapest kultúrközpont.

(Bonaparte Letitia hercegnő.)

Végül felemlítem még az évezredek óta használt és kitűnően bevált *mesztet*, mint fertőtlenítő szer, amelyet annyiszor használnak, de majdnem mindig rosszul, sőt sokszor egyenesen nevetséges módon. Jó lesz tehát az alábbiakat megszívlelni. A kibányászott *mészövet* (szénsavas mész) hevítik, «égetik». A hevítésre a benne lévő szén-sav elszáll és visszamarad az *égetett mész* (calciumoxyd). Ha ehhez az égetett mészhez vizet adunk (például 50 kg. mészre 200 liter vizet), akkor a mész forni kezd, nagy meleg fejlődik és a kihülés után előttünk van a mindenki által ismert *oltott mész*. Ha most ehhez a kásaszerű oltott mészhez még vizet adunk, akkor kapjuk a *mésztejet*. Ez a sűrű mésztej a legkiválóbb fertőtlenítőszer. Hatása a következő: A mésztejben az égetett mész igen finoman eloszlik, feloldódik. Rátapad a falra, a tárgyakra, beivódik a földbe, a ruhába stb. és az ott lévő bacillusokat mintegy behüvelykezi, páncélba zárja és így elkülöníti a külvilágtól, de ezenkívül még a bacillus testébe is beivódik s azt okvetlen elpusztítja. A betegek ürülékét (tifusz, kolera), az árnyékszék tartalmát, a rothadásnak induló emberi és állati hullákat, a trágyadombokat, szóval minden fertőző, rothadó anyagot mésztejjel kell leöntözni. Ha a fákat, falakat, menyezetet, padlót, szóval a lakásunkat bemeszeljük, az feltétlenül teljesen tiszta lesz, ott elhal minden bacillus. De persze csak azok a bacillusok pusztulnak el, amelyekhez mésztej jutott; azok, amelyeket a mész nem ért, vígan tovább élnek. *Tehát ha valamit mésszel leöntünk, bekenünk, stb. azon még egy leucsenyi területet sem szabad kihagyni, ott mindennek hófehérnek kell lennie. Egyenesen nevetséges az a sokszor látott eljárás, hogy utakat, deszkákat, falakat stb. csak úgy behintenek, hepermeteznek a mésztejjel.* Mintha semmit se csináltak volna. Olyan ez, mint amikor a kisépért szobában az ágyak, a szekrények és a szőnyegek alatt ott marad a piszok.

A legutóbbi időkig nem tudtuk a lakásainkat teljesen fertőtleníteni, mert az elzárt helyeket, réseket, repedéseket, likakat stb. lehetetlen volt lemosni, bemeszelni, kiégetni. Gondoljunk csak a bútorokat alkotó deszkák közti résekre, repedésekre stb. A lakások nem fertőtlenítése (pl. ragályos betegek szobái) elsősorban arra veszélyes, aki benne lakik, de másodsorban veszélyes a szomszédokra s az egész falura, városra is, mert hiszen az emberek egymással állandóan érintkeznek. Ezért ne haragudjunk, ha a hatósági fertőtlenítők nálunk megjelennek és *formalinoznak*. A formalin ugyanis az a kitűnő fertőtlenítő gőz, amely behatol minden hasadékba, eresztékbe, a ruhadarabok legfinomabb ráncaiba, a függönyökbe, szőnyegekbe, a kihuzható fiókokba, szóval mindenható és mindenütt megragadja, megöli a bacillusokat. Emellett nem támadja meg a legfinomabb műtárgyakat, az olajfestményeket sem, az összes ragyogó eszközök, fémek változatlanok maradnak, csak a rajtuk lévő bacillusok pusztultak el. A légmentesen elzárt lakás 4—6 óráig marad formalingőzben. Az ilyen szobába menni tilos, mert ennek a gőznek a beszívása halált okoz. Ha mégis be kellene szaladni a szobába, akkor nem szabad egyetlen egy lélegzetet sem venni. A délelőtt folyamán formalinozott lakásban este már nyugodtan, veszélytelenül lehet aludni.

Mivel életünknek több, mint kétharmadrészét, részben az időjárás viszonyosságai, részben a foglalkozásunk miatt a lakásban, a szobákban töltjük el, ebből következik, hogy annak tisztasága, egészséges, száraz volta stb. ránk nézve életfontosságú. A lakás tisztasága mellett egyenrangú fontos követelmény annak a szellőztetése. A háztartási cikkek, a konyhaszerek, továbbá a különböző ruhaneműk, bútorok s végül a bentlakók testi kigőzölgése, a villanyt kivéve, a lámpák, a gyertya, a dohányzás, köhögés, a lakásban lévő illemhely stb. révén különböző gázok, gőzök és párák

keletkeznek. Ezenkívül városokban az utcai gázcső szakadásakor a gáz a földbe ömlik, ott jellegzetes szagát túlnyomó részben elveszti s ez a súlyos mérge majdnem szagtalanul illan elő a földből a szoba padlóján keresztül a lakásba. A szobánkban felhalmozódó ezen különböző gázokat, gőzöket, párákat csak szellőztetéssel tudjuk eltávolítani. Hogy a *nedves lakás a legjobb talaja a tüdővésznek*, a vészhelyzeteknek, a gyakori meghűléseknek, azt mindenki tudja. A nedves lakás mindig zimankósan hideg, azt hiába fűtjük. Egyébként télen akkor egészséges a szoba levegője, ha a meleg 17–20 fok Celsius közt ingadozik. A hálószoba 15–16 fokos legyen.

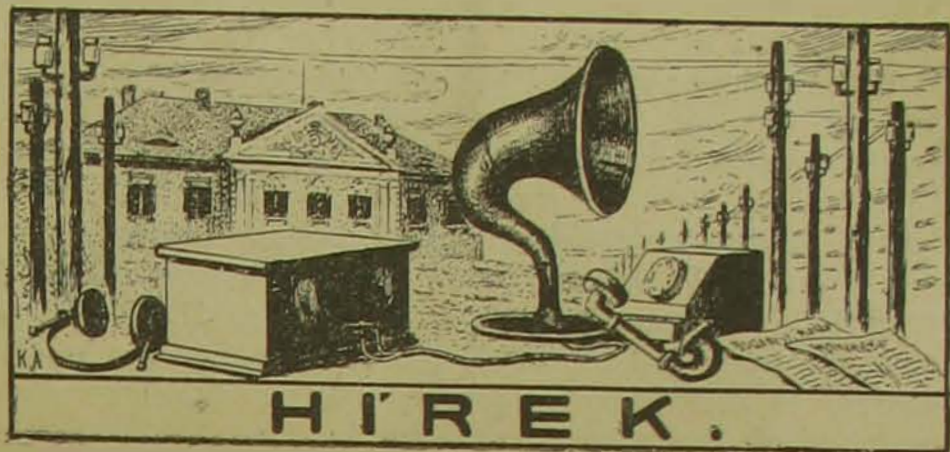
Végül pár szót még a *ruházatról*, amely életünk védelmében szintén fontos tényező. A ruha célja nem az, hogy mutogassuk, hanem, hogy testünket az időjárás viszontagságai ellen megvédje. A szemérem kérdése csak úgy hozzákapcsolódott, mert hiszen pl. az egyenlítő táján meztelenül járnak az emberek. Ugyanott a fehér ember mégis felöltözik, mert a kultúra, a megszokás így kívánja. De hogy a szeméremnek milyen kevés szerepe van itt, azt láthatjuk a strandfürdőkben levetkőzött nőknél.

A levegő nagyon rossz hővezető, tehát a belé jutott meleget sokáig megtartja. Ebből következik, hogy *csak az a cipő, ruha, kesztyű lehet meleg, amelyiket levegőréteg választja el a bőrünkől. A feszes ruhákban éppen emiatt mindenki fázik. A szűk cipőben, a szűk kesztyűben nem azért fázunk, mert »a szűk cipő kiszorítja a vért«, hanem, mert a cipő, a kesztyű és a bőrünk között nincs levegő, amely a test melegét megőrizné.* A ruha pl. szintén igen rossz hővezető. A ruhát alkotó szövetben a szövetszálak közt is igen sok levegő van. Ehhez a szövetben lévő levegőhöz járul még a rajtunk lazán és nem feszesen lévő ruha és a bőrünk közti levegőréteg. (Itt említem meg, hogy a katonabakancsok azért olyan átkozottul hidegek, mert a bakancsbőr belül nincs kibélelve semmiféle szövetrel, míg minden egyéb lábbeli gyalccsal van kibélelve.) A fekete ruha mindig melegebb, azért, mert a napsugarakat elnyeli, megtartja. A világos ruha pedig ellenkezőleg abszolút nem tartja meg a nap melegét. *Ha egy fekete ruhás ember ruháját a forró napon végigsimítjuk, az szinte tüzel, akárcsak a vas, ellenben a mellette álló fehér ruhás egyén ruhája szinte hideg.* A nem feszes, világos ruhákban a test izzadtsága könnyen elpárolog, amire nagyon nagy szükség van, mert ha melegben az izzadság elpárolgását megakadályozzuk, kész a höguta. Legjobb példa erre a gummi-köpeny, amely alatt még télen is izzad az ember, mert itt nincs párolgás.

Az »Életünk ellenségei« című közleményben láttuk, hogy a mérgezéseken és sérüléseken kívül is mennyi baj, veszély fenyegeti az egészségünket, hogy az evésnél, az ivásnál, szinte minden légzésnél halálos ellenségeinket, a bacillusokat szabadítjuk magunkra. Az »Életünk védelme« című cikkemben pedig azt láttuk, hogy az emberi akaratnak, az emberi testnek igen-igen sokféle védőeszköze van a test egészségének a védelmére. Ez az önvédelem azonban, sajnos, nem mindig elegendő a veszély elhárítására. Ha azonban az emberi test maga már nem tud megbirkózni a bajjal, akkor jó segítségül az orvos, aki a betegen küzködő testnek a tudomány fegyvereivel siet a segítségére.

Dr. Kemény Gyula altan. orvos.

*Előtted a küzdés, előtted a pálya,
Az erőtlen csügged, az erős megállya.
Tudod-e az erő micsoda? Akarat,
Mely előbb vagy utóbb, de borostyánt arat.
Arany.*

A Tisza mellől...

Hisz tudtuk, tudtuk mi azt, hogy nem kámzsás barátok, nem lemondást jogadott vezeklők és remeték lakják ennek a haragosszöke, rakoncátlan, de mégis olyan nagyon-nagyon szeretett folyónak a jobb- és balpartját, különben nem énekelte volna Szabolcska Mihály a salzburgi csapszékben verkli mellett veszekedő sváb legényekről, hogy: »Hej, ha az a csárda a Tisza partján volna...« Tudtuk bizony, hogy könnyen suhintásra emelkedik ott a fokos és elővillan a csizmaszárból egy-kettőre a kés. Sok dolga akadt ott mindig a csendörnek. Volt azonban ebben valami keserű, búbanatos magyaros büszkeség, lehetett ezt elítélni, kárhozzatni, csak egyet nem igen lehetett: a fejbeverések okát pénzszerzési és egyéb alantas, aljas motívumokban keresni. Ezért, ezért döbbsent meg minket különösen az a szomorú, gyalázatos hír, mely nemrégiben indult el a Tiszahátról. Embereket küldtek a másvilágra, nem fokossal, nem késsel, nem szemtől-szembe álló emberek túlhevített indulatával, hanem m e r e g g e l. Összeállott egy társaság, mely úgy adta jobbra-balra a mérget, mint nagyvárosban valami autókölcsönző részvénytársaság az autókat. »A falu romlattan«, hangoztatjuk mi szívesen. »A falu romlott«, ordítja fülünkbe ez a most kipattant tömegmérgezési eset. Melyik az igaz? — kérdezzük. Ne hamarkodjunk el a feleletet. Az illúziókban ringatózás ártalmas, épp olyan ártalmas, mint a kétségbeesésbe fulladó sötét pesszimizmus. Ne mondjuk ki a szomorú szentenciát, hogy: a falu romlott, de ne higgyük azt se, hogy a falu képe a valóságban is azonos azzal, amelyet róla költészetünk megfestett. Résen kell lennie, nagyon résen kell lennie tanítónak, papnak, hogy a falunak erkölcsi ellenálló erejét növeljék, mert a vasút, a telefon, a rádió, no és főleg a nagy világégés igen közel hozta a falut a városhoz s így közelebb jött hozzá a nagyvárosi bűn is. Még inkább azóban, mint a tanítónak és a papnak, talpon kell lennie a csendörnek. Rendes pantallóba öltözött emberek hevítik az elégedetlenkedők jogos vagy jogtalan keserveit s hajtják a többé-kevésbé jóból vagy rosszból a biztos pusztulás felé; rendes szoknyába bújt nemberek suttojják mézes-mázos szavakba rejtve parasztmenyecskék fülébe a rettenetes bűnt. Öreg az urad? Zsémlés? Vagy megfértek ugyan egymással, de nem akarja megérteni a vagyosnon ülő öregasszony, hogy már eleget élt? Nem baj, segítünk. Csak egy kis adag abból a szürkeszínű porból a habart bablevesbe...

Romlatlan még a falu? Segíthetünk-e még? Avagy romlott már és menthetetlen?

Csendörök! A ti éber szemcitéktől is függ, hogy mi lesz ezekre a kérdésekre a felelet...

—O—

Őrsparancsnoki kinevezés. A pécsi IV. csendőr kerület parancsnoka Molnár János III. tiszthelyettes őrsparancsnokká kinevezte.

Honvédorvos címmel a Honvédorvosok Tudományos Egyesülete havi folyóiratot indított meg. A kezünkbe került egyik

példány tartalma: hadisebészeti tapasztalatok, béltüremkedés csecsemőknél, a nemzetközi Katonaorvosi és Katonagyógy-szerészi Kongresszusról, belgyógyászat, gyermekgyógyászat, sebészet, urológia, fogászat, építkezés, egyesületi ügyek, köz-érdekű hírek és szerkesztői üzenetek. Egy füzet terjedelme 84 oldal, kiállítása jó nyomdamunka s amint látjuk, tartalma általános érdeklődésre számot tarthat. Előfizetési ára évenként 10.— P, számonként 2.— P-ért kapható. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, IX., Gyáli-út 17. Szerkesztői: ajkai dr. Ajkay Zoltán vezértörzsorvos vezetésével a m. kir. honvéd- és közrendészeti Egészségügyi tanács. Felelős szerkesztője: dr. Franz Géza törzsorvos.

A Tisztikaszinói-Moziüzem megnyitása. Az Országos Tiszti Kaszinó moziüzeme működését f. évi szeptember hó 1-én megkezdi. Az 1929—30. év moziidényében is újítások stb. bevezetésével arra törekszik a kaszinó, hogy tagjainak, azok hozzátartozóinak és meghívott vendégeinek igényeit kielégítse, kényelmét elősegítse és zártkörű előadásainak színvonalát emelje. A szeptember havi »Kaszinó-Lap«, mely a szeptember havi moziműsoron kívül, az Országos Tiszti Kaszinóra vonatkozó egyéb — a tagok érdekeit elősegítő — híreit is tartalmazza, f. évi augusztus hó 20-tól a Kaszinó személyzeténél kapható.

Elöléptek. A pécsi IV. csendőrkerületben örmesterré: Dobos László, Fáy Mátyás, Hegyesi Sándor, Kiss Lajos I., Tóth György II., Prantner Antal, Császár József, Birkás István, Barcsák Pál, Bálint István, Kelemen Ferenc, Reichert Vilmos, Vitályos Sándor, Nagy Károly III., Illa István, Hegedüs János IV., Tassi István, Fejős István, Gadancz Mihály csendőrök.

Remington M. 7. gyártmányú, keveset használt írógép eladó. Ára 120.— P, esetleg részletre is. Ugyancsak eladó egy jókarban lévő 6X9-es Agfa fényképezőgép a hozzávalókkal együtt 40 P-ért, esetleg kéthavi részletre is. Az érdeklődők forduljanak Makra Mihály örmesterhez (Magyarboly).

Cikket nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk s azt közlés esetén megfelelően honoráljuk. A lapunkban megjelent közlemények tulajdonjogát fenntartjuk, azokat tehát beleegyezésünk nélkül nem szabad utánnyomatni. — Kéziratokat nem adunk vissza. A közleményeket kérjük az ivnek csak az egyik oldalára, félhasábosan és írógéppel vagy könnyen olvasható írással írni. Kéziratok sorsáról csak a szerkesztői üzenetek között adunk választ, azért kérjük mindig megírni, hogy milyen jelige alatt válaszoljunk. — A szerkesztői üzenetekben mindenkinek válaszolunk, levelet nem írunk. Jeligéül kérjük kisebb helységek neveit választani, mert az azonos jeligékből származó félreértéseket csak így lehet elkerülni. Ha jelige nincsen megjelölve, az érdekelt nevének kezdőbetűit és az állomáshelyét használjuk jelige gyanánt. Közérdekű kérdésekre a „Csendőr Lekszikón“ rovatban válaszolunk. Előfizetni csak legalább félévre lehet. A csendőrség tényleges és nyugállományú legénységi egyénei az előfizetési ár felét fizetik. Az előfizetéseket kérjük pontosan megújítani, mert a felszólítás költségét külön felszámítjuk. — A nekünk szánt pénzküldeményeket kérjük a Nemzeti Hitelintézet Budapest-krisztinavárosi fiók-

jának (Budapest I., Krisztina körút 141) 1672. számú csekk számlájára befizetni, a csekkre pedig feljegyezni, hogy a befizetés a Csendőrségi Lapok javára történt. — A hozzánk intézett leveleket így kell címezni: „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének, Budapest I. ker., Vár, Országház utca 30. szám“.

Szebb jövő. Az 1928. évi május 19-én kelt 45.672/eln. VI. c. 1928. sz. B. M. rendeletet nem helyezték hatályon kívül. Amennyiben tehát a kincstárral szemben támasztható minden igényéről (végkielégítés, nyugdíj) lemond, kötelező-jének letelte előtt is leszerelhet, illetve kérheti a testületből való elbocsátását.

Nagy kincs. Ön egy kt. parancsra hivatkozik, amelyről azt sem írja meg, hogy melyik parancsnokság és milyen szám alatt adta ki. Annyi parancsnokság van s azok annyi kt. parancsot adnak ki, hogy be kell látnia: magát a parancsot nem ismerhetjük. Leveléből mégis kivesszük, mit akar tudni, olvassa el a mai számunkban »Szebb jövő« jeligére küldött üzenetünket. Kérelmét örskihallgatáson adja elő.

Érdeklődő. A legrosszabb jeligék egyikét választotta. Kérdésére: elsősorban külföldre szóló szabadságot kell kérnie. Közben szerezz be az útlevelét és a román vizumot, hogy amikor a szabadságot megkapja, az útlevelet felmutathassa, másként a szabadságolási igazolványt nem kaphatja meg. A vizumot személyesen kell kérnie a román konzulátuson (Budapest, VI., Teréz-körút 34.), ahól egy kérdőívet kell kitöltenie. A vizum díja: 14 pengő 50 fillér. Egyébként olyan rendelet nincs, amelyik a csendőregényeknek román elszakított területre való beutazását különállóan szabályozná. Legénységi állományúak ugyanígy kapják a vizumot, mint a polgári egyének, rájuk nézve különleges formások vagy más intézkedések nem vonatkoznak. Ha a fent mondott feltételeknek megfelel s amellet igazolja, hogy az utazáshoz szükséges pénzzel rendelkezik és polgári ruhája is van, akkor a szabadságot — ha annak szolgálati akadálya nincs — engedélyezik.

R. E., Emőd. Olvassa el lapunk 1926. évi 6. számában »Érdeklődő 28.« jeligére adott üzenetünk 2. pontját s az ugyanazon évi 12. számunkban »Tavaszi« jeligére küldött üzenetünket. Az előbbiben azt olvashatja, hogy még a gyermek után nevelési járulék sem illetékes, a másodikban pedig, hogy özvegyi nyugdíj (s így nevelési járulék is) csak akkor illetékes, ha a férjet a házasság megkötése után a tényleges szolgálatban ismét alkalmazták s legalább három évig ténylegesen szolgált. Ez vonatkozik úgy a végleges, mint az ideiglenes nyugállományban lévőkre. Levelében a nősülési engedély kiadására vonatkozólag írottakat nem értjük. Nyugállományúak ugyanis engedély nélkül nősülhetnek. De ha akármilyen, általunk nem ismert, körülmények miatt ezt az engedélyt valóban megkapta volna is, a fent mondottakon ez sem változtat. 2. Olvassa el lapunk 1926. évi 1. számában »K. J. B.« jeligére küldött üzenetünket.

Zalai völgy. Olvassa el lapunk mai számában »Szebb jövő« jelige alatt közölt üzenetünket. A postához való felvételi kérelmét tehát szolgálati úton előterjesztheti s ha a felvételére a posta hajlandó, elbocsátását kérheti a csendőrségtől. Nem értjük levelében azt, hogy kötelezője 1929 április 30-án jár le. Ezen a dátumon már túl vagyunk.

Ha férfi vagy, légy férfi! 1. Ujra csak azt írhatjuk, hogy a csendőr legénységi állományúak nősülése nincs meghatározott összegű óvadéktökéhez kötve, vagyis óvadéktöke egyáltalában nincsen előírva. Összességében tehát nem mondhatjuk meg, hogy az arának, illetve az ara szüleinek milyen vagyonnal kell rendelkezniük. A lényeg az, hogy a tervezett házassággal a házastársak anyagi helyzete egyensúlyozott legyen, hogy a nősülő csendőr legalább is úgy élhessen, mint ahogyan megélt nőtlen korában s így természetesen mint házas embernek, a nőtlen korabeli anyagi viszonyaihoz mérten a helyzete a házasság révén javuljon. Meglegyen tehát az altiszthez méltó rendes lakása, biztosítva legyen a feleség és gyermekek ruházkodása és általában a szerény anyagi biztonság feltételei meglegyenek. Ezt csak a kivizsgáló előjárók bírálhatják el s tehetnek a kerületi parancsnoksághoz esetenként konkrét javaslatot. A kivizsgálás kiterjed az anyagiakat is megelőzve az erkölcsiekre. A családnak kell állania, az arának erkölcsösnek, jó hírben állónak kell lennie. Mindezt szintén csak a kivizsgáló előjárók állapíthatják meg esetenként. Különben peddig magának a csendőrnek kell elsősorban tisztában lennie azzal, hogy

olyan ház ajtaján kopogtat-e nősülési szándékkal, amelyik ház az ő társadalmi állásának, erkölcsi és anyagi jövőjének nem lesz ártalmára. Ennél részletesebb és világosabb magyarázatot nem adhatunk. Ha biztos a dolgában, akkor nyugodtan kérheti — mielőtt arra lehetőség nyílik, mert most még nem lehet — a nősülési ügyének a kivizsgálását. Ha aztán valami okból úgy végződnék a dolog, hogy az engedélyt nem kapja meg, az nem történik ok nélkül s akkor már az sem számít, hogy a szülők önnek szemrehányást tesznek, amiért a nősülési kérvényét beadta, illetve, hogy a leány körül forgolódott. Szemrehányás ebben az esetben csak önmaga s legfeljebb az előjárói részéről érheti, azért, mert nem tudott magához méltó arát választani. 2. Előfizetés a folyó év végéig rendezve van.

Aratók. Olyan belügyminiszteri rendelet nincs, amelyik megtiltaná, hogy leszerelt csendőrök a vámörtséghez beléphessenek. A leszerelt csendőr oda lép be, ahová akar, illetve ahová tud. A levelében hivatkozott rendelet kifejezetten csak az ön akkori kérelmére vonatkozott, mert abban az időben a vámörtséghez nem volt felvétel. Már többször megüzentük, hogy a vámörségnél sem lehet pontosan előre látni, mikor és mennyi felvétel lesz s így az, aki oda be akar jutni, jól teszi, ha előjegyeztetését kéri. Szolgálati úton beadhat tehát egy újabb kérvényt azzal, hogy a vámörséghez óhajt belépni s kéri, hogy a vámörségnél ezt a kérelmét előjegyezzék. A kérelmet a kötelezője lejártára való tekintet nélkül bármikor beadhatja. A belügyminisztériumból (VI. c. oszt.) az ügyet átteszik a pénzügyminisztérium XIX. (vámörségi) osztályához s aztán az már a vámörségen múlik, hogy a saját létszámviszonyait figyelembe véve, a kért előjegyzést megteszi-e vagy sem? Ha esetleg a vámörségnél nem veszik előjegyzésbe, abba a csendörségnek beleszólása nincs, mert ez a vámörség belügye.

Jelentkező. Már csak azért is bizalommal olvastuk a levelét, mert a törekvés egy nehéz pályázatunk legjobb megfejtésével éppen most igazolta be. Ha az öccse is olyan törekvő, mint ön, akkor valóban itt lenne a helye a testületben annál is inkább, mert egy harmadik testvérük szintén csendőr. Azt, hogy a kerületi parancsnokságtól szolgálati úton kérjen pártfogást oly tekintetben, hogy a honvédségtől a csendörséghez öccsét átengedjék, nem teheti meg. Elsősorban azért, mert szolgálati úton ilyet kérni nem lehet, másodsorban meg azért, mert kérdés, hogy a kerületi parancsnokság az öccsét mikor vehetné fel próbacsendörnek. Hanem válassza a szolgálaton kívüli utat, aminthogy mást nem is tehet, mert hiszen nem az ön ügyéről van szó, hanem az öccse felvételéről, az tehát a szolgálati útra semmiképpen nem is tartozik. Ez nem az általunk is elítélt protekciókeresés. Ha már két testvér csendőr s mindkettő

szívvel-lélekkel az, akkor a lehetőség szerint méltányosnak tartjuk a harmadik testvér törekvését, hogy ő is csendör legyen. Forduljon kérésével az osztályparancsnok úrhoz s kérje annak pártfogását, hogy szándékuk, amint arra lehetőség nyílik, teljesüljön.

Fegyelem. Az öltözeti táblázat »Különös határozványok« c. pontja értelmében az oldalfegyver nyilvános helyen nem tehető le. Zárt helyiségben sem, hanem felkötve tartandó. Csak a kerékpározást említi a táblázat olyan alkalomként, amikor az oldalfegyvert levéve, a gépre lehet csatolni. Aki tehát ennek a tilalomnak eleget nem tesz, azt felelősségre vonják, ezen kár vitatkozniok. Ami a táncot illeti, azt mindenki tudja, hogy oldalfegyverrel táncolni nem lehet s ez a többi táncolóknak is csak kényelmetlen és kellemetlen, vagy még ennél is több volna. Természetes tehát, hogy táncnál az oldalfegyvert le szabad, sőt le kell tenni. Ez annyira természetes, hogy ezt külön megmondani a táblázatban fölösleges. Az viszont kinek-kinek külön kötelessége, hogy csak ott és akkor táncoljon, amikor s ahol megtámadtatás veszedelme nem fenyegeti. Aki olyan környezetbe megy táncolni, ahol oldalfegyver nélkül nem érezheti magát biztonságban, azt természetesen felelősségre vonják. Nem azért, mert oldalfegyver nélkül táncolt, hanem azért, mert olyan környezetben s oly körülmények között tette le az oldalfegyverét, ahol azt elővigyázatos csendörnek megtennie nem szabad. A szabályzatok csak azokat a határokat adják meg, ameddig valamiben a csendörnek el lehet mennie, de hogy aztán a gyakorlati életben a csendör a szabályzatok szellemének miként tesz eleget, azért ő felel. 2. Körgallért csak tiszték és tiszthelyettesek hordhatnak. Nézzék meg a társasági öltözet rovat megjegyzésének 3. pontját. Önök valószínűleg csak a különös határozványokat vették figyelembe.

M. örm. Ha az orvos betegszabadságot javasolt, akkor az illető beteg. Ha pedig valaki beteg, akkor szolgálatot nem teljesíthet s így a napirend szerinti foglalkozás alól is fel van mentve. Ebből következik, hogy ha valami elintézendő ügye van a községben vagy tegyük fel az egészsége érdekében áll, hogy a község valamelyik napos, egészséges sétahelyén, esetleg folyóparton, erdőben stb. tartózkodjék minél többet, akkor természetes, hogy a foglalkozási idő alatt is kimehet a laktanyából. Más eset az, amikor a beteg arra használja fel ezt a kijárási lehetőséget, hogy korcsmában üldögéljen, nem beteghez való szórakozásokban vegyen részt (pl. kuglizik, billiárdozik, udvarol vagy ha általában nem úgy viselkedik laktanyán kívül, mint ahogy egy beteg embernek viselkednie kell. El tudunk képzelni ugyanis olyan esetet, hogy valaki a laktanyában lehorgasztott fejjel jár és esetleg nyögdéssel, mielőtt azonban

T Á R O G A T Ó

a legkönnyebb fuvóhangszer! Saját találmány! Óvakodás utánzatoktól! mert mind melyek nem gyáramból erednek, silány, külföldön készült utánzatok. Hegedűk, Trombiták, Harmonika és az összes hangszerek és hurok legfinomabb kivitelben szállítja az

ELSŐ MAGYAR HANGSZERGYÁR
STOWASSER kir. udvari szállító

Budapest, II., Lánchíd u. 5.

Kívánatra árjegyzék bérmentve.

Az egyedüli magyar hangszergyár az országban,
Csendőröknek kedvezményes részletfizetés!

33 év óta a világot uraló **eredeti angol**
The Champion kerékpárokat
masszív katonai utigépeket
5 évi jótállással 20 P havi részletre szállítunk.
kerékpáralkatrészeket

láncot, pedált, kormány lámpát, nyergeket stb. bármely gyárimányu kerékpárhoz
nagyban, eredeti gyári árban külső gummit 6.50, belsőket 2.10 pengőtől.

Kerékpárok
130 P-től feljebb.

LÁNG JAKAB ÉS FIA

kerékpár- és gumminagykereskedők.

Magyarország legnagyobb, legrégibb és legmegbízhatóbb kerékpár üzlete.

Budapest, VIII., József-körút 41. szám.

60 éve áll fenn! - Árjegyzék 1000 képpel ingyen.

LEGSZEBB

PAP LAN

Alapított 1854

LEGJOBB

PAP LAN

LEGOLCSÓBB

PAP LAN

**Kárpitosáru, vas- és
rézbútorgyára**

Szőnyeg, pokróc, függöny.

ágy- és asztaltorítók,

gyermekbútorok, nyugszékek
minden kivitelben kaphatók

Gichner János

Budapest, Erzsébet körút 20

Nagy képes árjegyzék ingyen és bérmentve

kiteszi a lábát a laktanyából, egyszeriben nagyobb legény az egészségeseknél. Természetes, hogy ilyenkor joga és kötelessége az őrsparancsnoknak rákényszeríteni a beteget, hogy ha már beteg, akkor a laktanyán kívül is legyen beteg. Hogy önnél melyik esetről van szó, nem tudhatjuk, azért irtuk meg mindkét eshetőségre a véleményünket.

Mélyen gondolkodó. A Cs. 20. utasítás I. fejezetének 4. pontja az alaptőke legkisebb összegét 120 koronában állapítja meg. Olyan rendelkezést, amelyik ezt a koronában megállapított összeget a mai viszonyoknak megfelelően pengőben állapítaná meg, nem ismerünk. Mivel pedig ma már koronában nem számolunk, az utasításnak ezt a pontját betartani tulajdonképpen nem lehet. Az a magyarázat, hogy a 120 koronát most 120 pengőnek kell venni, egyéni dolog és tudomásunk szerint nem is felel meg a mai helyzetnek, mert sok őrs van, ahol a közzgazdálkodás tagjai 50—60 P alaptőkének többet befizetni nem tudnak, sőt vannak ennél kisebb alaptőkével működő közzgazdálkodások is. Abban a tekintetben tehát, hogy az önök közzgazdálkodásában az alaptőke mennyi legyen, mi felvilágosítást nem adhatunk. Ez a lehetőségtől és közvetlen előjáróik intézkedéseitől függ. Különben ezt már abból az intézkedésből is láthatja, amelyet az osztályparancsnokság adott ki, hogy az osztály területén lévő közzgazdálkodások tagjai 80 pengő alaptőkét kötelesek befizetni.

Kraszna. Ha mint ideiglenes szakasparancsnok külörsökre utazik szolgálatilag, a mi felfogásunk szerint, saját őrsén a közzgazdálkodásba ezekre a napokra napibetétet nem kell fizetnie, mert napokra táskaélelmet nem vihet magával s mint szakasparancsnok, az őrsökön együtt kell, hogy étkezzék a legénységgel. Így kívánja ezt a szakasparancsnoki tekintély s egyébként is kívánatos, hogy a szakasparancsnok a legénység étkezéseiben résztvegyen és ezen a téren nevelő hatással legyen a fiatalabbakra. Furcsa volna, ha a szakasparancsnok a külörsökön tarisznyából fogyasztaná el a magával hozott élelmiszert. Viszont azt sem lehet akkor tőle kívánni, hogy ugyanazonokon a napokon, amikor valamelyik külörsön 20%-kal felemelt napibetét ellenében étkezik, a saját közzgazdálkodásába is befizesse a napibetéteket. Más eset az, amikor a szakasparancsnok a helyi őrs körletében járört ellenőriz vagy egyébként van

szolgálatilag elfoglalva. Ebben az esetben éppenúgy be kell fizetnie a napibetétet az el nem fogyasztott napi étkezés után, mint azt a közzgazdálkodások többi tagjai is befizetik.

Igazságos. 1. A Cs. 20. utasítás I. fejezetének 5. pontja pontosan felel a kérdésére, még példát is talál a különbözet kiszámítására, amennyivel az őrsparancsnoknak a közzgazdálkodásba többet kell befizetnie. 2. Nem a legbajtársiasabb eljárás volna az, ha egy néhány napon át gyengélkedő bajtársukkal 20%-kal nagyobb napibetétet fizettetnének. Erre különben a Cs. 20. utasítás lehetőséget nem is nyújt. Igaz, hogy nem is tiltja meg, de mert az utasítás erről a kérdésről egyáltalában meg sem emlékezik, nyilván csak az a felfogása lehet a dologról, mint amit mondottunk. Senki sem örül annak, hogy beteg, hiba lenne, ha erre még rá is kellene fizetnie. Aztán meg a betegségre különösen áll, hogy: ma nekem, holnap neked.

B. J. örmester, Tab. 1. A lekszikon rovatban kap választ. 2. A Cs. 20. utasítás III. fejezetének 13. pontja e tekintetben azt írja elő, hogy a fegyelmi fenyítés alatt lévők napibetétjére nézve az Illetékszabályzat 45. és 46. §-ai értelmében kell a leszámolást eszközölni. Az említett paragrafusok azonban hatályukat veszítették s a helyükbe életbeléptetett 16.300/VI. b. 1920. sz. B. M. rendelet 38. és 54. §-ai erről a kérdésről nem tesznek említést, vagyis rendezetlenül hagyják azt. És pedig azért, mert az új közzgazdálkodási utasításra tartozik ennek a kérdésnek a rendezése is, nem pedig az illetekkel kapcsolatban kiadott rendeletekre. Mivel pedig az új közzgazdálkodási utasítás még nem jelent meg, a kérdést csak a mai viszonyokhoz való alkalmazkodással, az előjárók intézkedései szerint lehet megoldani. Hogy Önökre vonatkozólag létezik-e ilyen szabályozó parancs, azt nem tudhatjuk. A mi felfogásunk a dologban az, hogy aki fegyelmi fenyítését tölti s a közzgazdálkodásból étkezik, olyan közzgazdálkodásokban, ahol táskaélelmezés nincsen, 20%-kal felemelt napibetétet kell fizetnie még akkor is, ha a közzgazdálkodásnak részes tagja. Önmaga a hibás abban, hogy megfenyítették s emiatt többet kell igénybevennie a közzgazdálkodást a szolgálatot teljesítő bajtársainál. Ha azonban táskaélelmezés van, akkor a 20%-kal felemelt napibetét fizettetése szerintünk nem indokolt.

**Hegedű
Harmonlum
Tárogató** csak itt a valódi
**Cimbalom
Harmonika
Clitera**

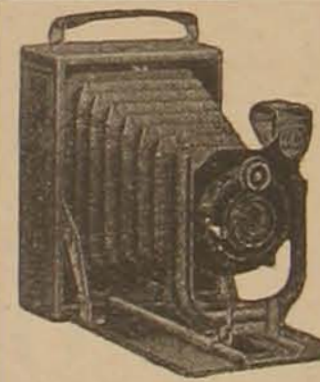
és az összes hangszerek, legjobbak, csakis
itt a gyárban kaphatók.
Művésziesen javít, legjobb hurokat készít.
Árjegyzéket ingyen küld

MOGYORÓSSY GYULA m. kir. szab.
hangszergyára

Egyedüli magyar hangszergyár az országban

BUDAPEST, VII., RÁKÓCZI-ÚT 71.

Csendőrségnek részletfizetési kedvezmény

Fényképezőgépek

prizmás látcsövek

**6—12 hónapig terjedhető részlet-
fizetésre készpénzáron, ellenőriz-
hető eredeti gyári árjegyzék szerint.**

HATSCHEK és FARKAS

optikai és fényképészeti szaküzlet

BUDAPEST, IV., Károly-körút 28. (Közp. városháza
épületében).

Fiók: VI., Andrassy-ut 31. (Nagymező-u. sarok.)

Kérje legújabb nagy képes árjegyzékünket.

BECZÁSSY ANDOR

ékszerszalónja a Societé Horlogère de Porrentruy Phénix Watch Co, Julliard et Cie Cortébert és La Chaux de Fonds Cortébert Watch Co svájci óragyárak magyarországi képviselője

**BUDAPEST, Kossuth János utca 4. szám.
1. emelet, 2. ajtó.**

ajánlja a m. kir. honvédségnél, a m. kir. államrendőrség-nél szolgáló óra gyanánt forgalomba hozott és **kitűnően bevált Phénix és Cortébert gyártmányu szolgálóti-
zsebórákat**, valamint **Luxor ébresztő órákat**.

A Phénix és Cortébert órák, valamint a Luxor ébresztő óra a m. kir. csendőrség tagjai által közvetlenül a cégtől rendelhető meg levelezőlapon, vagy levélben a pontos cím és személyi adatok megjelölésével. Az első részlet a megrendelést, illetve az óra-leszállítást követő hó 1. napján esedékes. — Raktáron tart ezenkívül mindennemű arany-, ezüst- és ékszerárut a legmérsékeltebb áron és kívánatra, levélbeli megkeresésre, megbízottját gazdag választékkal küldi vidékre is.

A **Phénix és Cortébert órák** valódi **svájci gyártmányok**, tiszta nikkeltokban, 15 rubinos szerkezettel bírnak és **10 évi jótállással havi 5 pengő** részletfizetéssel mindössze **30.— P-be** kerülnek

A Phénix és Cortébert órák fölötté állnak minden más hasonló gyártmányu óráknak. Teljesen pormentesen zárnak és úgy lovaglásnál, mint bármilyen erősebb rázkódással mellett is a lehető legpontosabbak, ezért **szolgálati célokra különösen alkalmasak.**

A Luxor ébresztő német gyártmány csinos külsővel, erősen világító számlappal és ismétlő ébresztő szerkezettel bír. Ára — ugyancsak 6 havi részletfizetésre — **24.— pengő.**

Megrendelő katonai parancsnokságokól számtalan elismerést és meglegedést nyilvánító levél bitokában van a cég.

Dunaszéli tüzek.

Írta: KILIÁN ZOLTÁN.

(5).

— Erre kétségtelenül szükség van, főjegyző úr, — gondolkozott a kidobolás tervén Bolgáry. — Csakhogy amit én telefonáltam, az valószínű feltevés csupán, most még nincs bizonyítékunk. És ennek a feltevésnek a közhírré tételével esetleg jogosulatlan követelést támasztunk Gájer Istvánban. Lehet az is, hogy másvalaki ásta el a pénzt, nem az ő tolvaja.

A főjegyző igazat adott az őrsparancsnoknak.

— Ugy is lehet, ahogy mondja, tiszthelyettes úr. Azért mégis doboltassuk ki azonban; ezzel lehűtjük az embereket és annak is elejét vesszük, hogy a romok környékén a szőlőbirtokosok tökéit megvadult kincésások kiforgassák. Gájer csak egy ember, azzal könnyebben elbirunk, mint az esztévesztett egész faluval.

Amíg ezt sorba megtárgyalták idebent, kint az előszobaszobában Nekcseiné, akit fiával együtt kiküldött a főjegyző

a gyerek beszámolója után, éktelen sírásba csapott. Hogy ő az oka mindennek, elszedik majd ezt a tömérdek szép pénzt és nem adnak vissza belőle semmit. Minek is járt el a szája, tudhatta volna, hogy amit Kocsis Mária meghall, olyan az már, mintha csak dobraverték volna. Saját hibájához azonban bűnbakra volt szüksége.

— Te vagy az oka mindennek! — förmedt végül a gyerekekre. — Miért mondtad el nekem!? Miért hengegtél azzal az Istenverte kísértettel?! Most mehetünk csendőrkézen végig a városon.

Jani a titoktartásra gondolt, melyet az öreg Imrével fogadott pirkadatkor. Ezt megszegte, az igaz. De az aztán igazán nem kérdés, hogy így sokkal nagyobb a dicsőség, Jegenyésen ma mindenki Nekcsei Jánosról beszél. Hol van az a pénz, amely ennyit megér?

Azonfelül meg, erre különösen büszke volt a molnárinas, végesvéig nem hazudott egy szót sem. Erősnek és nagynak érezte magát. Mi lehet vele? Elveszik a pénzt. A dicsőség azonban megmarad és többet jegenyési gyerek nem tudhat előtte hengegni. Ki csinált ilyet még közülök? Ki se mernének menni éjszaka a vörösbarátok templomáig, nemhogy kísértetet kergessenek el.

A tiszthelyettes megjelent az ajtóban. Kezetfogott a főjegyzővel és Nekcseiéknek ezt mondta:

— Janira szükségem van, mert fontos dolgokat akarok megtudni tőle. Ne sirjon, Nekcseiné, tiszta a maga fia egészen, nem lesz semmi baja. Még én fogok megköszönni neki a végén valamit...

Necseiné megállt a sírásban. Felderülten hallgatta Bolgáryt, egyszer azonban újra kitört a zokogása:

— A pénz... a pénz, örmester úr... A pénz van oda.

CHRONOMÈTRE »ROXAN«

A LEGKITÜNÖBB ZSEBÓRA!!
BESZERESZHETŐ RÉSZLETFIZETÉSRE IS
MÜLHOFFER V. MŰÓRÁSNÁL
SZEGED. SZÉCHENYI TÉR. ZSÓTER HÁZ.

KÉPES ÁRJEGYZÉK BÉRMENYVEI

KÉPES ÁRJEGYZÉK BÉRMENYVEI

Csendőrségi és más egyenruhák és polgári öltönyök

részletre!

Nagy Kálmán
a Kossuth Lajos-utcai
templommal szemben.
Kossuth Lajos u. 6
Nagy választék angol szövetekben.

Csendőrtisztek, altisztek és azok családtagjai

nyolc havi részletfizetésre készpénzáron a következő cikket kaphatják:

női-, férfi-, valamint a Honv. Miniszterium által rendszerezett egyenruha szöveteket, bélésárukat, vásznat,	sifont, zefireket, és egyéb vászonárukat, női s férfi-fehérműveket készen és rendelésre, törülközőket, selymeket, valamint diszpárnákat a	abroszokat, kötött és szövött árut, kötött gyermekgarnitúrát, keztyűt, harisnyát, kész kötött kabátokat, függöny	és függönykerméket új, gyárilag sterilizált ágytollat és pelyheket, paplanokat, mindennemű mosókerméket,
---	---	--	--

TRIBON Ruházati Részvénytársaságnál, Budapest, VIII. kerület, Üllői-út 14. szám.

Az egyes vásárlások utáni első részletek a vásárlást követendő hó 1-ével kezdődnek. - Vásárláskor azonnal nem fizetendő semmi!

Bolgáry ránézett szánakozón, kicsit bosszúsan, majd intett a gyereknek:

— Gyerünk, Jani fiam!

VI.

A főjegyző a kidobolandó hirdetmény szövegét kezdte fogalmazni a tiszthelyettes eltávozása után. Okosan, népszerűen és meggyőzőn akart az emberekhez szólni, nem rideg hivatalossággal. Kincs nincsen a barátok régi klastromának a földjében, lopott pénzt rejtett ott csak el egy tolvaj. Véletlen, hogy Nekcsei János rátalált, mert ostoba babona a pénznek önmaga által történő tisztulása.

Könnyű az ilyesmit tudni a művelt embernek, de vajmi nehéz elhíttetni a csupa gyanakvással vértezett műveletlennel.

— A kék láng. — dünnyögte a főjegyző. — Ezt is meg kellene mondani nekik, hogy ismert és kikutatott keletkezésű természeti tűnemény... Mit is mond róla a lekszikon?

Atment a lakásába, hol a lekszikonját tartotta.

— Lidércfény... talán e címszó alatt kell keresni... Igen, »Lidércfény« lásd »Bolygó tűz...« Csak azt érném meg a lekszikonban, hogy nem küld mindig más címszóhoz.

Gyorsan átfutotta a *Bolygó tűz* című részt.

Kiderült, hogy a lekszikon szakembere sem tud bizonyosabbat a szőlők titokzatos kék lángjáról, mint a jegenyési főjegyző. Egyik megfigyelő szerint foszfor és hidrogén vegyülete, másik szerint égő szénhidrát... Kétségtelenül kiderítve nincs még semmi a bolygó tűz körül, még az sem, hogy bolyong és az sem, hogy igazán tűz-e. Szerves anyagokkal megtelt talajon mutatkozik, a rothadással függ

— Ez nem az. Odafent nincsen mocsár vagy temető. Keressünk mást.

Bizonyos ideig eltűnődött a főjegyző, melyik címszó alatt találhat olyasmit, ami erre az esetre alkalmas. Nehezen

került elő egyéb dolgokkal terhelt emlékezetéből a »Szent Illés tüze«. Sietett fellapozni a megfelelő kötetet. Nincs. Még egyszer végignézte, nincs.

— Volna itt csak az a böbeszédű ügynök, aki rám szóta, de fejen vágnám a híres lekszikonjával.

Harmadszor is nekifoházkodott most. Végre megtalálta keservesen *Szent Ilona tüze* alatt. Hanem még nem a magyarázatát ám, csak annyit, hogy lásd *Elms tüze* alatt. Csúcsokból, hegyes tárgyakból lángkéve alakjában elektromos kisérgázás történik, ha a légköri elektromosság erős és a zivatarfelhők alacsonyan vannak, ezt mondta a lekszikon.

— Ez az! — mondta a főjegyző is. — Zivatarfelhő nem volt ugyan, de most a megnyugtató magyarázat a fő...

Meg is szerkesztette a hirdetményt, nagyon meg volt vele elégedve és bizonyosra vette a hatását.

— Okos, nép szájaíze van benne, tehát meggyőző. — nézte tetszelegve és becsengette a községi írnokot, hogy azonnal hirdesse ki mindenfelé.

*

A Bolgáry tiszthelyettesből és Galambos csendőrből álló járőr ezenközben már fentjárt Nekcsei Janival a szőlőkben. Megbámulták őket a kincsesók, kivált a romok körül, a csendőrök azonban ügyet sem vetettek rájuk, Kakas Imrét keresték.

Az öreg csősz vidám nyugalommal ült a kunyhója előtt. Ilyenkor, gyümölcsérés idején az volt a dolga, hogy a gyümölcslopást akadályozza meg; a szőlőkben sűrűn van cseresznye meg sárgabarack.

Köszönt a csendőröknek és megkérdezte:

— Mi járatban vannak, tiszthelyettes úr?

— Áért a lopott pénzért jöttünk, amin ezzel a Nekcsei Janival osztzkodott hajnalban, öreg. Adja elő, mert nem régi kincs ez, hanem mostani lopott pénz.

Kakas Imre rájuk álmélkodott:

ÓRÁK, ÉKSZEREK

A csendőrség véglegesített tagjainak kedvező fizetési feltételek

TAUB Budapest, Rákóczi út 90.

(Közvetlen a Keleti pályaudvarnál.)

BÜTORHITEL

ÚJ ALAPON,

készpénzárban, 18 havi részletfizetésre. Ezen rendkívüli fizetési kedvezményt vidéki vevőknek is megadom. **Sándor Ignác bútor-áruház** Budapest, VI., Dessewffy-ucca 18-20. Vilmos császár út és Nagymező-u. között (saját házában). 2-es és 10-es villamos megálló.

SÁRGA JÁNOS
ÉKSZERÉSZ, ÓRÁS, MŰÖTVÖS

KIRÁLYI UDV.
SZÁLLÍTÓ

ALAPITVA: 1895.
KOLOZSVÁR

BUDAPEST, IV. KIGYÓ-UTCA 5.

· KÉPES ÁRJEGYZÉK INGYEN · KLOTILD PALOTA

Kerékpárt és grammofont

a m. kir. csendőrség tagjainak 7%-os árengedménnyel, 15 havi **részletfizetésre** adunk. Addig ne vegyen, míg nem kérte árjegyzékünket

BÁLINT LÁSZLÓ VIII., Üllői-út 52/b. szám.

Telefonszám: József 426-89.

A világ legjobb hangszerei: hegedű, zongora, harmonika, harmónium, gramofon stb.

Reményi Mihálynál

Budapest, VI., Király-u. 58-60

Öfensége Dr. József Ferenc kir. herceg kamarai és a Zeneművészeti Főiskola szállítója.

Csendőröknek kivételes részletfizetési kedvezmény.

Minden hangszerről külön-külön árjegyzék díjmentes.

Az Anker általános biztosító rt.

a m. kir. csendőrség tagjainak biztosításával Némedy János urat bizta meg. Megkeresések, felvilágosítás-kérések alábbi címre küldendők: **Némedy János** az Anker ált. bizt. rt. tisztviselője, Budapest, Anker-palota.

A m. kir. csendőrség tényleges állományú tagjai 3000 pengőig előzetes orvosi vizsgálat nélkül, igen kedvező feltételek mellett köthetnek biztosítást.

— Hogy én osztozkodtam volna?

— Maga hát.

— Összetévesztel te engem valakivel, édes fiam. Nem láttalak én téged egy esztendeje.

Bolgáry mosolygott a naiv ravaszságú öreg. Tisztában volt azzal, hogy Kakas Imre még reggel elásta a pénzt, most pedig tagadni fog körömszakadtig.

Neksei Jani az emberi élet hőskorának teljességét élte most. Felháborodva támadt a csöszre, szemére lobbantotta nagy ijedelmét és szenvedélyes kérdések alakjában elmondta az éjjeli történeteket.

Kakas Imre csak azt mondogatta rá derűsen:

— Nem... Álmodozol-e te gyerekek?...

Bolgáry látszólag céltaanul ténfergett a kunyhó körül. Hirtelen azonban, mikor legjobban szidalmazta az öreget a molnárinas, megfogta a csösz vállát:

— A fazekat miért nem törte össze, Imre?

— Miért törtem volna össze? — pattantotta ki a

váratlan heves kérdésre Kakas Imre, de menten észrevette, hogy elszólta magát. — Azt az öreg, füstös, csorba fazekamat gondolják? Azt összetörtem vagy kéthete csakugyan.

— Hol vannak a törött cserepek?

— Nem is tudom... talán a kunyhó mögött... Elszórtam...

A tiszthelyettes úgy tett, mintha nem is ügyelne többé a csöszre.

— Itt maradunk fiam, estig. Hét napig folyton tisztítja magát az ilyen pénz, itt magasan vagyunk, azonnal meglátjuk

a lángját, — ezt mondta a molnárinasnak. — Megismered ugy-e?

— Hogyne, tiszthelyettes úr. Az első fellobbanására ráismerek rögtön.

— Itt ásta el valahol, úgy-e, Imre? — érte megint váratlan kérdés a csöszt.

— Nem ástam el semmit.

— Ahogy gondolja, öreg. Most még nem lesz baj, ha megmondja, de estére visszük ám kendet a kincsel együtt,

amiért megvárattott. Nem ott van a körtefa alatt?

— Nem.

— Hanem? Menj be csak, Jani fiam, a kunyhóba s ott nézd meg, nincs-e friss ásás nyoma az alján?!

Az inas bebújt a kunyhóba.

Kakas Imre arcán diadal kezdte elüzni az előbbi ijedelmet.

Galambos csendőr azonban most elvette a kunyhó oldalához támasztott ásót és odatartotta az öreg csösz orra elé:

— Ki ásott ezzel máma?

A friss ásás nyomát nem lehetett

letagadni, azt látta az öreg.

— Én ástam. Lementem én is kincset ásni, mikor az emberek feljöttek a kincses ásás neszével a hágyre.

— Odalent a romnál azonban fekete föld van, nem ez a vörös.

— Idefent belevágtam egy párszor a vörös földbe, hogy letisztuljon.

— Mutassa meg azokat a helyeket!

— Hogyan emlékeznék ilyesmire?!

— Majd segítünk egy kicsit, öreg, — nevetett bele Bol-

A főjező hirdetményét kidobolták...

KERÉKPÁROK

valódi **Styria** és francia **Hunter** gyárlmányuak olcsón, előnyös fizetési feltételek mellett is kaphatók.

DEMÉNYI ÉS FIA CÉG-nél

BUDAPEST, VI., TERÉZ-KÖRUT 4.

Kérjen árjegyzéket kerékpárokról, motorkerékpárokról, gramofonokról.

BUTOR részletre olcsón VI., 0-utca 3.

Postások és rendőrség szállítója.

„Takarékosság” tagja.

CSENDŐRSÉGI FELSZERELÉSEK

sapkák, kardok, kardbojtok, érmek, gombok s minden ezen szakmába vágó cikkek gyári lerakata legolcsóbban

HALMOSNÁL, MISKOLC, Városháztér.

„CORVIN” BUTORCSARNOK

Részletre olcsón! Dohány-utca 39.

közalkalmazottak bevásárlási forrása.

KERÉKPÁROK,

varrógépek, csillárok gramofónok

és lemezek olcsón, csekély részletre, előleg nélkül

HUBERT géparuház Budapest, VII., Thököly-ut 3.

gáry. — Jani, hagyd abba odabent, úgyse találsz semmit. Mit is mondott az éjjel Imre bácsi, hogy tehénlába volt az elszaladt kisértetnek?

— Én azt nem mondtam! — tiltakozott az öreg csősz. — Nem is láttam a kisértetet.

— Miért? Az korábban jött?

— Korábban.

— Csak azt nem értem, miért nem szedték ki a kincs öregjét is, ha már akkora szerencsájuk volt, hogy a kincsré találtak. Reggelig kellett volna keresni.

— Ez a kölyök nem akarta! — szólt haraggal a csősz.

— No, Imre, ne bolondozzunk most már, ha ennyire elszólta magát. Hol van elásva a fazék?

Kakas Imre vállat vont:

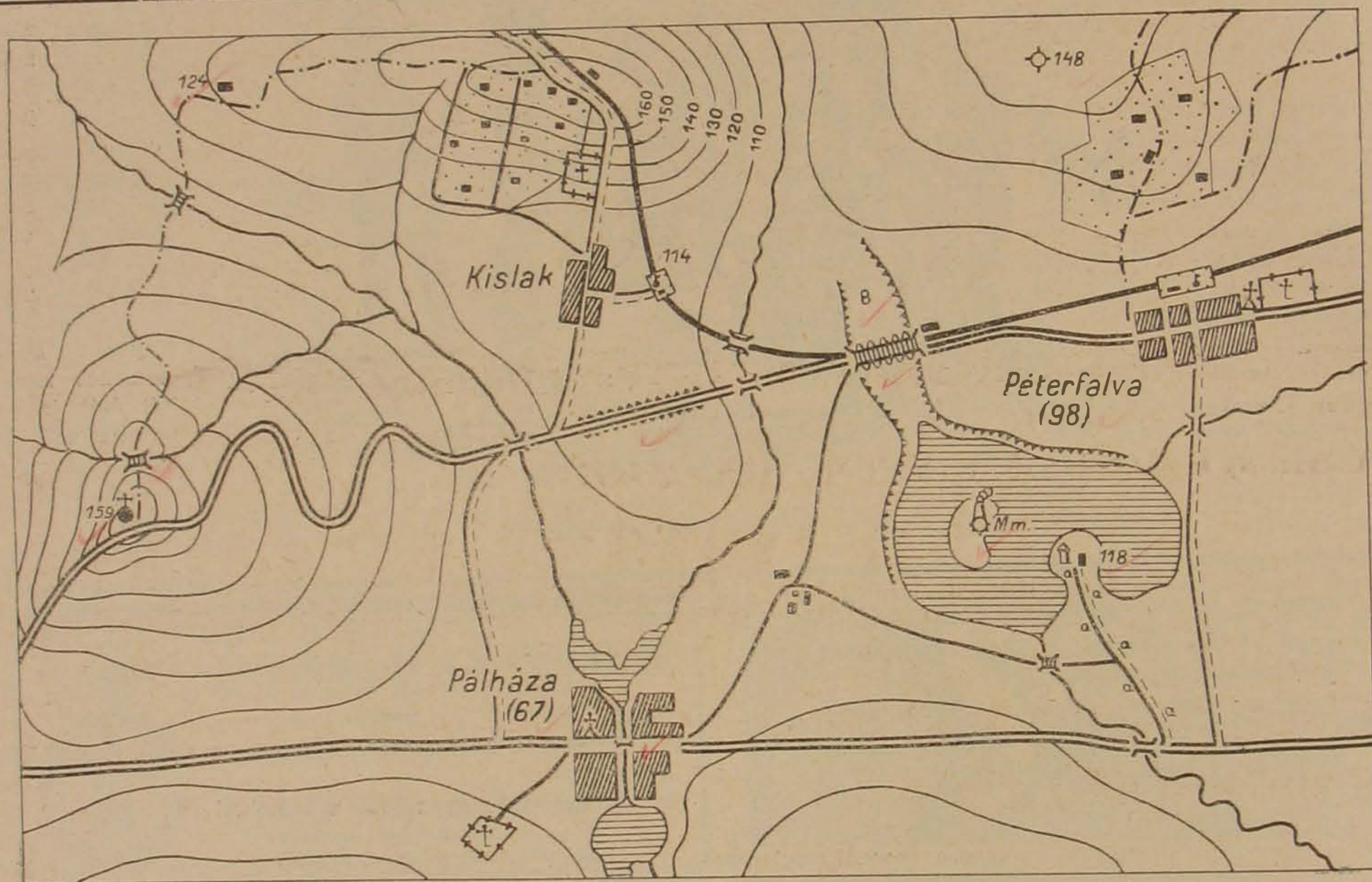
— Jöjjenek, verje meg a ragya!

A »kincs« tehát megkerült egészen, fazekastul. Megindulhatott a nyomozás abban az irányban, hogy Gájer István pénzéről van-e szó valóban és ha igen, ki a tolvaja? Ki ásta el egyáltalán először a pénzt?

Minderre azonban nem gondolt az őrsparancsnok ezekben a pillanatokban. A nagy bűncselekmény foglalkoztatta teljes szélességében és teljes kideríthetetlenségében már ismét. »Személyes« bűnügye, ahogy magában nevezte.

A főjegyző hirdetményét kidobolták akkorra sokfelé, itt a hegyen is, a romoknál. Volt, aki hajlott rá és abbahagyta a kincshasást, ment a teendői után. Volt azonban olyan is, aki megbicsakolta magát és ázott tovább, ügyet sem vetve a kidobolt felvilágosításra.

(Folytatjuk.)

A fenti vázlatban 14 hiba van, aki mind a 14-et megtalálja, egy zsebórát kap jutalmul. Több egyenlő pályázat esetén a jutalmat kisorsoljuk. A mérlenek és az északi irány jelzésének a hiányát nem kell hibának számítani.

Megfejtési határidő: szeptember 10. Megfejtést csak a csendőrség legénységi állománya egyéneitől fogadunk el. Az eredményt a szeptember 20-iki számunkban fogjuk közölni.

—0—

A jolyó évi július hó 20-án megjelent 21. számunkban

közölt »Nyomozzunk« című pályázat eredményét a következő (szeptember 1-én megjelenő) számunkban fogjuk közölni.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

PINCZÉS ZOLTÁN százados.

HELIOS-nyomda Budapesten, VII., Sip-utca 3. sz.

Telefon: József 413—27.

Felelős vezető: Weitz Károly.

Német és eredeti
stájer gyármányu

Részletek a vásárlást
követő hónap 1—5-ike
között fizelendők.

KERÉKPÁR

Herrmann Gyula Magyar Kosárfonó Rt.

Budapest, V. kerület, Lipót körút 15. szám

előleg nélkül, havi 13.— pengős vagy heti 3.— pengős
részletre, teljes csendőrségi felszereléssel **240.— P.**